

KARYS

† LIETUVOS KARIŲ
SAVAITINIS LAIKRAŠTIS †

500

1928 m. gruodžio m. 24 d.

500

SVEIKI, KARIAI, SULAUKĘ ŠV. KALĖDŲ IR NAUJŲJŲ METŲ!

KALĖDŲ ŽVAIGŽDĖ.

Kalėdos eglučių, žvakių, žvaigždelių ir mirgančių lempučių šventės. Ugnys ir žalumynas — koks gražus ir kilnus simbolis. Tai amžino gyvenimo ir džiūgančios jaunystės atspindis bei išreiškimas. Tik todėl mes visi — seniai, jauni ir mažyliai — tolygiai vaikiškai krykštaujame ir džiaugiamės, kai sumirga žalioji Kalėdų eglutė.

Akl! Kas gi nenori amžinai jaunas būti: ir tik *jaunas būdamas* — amžinai degti ir amžinai gyventi!

Mirga žvaigždės danguje... ten angelų būriai. Mūsų kambariuose šį vakar irgi dangus: ugnys, žvaigždės ir angelai — gal jie popieriniai ar auksiniai. Bet tai nėra svarbu: svarbiausia, kad aiškiai girdim — gieda:

Gloria in excelsis Deo
Et in terra pax hominibus
bonae voluntatis

Šį vakar svarbiausia, kad į mūsų stebulės atėjo dangus: didelis dangus. Kristus — tasai amžinojo gyvenimo ir amžinosios jaunystės Magas — panorėjo gimti kiekvieno

širdy. Todėl mums viskas — kiekvienas menkies, kiekvienas popierinis blizgutis — toks šandie svarbus ir reikšmingas.

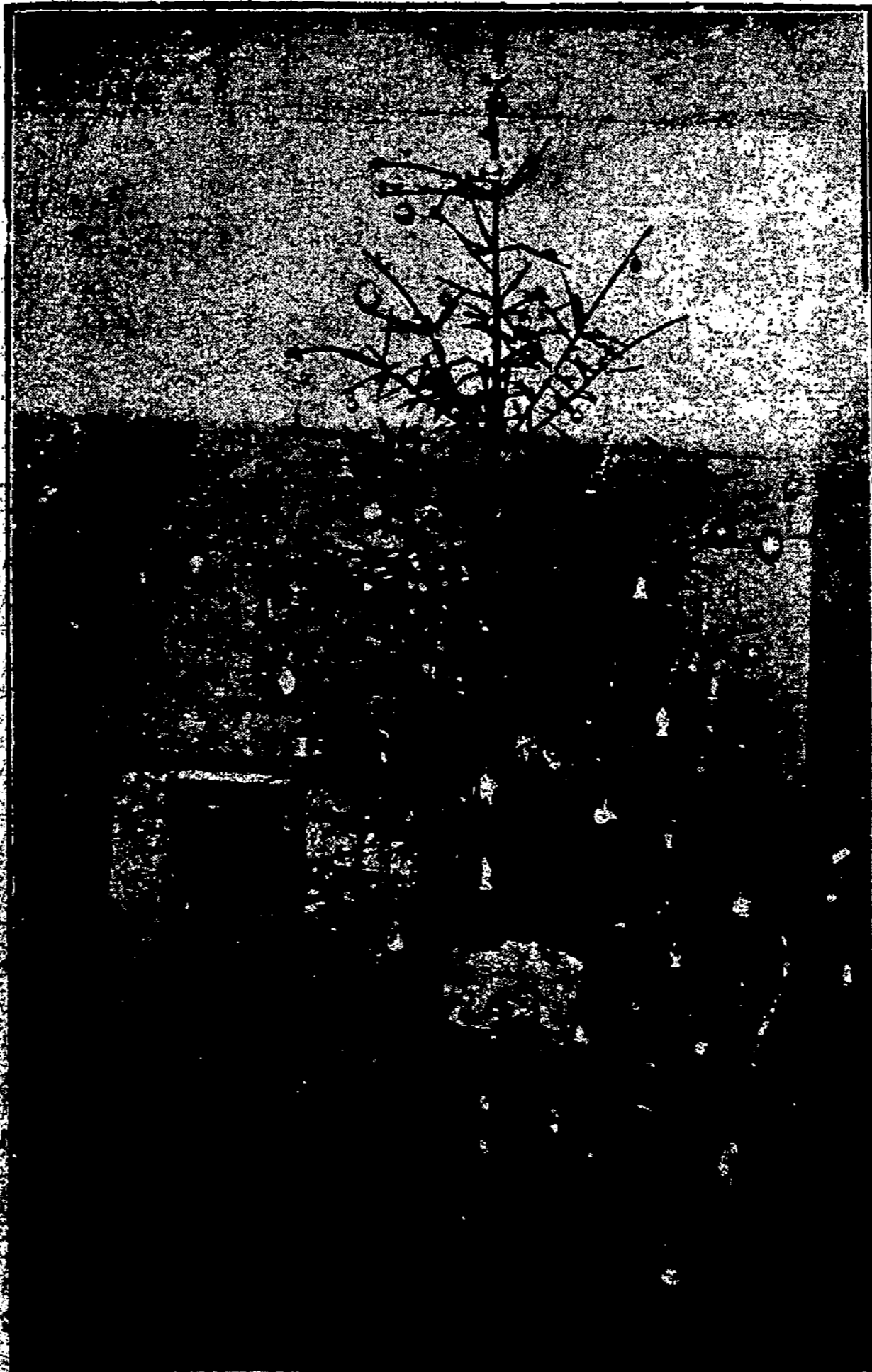
Šandie mes kupini tos ypatingos meilės ir broliškumo. Šandie visi drauge — tarnai, ponai, eiliniai, viršininkai — sėdam už Kūčių stalo ir bendrumo ženklai iškilmingai dalijamės tais menkais trupinėliais plotkos. Valgom nedaug, bet visi bemačiant sotūs, visiems taip jauku, artima ir kažko pilna, pilna...

Kodėl taip? [Tai vykdomas didžiausias Kristaus įstatymas, arba artinamasi prie Jo.

Mylėsi savo artimą, kaip pats save (Mato 22-39).

Šandie tikrai, tur būt jaučia ne vienas, vaišindamas tą kilniąją meilę savo širdy, kaip malonu ir lengva gyventi. Meilė ir yra tikrasai gyvenimo laimės laidas.

Tasai įstatymas toks paprastas ir drauge toks naujas ir reikšmingiausias. Tasai pirmą kartą atėjo į pasaulį tikrai su Didžiąja Kalėdų Žvaigžde. Visa, kas buvo ir yra pagrįsta

pasauly smurtu ir neapykanta jau subyrėjo, arba vis tiek netrukus grius. Paskaityk istoriją, apsidairyk aplinkui ir suprasi šitų žodžių tiesą. Tik meilė galinga ir savo darbus tvirtina amžiams.

Brangus, kary! jei nori, kad toji Kalėdų Žvaigždė ne vieną dieną, bet ilgiau spindėtų ir šviestų tavo audringą ir klaidų kelią, sulaukęs Kalėdų, rimtai, giliai—visiškai vienas—pagalvok, nors kiek išsiaiškink: kas tos Kalėdos ir Kristus.

Kad lengviau galėtum tai atlikti, paimk tą mažutę knygutę: „Naujasis Testamentas“ ir gliaudyte—žodis po žodžio—gliaudyk. Jei dar neturi pamatų, skubėk paristi nors kerčinį gyvenimo akmenį.

Kauno apylinkė žemė.

Gyvenimas sujaukti—labai menkas ir pigus dalykas; sulvarkyti ir linkamai nustatyti jis—kur kas sunkiau.
Kpt. Balčiūnas.

Kalėdos.

*Šventos Kalėdos! Kaip motinos meilė,
Meilios ir jaukios, žiemos ažiūgtos šventės!
Jūsų sulaukęs žmogus nesigaili
Šaltojo gruodžio rūstumą iškentęs!*

*Mielosiūs šventės! Šviesioj bažnytėlėj
Tos piemenėlių ankstybos tarotos!
Kiek jau mum kartų džiaugsmu širdį kėlėi
Dievo rimities jai atskleisdamos plotus!*

*Brangiosios šventės! Tai vėlai mum skirta
Jūsų žibintą uždegti savo sieloj!
Duokit tat tokį mum džiaugsmą nū tvirtą,
Kad visi metai minėt jus būf mielai!*

Liudas Gira

Žiemos džiaugsmas

Žiemos džiaugsmas — baltas juokas,
Žiemos džiaugsmas — snaigių šypsena.
Ir šermukšniai baltai žydi, —
Baltai džiaugiasi laukai giria.

Supasi miškų girliandos, —
Krinta žemėn balti kaspiniai,
Mūsų laimei, mūsų džiaugsmui
Žydi žemė ir dangus baltai.

Tolių toliai susipynė,
Kaip vainikai, kaip žiedų žiedai,
Kaip laimūžen pasakėlės,
Tylios svajonėlės ir sapnai.

Pranas Gylis Bernatonis

Kučios fronte.

Nors ir šaltas, bet vis dėlto gražus buvo Kučios vakaras. Zvaigždutes spindėdamos dangaus lono, kaip žvakutės degė degė. O mėnulis apsviesdamas kelią, lyg tįpsodamas, lydėjo dragūną Pranaitį, skubantį nuo jojos viršininko su pranešimu į pulko štabą apie tai, kad šeštame kilometre nuo štabo, šalia pento, einančio iš folvarko „Vienupė“ į kaimą „Vidžiskiai“, apsislojo priešgo gurguolė.

Pristartines prie folvarko „Vienupė“, Pranaičio atklys, matydamas arti savuosius, garšiai ir linksmiai sužvengdamas, įbėgo į folvarko kiemą ir sustojo prie pat durų didelio medinio tvarto. Nulipdamas ir paduodamas arklii išėjusiam iš tvarto dragūnui Čemarkai, jis sakė:

— „Se, Juozai, imk ir palaikyk kol aš sugrįšiu!“ o pats tuo laiku skubėdamas nuėjo į tą namą, kur ant durų buvo matyti plevėsuojanči veliava, rodanti visiems atvykstantiems, kad čia randasi 3 dragūnų Geležinio Vilko pulko štabas.

Neduodamas Pranaičiui dar įeiti į namą, Čemarka sušuko: „Klausyk, Adomai, kaip pavaržas, ar atleisti?“ „Atleisk, atleisk, broliuzi! O jei turi šieno, tai duok,— nesigailėk!“ „Gerai, gerai duosiu“, įvesdamas arklii į tvartą, atsakė Čemarka. Arkliai pamatę svečią, kasdami žemę kojomis žvengė taip, lyg kažko ji klausė, o jis, eidamas paskui Čemarką, rimtai atsakinėjo.

Padavęs pranešimą adjutantui ir laukdamas tolimesnio parėdymo, Pranaitis nuošaliai stovėdamas židinio ir klausėsi, kaip virtuvėje sena virėja, ruošdama Kučioms įvairių vaigūn, barėsi ant dviejų jaunu ir gražių merginų.

— Na, tai ko jūs dabar stovite išsiziojusios ir žiūrite, lyg žmogaus nematytos?

— Patinka, tai ir žiūrimet,— atsakė nusisypsojoms mergina.

— Jeigu tau žmogus patinka, tai tu užuot stovėjusi išsiziojus, geriau patintum ir ką nors jam ant kelio parioštam!

Mergina, matyti, nenorėdama ilgal klausytis virėjos barmų, tuojau, nieko nelaukdama, kažkur dingo, bet greit ir vėl atsirado, laikydama rankose nemažą ryšulėlį, kurį ji pati, visa parandus, nieko nesakydama, įteikė Pranaičiui.

Paimdamas iš jos ryšulėlį, pirmiausia virėjai, o paskui ir tai pasakė aciu! Tuo laiku išėjo adjutantas ir paduodamas jam pakietą tarė: — Se, broliau, drošk ir atiduok priesam 2-o eskadrono vadui.

Pranaitis, dar kartą mikhai apsisukęs, išėjo. Lauke jam pasirodė dar šaltiau, kaip buvo prieš atėjimą į štabą, užtat, sėdėdamas ant arklio ir aisisvenkindamas su Čemarka, pastebėjo:

— O vis dėlto tau, broliuzi, čia neblogo: šilta ir be to dar lain merginų yra!

— Yra, broliuzi, yra! ir dar kokius, kad net pirštus apšaltysti jau, tur būt, jų matei?... Juodaakė, garbiniuolainė atokaitė: argi nešain?

— Taip, tai lais, bet kas iš to? — lyg nusišmūnęs pasakė Pranaitis.

— Kodel?

— O todėl, kad reikia joti.

— Bet vis dėlto tu ją matei!

— Ne tik mačiau, bet dar iš jos pačios kažką kelionei gavau, — pasigyrė Pranaitis.

Kelyje į eskadroną jis beveik visą laiką galvojo apie tą gražią merginą.

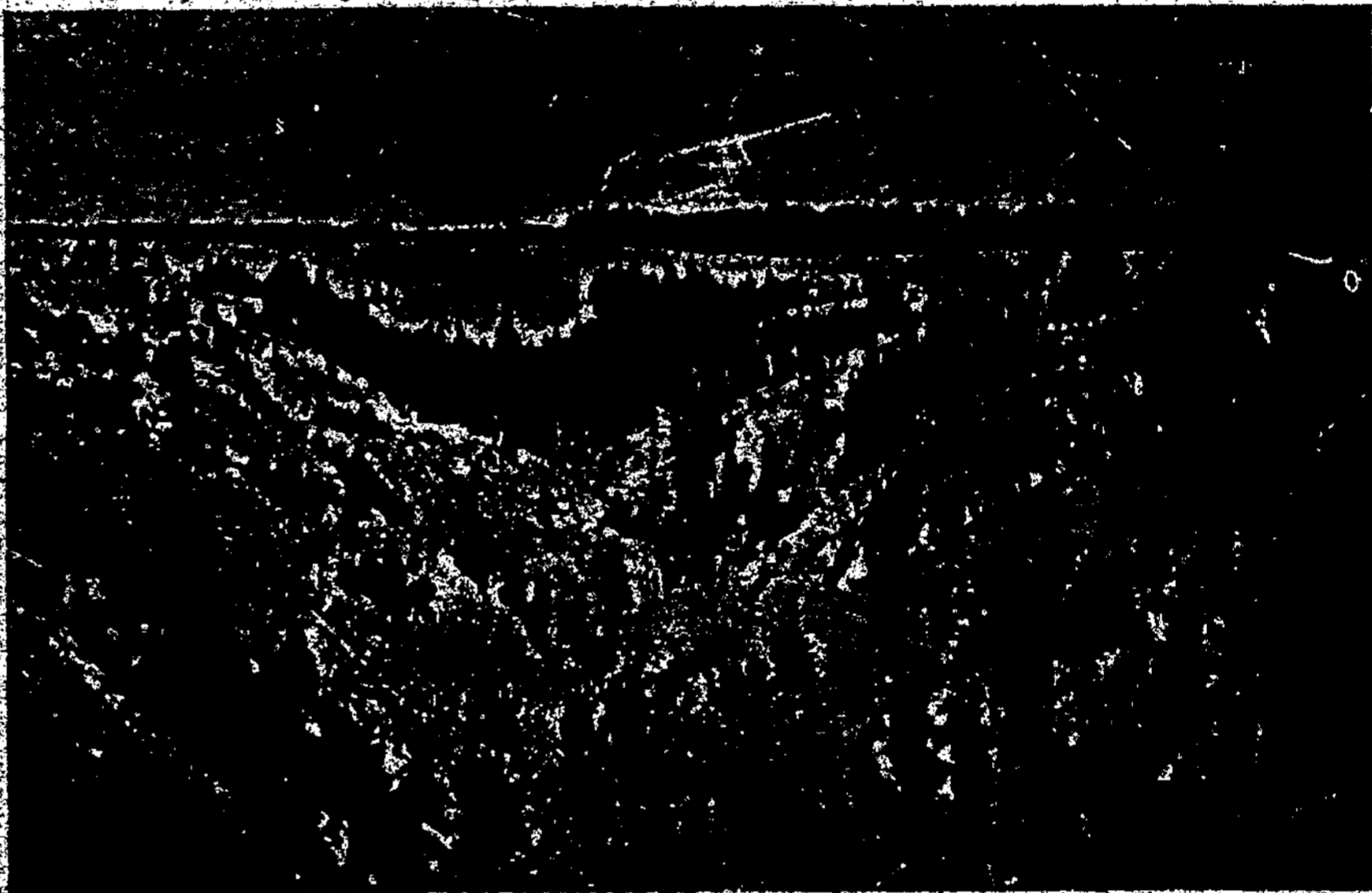
Misidūręs miške, kuriame mėnulis, nors ir gerai švietė, bet buvo gana tamsu ir todėl buvo sunku rasti tą vietą, kur stovėjo eskadronas. Tikrai dragūnas Piragis, jodamas iš 2 eskadrono į štabą, sutikęs Pranaitį nurodė jam visa tai, kas jam buvo reikalinga. Po to Pranaitis greit suradęs ir atvykęs į eskadroną, nusėdo nuo arklio ir, įtekęs pakietą eskadrono vadui, laukė tolimesnio įsakymo. Perskaitęs atneštą rašią, eskadrono vadas, kreipdamasis į jį tyliai, paklausė:

— Klausyk, broliau! ar tu matei tas priešgo gurguoles?...

— Mačiau, ponas kapitone!

— Tai pasakyk tu man, kiek maždaug ten yra vežimų ir žmonių?

— Tur būt, bus, ponas kapitone, apie trisdešimt vežimų ir apie penkiasdešimt žmonių. Bėt jie visi,

Ziema.

ponas kapitone, kaip kokie čigonai, o ne kareiviai: arklius išsikinkę, susikūrę ugnį, susėdę sau aplinkui ir snekučiuojasi. O jų vadas, sudėjęs rankas į užpakalį, vaikščioja iš vieno galo stovyklos į kitą...

— Na, tai gerai, broliau! Už tai aš tave jau, kaip žinova, siunčiu pirmyn su priešakiniu patruliu.

— Klausau! — sėdėdamas ant arklio linksmiai, bet tyliai atsakė Pranaitis ir nuėjo pirmyn.

Tuoju ir vienas eskadronas ištrauktas voron po tris žygiavo keliu, einančiu vidurin miško. Kadangi, iki priešgo stovyklos, buvo ne daugiau kaip trys kilometrai, tai eskadrono vadas sakė joti kaip galima tyliau, neleidžiant arkliams žvengti. Bėt arkliai ir patys, lyg suprasdami kas yra, laikėsi kaip reikėjo.

Nepriejant priešgo stovyklą, maždaug šešių šimtu metrų atstume, eskadronas buvo sustabdytas. Pats vadas ir kiti eskadrono kariūninkai, nusėdę nuo arklių, atsargiai slėpėdamies, nuėjo pažūrėti, kas darosi pas priešą? Prieš arkliu jie įsitikino, kad tikrai priešgo yra tiek, kiek buvo sakęs Pranaitis. Ir tiesa, kad priešas laikė save vis vien, kaip manevruose: kas užsilipęs ant vežimo gulėjo, kas sėdėjo prie ug-

nies ir kažką virė, o kas nors ir negarsiai, bet vis dėlto aiškiai dainavo:

Stamtei strony Visly A poručnik myslel
Kompalase vrona Ze to jiego zona!...

Girdėdamas tai eskadrono vadas, piktai nusišypojo, pasakė:

— Palauk, lenkuti, tuojau mes tau parodysim: „Ze to jiego zona“...

Po viso to apžiūrėjimo ir atatinkamo išnagrėjimo priešų jėgų ir bendrai visų aplinkybių, sugrįžęs atgal, eskadrono vadas tuojau, nieko nelaukdamas, pats pasilikdamas su būriu rezerve, įsakė vyresniam karininkui eiti su kitais ir atakuoti priešų stovyklą.

Pasakyta — padaryta!

Susitvarkęs eskadronas tik spėjo išjoti iš miško, kaip tuo laiku karininkas staiga sukomandavo:

— Kardus lauk! pikes kovon!!! Į ataką, paskui mane!.. Zovadu!

— Marš, marš!.. Valio - o - o!!!

Ir jau po to visi kaip vienas narsūs dragūnai su didžiausiu triukšmu ir riksmu „valio“ žaibo ir perkūno greitumu puolė priešų stovyklą ir ten susimaišė drauge su priešais.

Tuo tarpu eskadrono vadas, ėjęs su atsargos būriu, pamatė, kad priešų gurguolės apsauga, voros galvoje gali sudaryti rimtą pavojų, nes skubiai rikiuojantis ruošėsi į kontrataką. Todėl jis, nieko nelaukdamas, pirmas puolė ir atakavo. Po to ir ta apsauga liko beveik visa sunaikinta.

Bet kas buvo toliau Pranaitis neatsimena, nes jis, būdamas sužeistas, nežino ir pats kokių būdu atsidūrė šviesiam ir šiltam kambaryje, kur jį, gulintį lovoje, vaišino arbata, uogomis ir pyragaičiais ta pati graži mergina, apie kurią prieš tai taip svajojo.

— Žinai, tamsta, dabar neseniai 2-jo eskadrono dragūnai varė daug lenkų ir sužeistų drauge su dideliais ir pilnais prikrautais vežimais. Bet kas tuose vežimuose, sunku pasakyti.

— Tur būt, Kalėdoms dovana? — nusišypojo pasakė Pranaitis.

O ji tuo laiku, dailiai pratiesdama jam ranką, sakė:

Tiesa, sveikinu švenčių! aš visai pamiršau, kad šiandie Kūčios...

— Ačiū! Aš irgi tamsta sveikinu, nors ir vėlu, — neišleisdamas jos rankos, atsakė dragūnas Pranaitis. O ji, nuleidus akutes, visą paraudus, meiliai žiūrėjo.

Tuo laiku tam kambaryje jiems pasidarė nepaprastai jauku ir malonu, nežiūrind jai, kad lauke nuo šalčio traskėjo tvoros, medžiai ir sienos, o kamine švilpė ir kaukė vėjas...

Kazys Polileika.

Kalėdos apkasuose.

Prisiminė štai ir man Kalėdos,
Tai viskas buvo padauguvy;
Kada su priešais tiesės bėdos...
Ten apkasuose karštam mūsų.
Dairausi. Šautuvus rankose,
O šaltis glosto taip nuobodžiai...
Kokį sau potalą paklosi...
Pūkais apkloti ilsis sodžiai...
Dangus žvaigždėtas, žibė, grynas.
Pakelėj klevas tyli, liūdi...
Tik, ten prie kelio — per beržyną,
Lyg kažkas slenka, net prigūdes.
O, tylu, tylu, kaip kapuose;
Neprašo, nečiuža nešaukia...
Manau, kas ten mūsų namuose;
Juk ir manęs širdingai laukia.
Susėdę ploikas, gal, dalina,
Prie šieno maldas tylliai kalba,
Gal, ir mane šiandieną mini...
O mintys slegia sunkią galvą.
Klausaus... tyloje kažkas čiuža,
Lyg sniegą koloms lėnai mina.
Dairaus tik beržai susigūžę,
Šešėliais sniegą bedabina.
O aš ir draugas „maksimėlis“.
Seku ką priešas mano veikt...

Žinau — ramumas valandėlės...
Tuoju juoko ir mums gal' prirėkti...
Štai, blykst rakietas į padangę...
Toli kulkosvaidis sulojo.
Ugnis, lyg juosta nusirangė...
Armos gardžiai sus'kvatojo.
Iš priešų pusės pasipylė,
Būrtai atakon pasiruošę —
Štai, mūsų sutikti — nus'vykė...
Krauju tik sniegą meiliai puošia
Ir aš „maksimui“ leidau juoktis —
Su šautuvų balsu sutapo,
Net šaltas būdams, štai garuoti,
Kaip bėgdams šuo — jau suskato.
Ir bolševikų ruoštas žygis,
Be išdavų skubiai išnyko.
Tik keletas amžiams užmigo,
Lyg raidės popieris — paliko.
Po valandėlės ir vėl tylu,
Tik paraku visur pakvipo.
Ir ginklai ilsis net susile,
Prie jų mūsų pirštai net prilipo.
Vėl tyli laukas, beržas snaudžia,
Tik kartais garbanos pabyra...
Valzduotė vaizdus pina, audžia
O galva sunki noroms svyra. *Liud. Do-nas*

Gyvoji torpeda¹⁾.

Per didįjį karą visų kraštų mokslininkai be galo daug padėjo savo jėgų ir energijos, norėdami prapėsti karo mokslų sritį. Susirūpinta gana svarbiais ir reikšmingais išradimais. Kai kurie jų, be galo drąsiai sumanyti, išvydo pasaulį tik paskutiniaisiais karo metais, arba net ir po karo. Daugelis kitų ir ši šios dienos tebėra didelė paslaptis. Visškai neseniai dar kaip didelę sensaciją buvo paskelbę visi laikraščiai, kad Vokiečiuose išmėgintas pats veikiąs karo laivas „Zähringen“, kurs be jokios įgulos, tik radio bangomis valdomas, pasirodė tinkąs atlikti visas tas funkcijas, kurioms paprastai skiriamas kiekvienas normalus karo laivas.

Ir šis išradimas, pagaliau, nėra visiškai naujas, arba, kitaip sakant, naujiena. Jau 1918 m., kai anglai norėjo „užkimšti“ Zeebrügge, turėjo tokius įtaisus, kurie patys savaime, be žmonių, buvo valdomi. Nardomasis anglų laivas „C 3“, kuriam buvo pavesta paleisti į orą viaduktą²⁾ per Zeebrügge, turėjo tokį savaime valdomąjį įtaisą. Tačiau to laivo didvyriška įgula, ne visai dar pasitikėdama naujuoju išradimu, pati savo rankomis nuvedė laivą į sprogdinimo vietą ir vos-vos neužmokėjo savo gyvybe.

Visa eilė panašių išradimų jūrų srityje buvo žinoma ir kitose valstybėse. Ypatingai atsėję tuo atžvilgiu dirbo Italų inžinieriai. Italų karo vadovybė tiesiog siuto, negalėdama sutrupinti Austro-Vengrų laivyno, kuris susispietė uždaroj ir visiškai nepavojingoj lankoj. Šitas rūpestis ir uždavinys nepaprastai didino italų energiją ir pasiaukojimą. Venecijos, Tarento, Spezijos ir kitų miestų laboratorijose ir arsenaluose be atvangos dirbo, stengdamėsi kaip norint išrasti tokį jūrų įtaisą, kuris momentališkai paleistų velniop visą austrų uosto įtvirtintų užtvarų sistemą.

Pradžioj buvo norėję seną šarvuotį „Re Umberto“ paversti katapulta³⁾ ir taip paleisti į uostą Pol, kad visos jo užtvaros šipuliais subyrėtų ir kelias savaites atsivertų. Po to buvo sumanyta nardomąjį laivą „Galileo Ferraris“ taip pritaisyti, kad jis apačia užtvarų pralįstų į Austrų uostą. Bet vėliau visi tie sumanymai buvo paniekinti, kaip visiškai naivūs.

Uosto anga buvo uždaryta keliomis eilėmis minų storių grandinių, rąstų, apsaugos tinklais ir kitokiomis kliūtimis. Joks paprastas laivas, be austrų sutikimo, net sapne negalėjo tikėtis pateksias į uostą. Nuo to laiko, kai prancūzų nardomasis laivas „Curie“ paskendo šito uosto perkase, nė vienas laivas nebeįsėdriso net mėginti artintis prie šito mirties slenksčio.

Tačiau 1918 m. naktį, pasikeičiant gegužės 13 dienai su 14, austrų sargybinis kurs stovėjo ant supilto Pol uosto iškyšulio, išgirdo nuostabų šnerėjimą ir tuojau

suprato, kad užtvara pavojų. Naktis buvo giedra, kad ir be mėnulio, bangos nedidelės, vėjas silpnas. Todėl šnerėjimas kaskart aiškiau ir aiškiau buvo girdėti. Be galo suintriguotas austrukas, neturėdamas teisės palikti vietą (postą), pasišaukė čia pat budėjantį vieną motorinių laivelių ir pasiuntė ištirti, kas ten užtvarų sistemoj vyksta. Motorėlis bematant nučkė parodyta kryptimi.

Netrukus pasigirdo raportas:

— Fregato⁴⁾ leitenantas pranešu: kažin koks laivelis styri ties išorės tvora.

— Iš tikrųjų! — susirūpinęs žiūrėjo kapitonas. — Bet per mažas būtų, bestija, kad palaikytumėm nardomuoju, ir per didelis, kad būtų panašus į gerą laivą. Gal kok'a nors italų pinasa⁵⁾ ištrūko per paskutinę audrą ir čion prisiplakė?

— Ne, man rodosi — atsiliepė senas bocmanas, zuk vaikas: valtį daužytų į tvorą, o šitas žaltys tarytum žvakė styri tiesus.

Štai kaip sutinkami Naujieji Metalai pietų krašte. Kas išsigali, braukia į Viduržiemų jūros pakraščius, kad pasidžiangtų linksmomis saulutės spinduliais ir smagiomis maudynėmis, kurios ne visur viduržiemė tokios jau malonios.

— Gal nosimi įsibedė į rąstą. Reikia patikrinti. Drošk kryptimi į angos vartus C.

Tą pat valandėlę klaukus pavojaus ir nusistebėjimo riksmas išsiveržė iš įgulos lūpų. Paslaptingasis laivelis pasileidžia, kildamas laibgaliu į viršų, tarytum kokios raganiškos jėgos vienu šuoliu išmestas iš vandens. Nakties sutemoje gražiai matyti jo tamsus fantastiškas brėžinys, aiškiai įsirėžęs į tirštai raudono dangaus sklautą. Kiekvieną valandėlę kyla. Stamantriai ir ištvermingai spiriasi į viršų. Vieninteliu tik drūčgaliu remiasi vandeny. Visas liemuo aukštai pakilęs ore.

— Raganų burtai ar kas čia? — murma bocmanas, prietaringai žegnodamasis.

O tuo tarpu prietaringasis laivelis visiškai išsineria iš vandens ir braškėdamas lipa ant užtvaros. Bematant visi austrai apkvaišta. Sutreska laužomi rąstai, sugirgžda tvoros medžiai, suburbuliuoja — ir vauduoklis persirita per pirmąją užtvarų liniją. Jau plūduriuoja ant vandens paviršiaus, iš vidaus pusės.

— Pone Jėzau! — šaukia po valandėlės vienas jūrininkų. — Jau lipa ant užtvaros nr. 2!

Laivelis, iš tikrųjų, kaip laukinis žirgas, tik liuoksi per užtvaras viena po kitos. Dar valandėlė — ir bus uoste.

¹⁾ Torpeda — vandeny sprogdinąs užtaisas.

²⁾ Viaduktas — toks keltas per slenis, skardžius tiltų pavidalo.

³⁾ Katapulta — senovės tautų vartojama karo didelės jėgos svaiddomąji mašina, panaši į didžiulį lanką, įtvirtintą ant tiltelio.

⁴⁾ Fregatas — nedidelis karškas laivas su baterija.

⁵⁾ Pinasa — nedidelė irklinė (6 irklių) valtis.

Arabas meldžiasi prieš patekančią saulę.

Bet kapitonas jau atsipeikėjo nustebęs. Stengiasi viską suvokti pro nakties žiūronus.

— Reflektorių! — šaukia. — Ir ugnį, ugnį, kuogreičiaul!

Smarkios šviesos pėdas laizo ketvirtąją užtvary liniją. Staiga sustoja ties trečiąja ir visiems įbrininkams ispraudžia į akis keistą padarėlį. Tai paprasto motorlaivio liemuo, įtaisytas iš abiejų šonų ant kirmėlaidžių pavidalo plūdžių. Todėl nenuostabu, kad šelms plaukia ir kliūtis nugali.

Jau mauna ant ketvirtosios užtvares. Aiškiai matyti, kaip dirba kirmėlaitės, iškeidamos laivelį į viršų. Motorlaivio kulkosvaidis pradeda klegėti. Tur būti, jau per vėlu?

Nors ir paskutinę užtvary apgalėjo, tačiau triukšmas visus sukėlė. Iš visų uosto kampų lekia grūva motorlaiviai, torpedininkai, sargybiniai didieji laivai. Projektoriai blaškosi ir pinasi. Patrankos, kulkosvaidžiai šelsta ir groja.

Laivėlio vadas — didvyriškas kapitonas Peligris — mato, kad jau nebeisbėgs. Tiesa, jo „Grillo“ tuojau nuleidžiamas į vandenį, tačiau kulkos ir patrankų šūviai

lemti iš visų pusių. Svarbiausias išvengimo būdas — nes žūti. Viena išvengimo būdas — išvengti, dar apie susprogdinimą Austro laivų. Reikia išsiaiškinti, kad „Grillo“ nepatenka į pūslę, kaip...

Peligris žvelgia atidžiai, kaip „Grillo“ susto laikrodinio mechanizmas veikia. „Grillo“ žvelgia ir pragrįžta spūgtis po vandens. Su laivais drauge amžinai nuvėsta ir savo konstrukcijos pastatų.

Kapitonas Peligris ir jo iris draugas išsiveda iš vandens Austro vėlius ir nūsvėža į patalpa šarvuotą „Virbus Unis“.

Austrai išsigelbėjo, bet pergyventos nakties slėpūs nupurtė juos iki paskutinio plūkelio. Dėl šių nusiugando dėl būsimų pavojus ir mečiau užklupę ir ne be reikalo.

Persigando Austrai griežes dar smarkiau riktinti. Vertė milžiniškus raktus, tvirtino basius, raktus, valomis ir astriomis grandimis. Jau dabar turai dirbti, kad ne uodas savo nosies nepraktis. Italo pūslė, kaip viską sužinojo. Todėl ju darbo mintys nukrypo į kitą pusę.

Jūrai inžinerius Rosetti rengia naują projektą. Tai yra trijų metrų ilgio, į torpeda panašus cilindrinis cilindras, varomas suspaustu oru ir tolėlytėmis. Kad vos ne vos paplaukia vandens paviršiumi. Šis cilindras ir rezervuaro orui turi dar dvi beakausios įėjimo prietaisus mašinas, kurios gali sprogti arba nuosusinti, arba paleidus jam likta laikrodinio mechanizmas. Iš oro pusės išigai savo liemens, turi dar viena cilindrą, kuris galia nusilverti.

Kam dar tas cilindrų? Labai paprasta. Rosetti galvoja, kad jis pale tur ir nuvėža, kaip viską, kaip tik riaušis vieta. Palyginus šonų ir viską, kaip tik riaušis nuo savo cilindro. Nors visis inžinerius, kaip tik riaušis apdaryti pripūsti oru ir paskiro drauge, kaip tik riaušis, kaip tik riaušis, kaip tik riaušis.

Meditacijos nepaprastai paprasta. Jis išsiveda, vis galvoja, kaip tik riaušis, kaip tik riaušis, kaip tik riaušis.

Pirmosios kautynės dėl Alytaus.

Tie įspūdžiai, apie kuriuos rašau, pergryventi prieš dešimtį metų. Bet jie man liko toki skaištūs ir aiškūs, kad, rodos, tai visa atsitiko tik prieš dešimtį dienų. Juos aš čia, kiek galėdamas, smulkiau aprašysiu, surišdamas su svarbesniais pulko gyvenimo momentais. Literatiškų gabumų neturiu, bet visus pergryventus faktus rašysiu paeiliui.

1918 m. gruodžio mėn. 28 d. rinkomės į savo valsčiaus Pakuonio miest., iš kur mūsų būrį, susidedantį iš mūsų apylinkės jaunuomenės, karininkas Talevičius pastotėmis turėjo vežti į Alytų, į pulko kūrmosi būstinę. Valsčiaus komitetas, išleisdamas mus, suruošė iškilmingus pietus, per kuriuos vietinis tuometinis choras padainavo linksmy tautiškų dainelių. Tai buvo padaryta mūsų pirmųjų savanorių būriui pagerbti, tatau mums ne vienam išspaudė ašarų. Džiaugėsi vietiniai žmonės, sakydami, kad jau dabar Lietuva tiek turėdama savo „vaisko“ nebijos bolševikų.

Į Alytų atvažiavome sutemus (apie 21 val.) ir susitapinome „pontonu“ kareivinėse. Kareivinės tuomet buvo negyvenamos, apleistos, užgriozdintos krūvomis lovų ir šiaip griozdų, o per langų plysius buvo pripūstyta sniego; dėl to susidarė labai nejaukus pirmas įspūdis. Kai kurie iš mūsų nuėjo pažūrėti į kitą, jau anksčiau įstojusių savanorių skyrių. Nors ir vėlybu laiku, bet vis dėlto radome du būrelius ten išikiuotų, kaimiškai apsirengusių, vyrų; tai buvo pirmos ir antros kuopų užuomazga. Viena kuopa jau turėjo šautuvus, paskiau gi buvęs ten karininkas Musteikis jiems pareiškė, kad jeigu kurie dar negavo šautuvų, gali eiti gulti, o turintieji šautuvus — būdėtų, nes buvo žinių, kad vokiečiai rengiasi užpulti mūsų pulką; mat dieną dėl kažkokių ten nesusipratimų vienas mūsų kareivis peršovė vokiečiui ranką. Bet ši naktis praėjo ramiai.

Rytojais dieną apie vidurdienį buvom visi savanoriai susaukti į vieną kareivinę, kur įvyko paskirstymas į kuopas. Stambesnius vyrus parinko kulkosvaidininkais, į kuriuos patekau iš aš. Į kulkosvaidininkus buvo žiūrima kaip į specialistus, nes tuomet kitokios ginklų rūšies dar nebuvo matyti.

Patekęs į kulkosvaidininkus, tuo paskyrimu didžiaus. Po paskirstymo pradėjom tvarkytis kareivinėse. Kulkosvaidininkų komandos viršininku buvo paskirtas karininkas Svilas; komandos jaunesniaisiais karininkais — karininkas Povilaitis ir viršila Budrevičius (vėliau buvo pakeltas į karininko laipsnį).

Kulkosvaidžio pamokas pradėjo karininkas Svilas. Padėjęs kulkosvaidį ant stalo, aiškino jo sudėtį, plačiai paliesdamas ir kulkosvaidininkų pareigą; jis atvaizdavo kokioj padėtyje yra daba mūsų tėvynė ir ko ji iš mūsų reikalauja; be to pareiškė, kad kulkosvaidininkais gali būti tik labai išvermingi, paslaukejusiai ir drąsūs vyrai, o kas save tokiu nejaučia, tai tokiam čia prie kulkosvaidžio ne vieta. Iš to supratom, kad mūsų uždavinys bus nelengvas.

Taip slenkant dienai po dienos, augo mūsų pirmas pulkas, įgydamas vis naujų įvairių jėgų bei rimtos kariškos išvaizdos. Augant pulko jėgoms, vis labiau niukėsi mūsų tėvynės padangė.

1919 m. pradžioje bolševikai artinosi prie Alytaus ir buvo jau užėmę Daugų miestelį ir visą eilę kaimų Alytaus link, sudarydami mūsų pulkui rimtą pavojų. Todėl ir iš mūsų pareikalavo atsargaus budėjimo, skubaus paruošimo mūsų pulko karo operacijoms. Sausio mėn. pradžioje, neatmenu su kuria kuopa, prie kurios buvo priskirtas ir mūsų kulkosvaidžių skyrius, jau užėmėm užtvartą ant plento iš Alytaus į Daugus pro Potaronis, Švabiškes ir kitus kaimus. Ten diena iš dienos laukėme susidūrimo su artėjančiais bolševikais. Be to, reikėjo daug vargti su spekuliantais, kurie tuomet smarkiai gabeno duoną iš Lietuvos į bolševikų pusę. Tas užtruko maždaug apie porą savaitių.

Vasario mėn. vėl užėmėm tas pačias sargybas, bet jau turėjom tikrų žinių, kad bolševikai pasiruošę pulti Alytų, o pirmiausia, žinoma, turi užpulti mūsų užtvartą; dėl to ir mes buvome labai atsargūs ir pasiruošę.

Pirmosios kautynės.

Vasario mėn. naktį iš 12 į 13 d., apie 24 val., mūsų lauko sargybos tūrai pradėjo šaudyti; tas sukėlė triukšmą ir šaudymą visoje užtvartoje. Kulkosvaidžių skyrius stovėjo vidury užtvartos viename name, kuriame drauge buvo ir karininkas Mikelėnas ir, rodos, Povilaitis. Nakties metu kilo staigus šaudymas ir rikšmas, o tas mums, nepratusiems orientuotis kautynių lauke, sudarė labai nejaukų įspūdį. Kai pastebėjom, tankias bolševikų grandines smarkiai artinantis į mus, tuoj paleidom iš kulkosvaidžio ugnį. Nežinant to, kad mes neprityrę šaudyti, tačiau mūsų kulkosvaidis taip gerai veikė, kad per trumpą laiką išleidom apie 700 sovinių. Bolševikai, pajutę kulkosvaidį, šoko į šoną, prisidengdami stėniais ir kalneliais, o ten, nesulaukdami iš kario mūsų užtvartos sparno rimtesnio pasipriešinimo, pradėjo pulti ir rėkdami „ura“ ir mėtydami rankines granatas. Mūsų lengvasis kulkosvaidis, ausinamas ne vandeniui, bet orui, nuo smarkaus šaudymo tiek įkaito, kad vamzdis buvo visai raudonas, dėl to šaudyti toliau be pertraukos nebuvo galima. Nuo senų kaimo kapinių bolševikai iš dviejų sunkiųjų kulkosvaidžių paleido į mus smarkią ugnį. Iš arti toks smarkus bolševikų šaudymas mums atrodė tikras pragaras. Gerai įsitikinau, kad po kulkosvaidžio ugnimi genda ir tvirtiausi žmogaus nervai. Sniegas, ant kurio buvau sukniubęs, vietoj šalto man atrodė karštu, o burna išdžiūvus ir taip kartu buvo, kad, rodos, pipirų būtų kas pripylęs.

Gulintį greta manęs sunkiai sužeidė į šoną viena mūsų drauga — kareivė Sima Šeška. Vokiečiai, stovėjęs dešinėje mūsų, bolševikų taip pat netikėtai buvo užpulti ir paimti į nelaisvę. Todėl mums būtinai reikėjo trauktis. Atsitraukti buvo labai sunku, nes bolševikai, labai arti prislinkę prie mūsų pozicijos, kiekvieną mūsų judėjimą apipylė kulkomis, kurios rekošėavo ir burzgė pro ausis bausiu staigiančiu balsu. Vargais negalais atsitraukėm šiaip laip, idėję kulkosvaidį į vežimą. Paėmę sužeistąjį savanorį Simą Šešką, traukėmės per laukus Alytaus link. Ten dėl kautynių apimtybų liko karin. Mikelėno arklys, vienas telefono aparatas ir kiti smulkūs kareivių daiktai.

Privaziavę prie Alytaus suliko me keletą būrelių vokiečių, kurie pradėjo mus klausinėti, kas atsitiko, kad atitraukėme. Kada mes pasakėme, kad bolševikai eina į Alytų, vokiečiai su žimis sunkiasias kulkosvaidis pasileido, kaip į gaisrą, pirmyn, bet ar jiems pasisekė kas gėta — nežinau.

Alytų, radome visai kitoki, vaizdą, negu buvome palikę. Kareivius tuščius, viskas buvo sukranta į vežimus ir arkliai pakinkyti, ir to buvo ženklu, kad pulkas ruošėsi evakuoti Alytų.

Vasario mėn. 13 d. suteikė mūsų pulkui ne viena, bet iš karto keletą skaudžių smūgių, apie kuriuos jau gal būt ir yra aprašyta mūsų karo istorijoje. Bet tos dienos savo pragyvenimu aš vis dėlto niekuomet neužmiršiu ir pasiūlysiu kiek plačiau aprašyti.

Breikiant rytui, ramioj Alytaus apylinkėj pradėjo vis labiau ir labiau girdėtis, kartais atskirų, o kartais ir salvių šaudymo garsai. Ten, nelygiai kovojo mūsų jaunuos pulkas su daug galingesnėmis bolševikų jėgomis, kurios nesė ramieji Lietuvos gyventojams baigė ir skurdę. Artinantis bolševikams, emėmės kiek galėdami gintis, todėl aš virsila Budrevičius ir dar neapimenu, kude mūsų kareiviai, užėmė poziciją ties ponionių kareivinėmis, ant kalno, sutikome skubiai besitraukiančius pakitkusius mūsų kareivius, o iš bolševikų pusės pradėjo rėtas šautuvų šaudymas, lyg peršautant. Bolševikai norėdami mus apsupti, metėsi į kairę ir į dešinę mūsų šautuvais apėidami artėrijos ir Saratovo kareivines. Mūsų kareivinėse, apėidami artėrijos ir Saratovo kareivines. Mūsų kareivinėse, apėidami artėrijos ir Saratovo kareivines. Mūsų kareivinėse, apėidami artėrijos ir Saratovo kareivines.

Atsiūdamas pro ponionių kareivines, sutikome keletą karininkų, važiuojančių į šoną Suvalkijos link. Iš jų išėjo vedas, apėidami dūko vedėjas. Karininkas Bulkevičius mūsų pasakė, kad reikiu laugreičiausiai važiuoti į Saratovo kareivines ir kaip galėtume pamatyt ten atsitikusias šūdas. Nuvaziavome į Saratovo kareivines, tadame čia keletą pasibėgusių kareivių mūsų kareivinėse pasakė, kad kareivės kas ką apėidė. Pėikrova vežimais, šautuvais ir kitu kariniu daiktu, važdavome Alytaus link, o važiuojant ten reikėjo važiuoti Nemuno link. Nuvaziavome link ponionių kareivinių pusėj, tadame pradėtas rėtas šaudymas, o kulkos žvimbė pro mus. Nuvaziavome, tadame pasivijo mūsų pulko vadas

Degučių kajmas, kur 1919 m. rugpjūčio mėn. 24 d. 1 p. pulko dalis buvo sumušti bolševikai.

karininkas Juozapavičius ir, šypsodamasis paklausė mane:

— Kazin, kurie čia šaudė bolševikai ar mūsų kareivės? Aš atsakiau, kad irgi nežinau.

Tuomet dar pasidairęs karininkas Juozapavičius paleido arkli smarkiai rėcia ir, pralenkęs mus, nuėjo Nemuno tilto link.

Tai buvo paskutinis mano pasikalbėjimas su mylimuoju pulko vadu, kuris už minutės turėjo garbingai mirti nuo žiauraus grobuonio priešo kulkos. Jo linksmas veido šypsena man dar ir šiandien stovi akyse. Karzygys!

Vaziavusieji su mumis kareiviai, vienas po kito pamele vežimus, bėgo į mišką, o iš ten per Nemuną į Suvalkijos pusę. Pačiam gale prie vežimų atsihikome tikrai virsila Budrevičius ir aš, nes mudu buvome pasiryžę išvežti šį vežimą šautuvų ir kulkosvaidį.

Rogiu, kelias buvo sunkus, arkliai labai sunkiai fraukė vežimą, todėl pavaziuoti greit negalėjome, o tik stūmėmės.

Privaziavę prie paties miesto, Vilniaus pusėje, pamatėme išskėidusią ties mumis bolševikų grandinę, kuri pradėjo smarkiai šaudyti ir rėkti:

— Stoj, svolac, bielogvardejec, kuda vy idiote?

Virsila Budrevičius, kritęs ant žemės, šliaužė į pakrante, o aš kelis žingsnius nubėgęs taip pat kritau į mažą griovelį ir čia laukiau mirties, kurią tuojau turėjo įvykdyti Kapsuko armijos kavaleriai. Mano mintys tuo kritišku momentu taip smarkiai blaškėsi, nelygiant, kaip paukštis uždarytame narvely, o pasiblaškius ir neradus išties, grįžo atgal ir nesė man paskutinį nusprendimą — mirti. Po to apšaudymo bėgo su baltais ir kamanomis, palaidi, gal būtų mūsų karininkų paleisti, du arkliai; todėl man kilo mintis, kad kas juos valdė — karininkai ar kareiviai — gal jau buvo nukauti. Ta pati bolševikų kuopa, kuri apšaudė Saratovo kareivines, dabar mus apsupo.

Nuslo e šaudyti bolševikai, nenuleisdami šautuvų, pradėjo rėkti ant mane, sakydami:

— Vstavai, svoloci!

Aš, gerai supratus, kad jie tik dėl to nori priekeli mane nuo žemės, kad pėnis būrų patogesnis laikinys, tyčia išėjau ir traukėmės prie žemės ta-... (text is very faint and partially obscured by a large black redaction box)

kulky ties mano galva atsimušė į žemę rekošetu ir zvimbdomos.

Taip bolševikai kartojo keletą kartų, šaudydami į mane. Sunkiausia tragiška mano padėtis, kurioje man teko atsidurti tuokart, buvo ta, kada atbėgo prie mano griovelio, kuriame gulėjau, 3 mirtę bolševikai, sakydami rusiškai: „jis kulipkos bijosi, jam geriau patinka durtuvas“ ir atstatė prieš mano krūtinę 3 durtuvus. Akyse man tuomet stojosi žiauriausia mirtis, kurią tik galėjau įsivaizduoti, ir dvasioje šiurpulingai jaučiau, kaip šaltas aštrus ginklas dar man gyvam esančiam laužys krūtinės kaulus. Jeigu tuomet bolševikai būtų pasiūlę pasirinkti, kas geriau: kulipką ar durtuvą, tai, žinoma, būčiau pasirinkęs kulipką. Vis dėlto nebuvo lemta man mirti, ir sužvėrėjusių žmonių gauda paėmė mane gyvą, tik papildama skaudžiais šautuvų buožių smūgiais į krūtinę, į galvą ir kitur, o vienas raudonarmietis — latvis buvo tiek įsiutęs ant manęs, kad daug kartų bandė į mano veidą savo „proletarišką“ kumštį. Buvau tiek sukrėstas ir šujaudintas, kad mušimo smūgių visai nejaučiau. Po to pradėjo daryti krata ir radę mano kišenėje šovinių, vėl pradėjo mušti.

Kai jau nusibodus mane daužyti, nuvarė prie pontono kareivinių, ten pamačiau atvarant viršilą Budrevičių. Šis irgi buvo smarkiai sumuštas ir ant jo viršutinių rūbų matėsi keletas skylių, perdurtų su durtuvais. Prie pontono kareivinių buvo atlikę neišvežtieji

mūsų vežimai su maisto produktais, iš kurių viename buvo prikrauta lašinių daugiau, kaip 20 pūdų. Tuos produktus laisva valia buvo suvežę žmonės mūsų pulko intendantūrai. Radę lašinių, bolševikai lakstė po kepyklas, ieškodami duonos, kurios irgi netrukus jiems pasisekė rasti.

Dar mums ten bestovint, atėjo energingos išvaizdos jaunas vyras, švariau už kitus apsitašęs, apsiginklavęs kardu ir naganu, komisariškai užkištu už diržo — tai buvo „tovarišč komandar bataliona“. Kaip bolševikai ten kalbėjosi, šis „didvyris“, sėdėdamas ant arklio, šluostėsi sukaitusį veidą ir, žvairuodamas į mane ir į viršilą Budrevičių, rusiškai kalbėjo: „viskas būtų gerai, bet kad tik mums nekliudytų šitie nelaimingieji lietuviai“.

Iš bolševikų būrio priėjo prie mūsų vienas lietuvis bolševikas, kuriam ant rankovės buvo raudonas kryžius — tai buvo jų bataliono gydytojas, kuris pakeltu tonu paklausė lietuviškai:

— Ar dar nesušaudė šitų rupūžių? Duokit šautuvą, aš juos vietoje nudėsiu!

Paskiau pradėjo kalbėti su Budrevičium, pranešdamas liūdną žinią, kad mus vis tiek sušaudys, nes bolševikai kol kas nežino jokios Lietuvos kariuomenės, o ne kareiviai, sugauti su ginklais ir kovojantieji prieš raudonąją kariuomenę, laikomi banditais ir kaipo tokie, įsakyta gyvi neimti ir be to, dar pridūrė:

Karių teatro veikimas.

Mūsų kariuomenėje be tiesioginės tarnybos, kaip žinome, gyvai rūpinamasi svietimo bei meno kultūros reikalais. Kariai, nelyginant tos skruzdės, nuolat trūšia ir dirba visokiaropą kultūros darbą. Šitos rūšies darbas tenka mūsų kariams dirbti dažniausiai netarnybos metu. Ši sritis tiek rūpi mūsų ginklo draugams, kad jai mielai naudojamas laisvalaikis.

Visų dėmesį jau seniai į save kreipia viena ypatinga neetatine kariška įstaiga, kuri nuostabiu būdu pati iš savęs verčiasi ir yra plačiai žinoma ne tik mūsų, karių, šeimynoje, bet ir visuomenėje. Tai yra pulk. lt. VI. Braziulevičiaus vadovaujamas karių teatras.

Šį teatrą labai gražiai apibūdina garsusis kritikas p. Vikt. Pr. (majoras Lubickas): „Vienintelis Lietuvoje teatras, kuris faktiškai niekad neatidaro ir neuždaro sezono, — tai VI. Braziulevičiaus karių teatras. Jis dirba be perstogės, nesudėdamas rankų. Tur būt, todėl, kad ir pati aplinka, kur svarbiausia karių teatras skleidžia savo kultūrinį darbą, savo esme yra irgi „be sezono“: armija nežino poilsio. Armija niekuomet nenutraukia savo mušros ir nesisikiria su šautuvu: dieną jis jų rankose, naktį — gale galvų. Ir sapnuose ir tikrumoje. Vadinasi, jai daugiau, negu kam kitam, reikalinga mokamai atgaivinti siela, kad pajavrintų ir palengvintų be galo sunkius karinius darbus. Karių teatras — pati armijos skeveldra, jam artimi kareivių masės troškimai. Dėlto tad karių teatras noroms ir atsidėjęs atlieka savo didelį ir garbingą darbą.“

Braziulevičiaus įsteigtas karių teatras pradėjo veikti nuo 1920 m. balandžio 6 d. Šio teatro įsteigėjas nuo pat pradžios ligi šios dienos buvo kartu ir režisierius. Suorganizavęs pradžioje karių scenos mėgėjų kuopelę (apie 20 žm.), per 8 mėnesius uoliai rengė būsimus vaidintojus scenos darbui ir tik po to ryžosi viešai išeiti į sceną. Pirmas veikimas pastatyta Čechovo I veiksmo komedija „Jaunikis“.

Šio teatro darbas visada ėjo labai sunkiose sąlygose: neturėta nei savo nuolatinio būsto, nei pakankamai lėšų; vaidintojų sudėtis gana dažnai keisdavosi. Buvo dirbama su nepaprasta energija ir pasiaukavimu.

Karių teatras nuo pat pradžios veikė buvusiam Kauno įgulos karių klūbe, kuris pirma buvo Maironio gatvėje (kur dabar yra muzikos mokykla), o po kiek laiko persikėlė į dabartinę karininkų ramovę.

Pradžioje neturėta pakankamai scenos įrengimui reikalingų daiktų, nė lėšų. 1920 m. į Kauną buvo atvykusi viena įžymi prancūzė, kuri buvo tiek sužavėta karių klūbu, kad net buvo pažadėjusi atsiųsti klūbui 16 vagonų įvairių dovanų, kaip ir kitų naujų valstybių panašioms įstaigoms. Bet vėliau patirta, kad tasai skirtas karių klūbui turtas ėjo pro Varšuvą... Matyt, nesurado kelio į Lietuvą. („Mūsų Žinyno“ 13 nr. 142 pusl.)

Karių teatro vaidintojai įvairiu metu buvo ar tebėra šie svarbesnieji asmenys: pulkininkai leitenantai — Braziulevičiui, P. Pundzevičius (Petliūkas) ir Lanskoronskis, karininkai — B. Bobelis, Ališauskas, Gedmontas, Dagys, Šepetys, Briedis; puskarininkai — Zauka, Staugaitis ir Pratkus, p. Busilas, pp. Zalinkevičaitė — Petrauskienė, Lukšienė, Grikevičiūtė, Gedeikienė, Tumėnienė ir k. Kai kada vaidindavo vienas kitas valstybinio teatro artistas.

Per pirmus savo gyvenimo metus karių teatras pastatė 100 spektaklių, iš kurių 29 nemokamai (be bilietai). Šių spektaklių žiūrėjo apie 9000 karių (maždaug po 300 žmonių kiekvieną kartą). Keletas spektaklių buvo pastatyti labdarybės tikslu — pilnas buvo skiriamas kareivių svietimo reikalams.

Labai didelio pasisekimo susilaukė tragikomedija „Lapkus“. Mat, publika susižavėdavo komiku Braziulevičiui, kuris sukuria labai įdomius žmonių tipus ir kuris teatrą lankančioje visuomenėje greitai liko populiarius dar dėl Glinskio trupės statomų S. Čurlionienės komedijų „Pini-gėliai“ ir „Visai pasisekė“.

Karių teatras pirmas Lietuvoje pradėjo statyti operetas. 1921 m. spalio 28 d. karių teatras minėjo savo gyvenimo 2 metų sukaktuves, statydamas 2 operetas „Consilium facultatis“ ir „Kuprotas ozelis“. Buvo atsilankę aukšti kariuomenės viršininkai su krašto apsaugos ministru. Per tuos 2 metus pastatyta 188 spektakliai, iš kurių 45 buvo nemokamai pastatyti vien kareiviams.

1921 metais karių teatras pradėjo lankyti pajonines miesteliuose stovinčias kariuomenės dalis, statydamas „Con-

— O kad tuokart ir nenušovė, tai būsit pristatyti komendantui išardyti, o po to sušaudys, kaip šunis!

Keista buvo, kad mes tą išgirdome iš lietuvių inteligento, tarnaujančio raudonojo kariuomenėj. Tas žmogus, matydamas savo tautiečius sumuštus, suvargintus, vietoje to, kad užjaustų, padėtų, pats norėjo atlikti budelio darbą. Todėl su išgama kalbėti nebuvo ko.

Nuo pontono kareivinių teko skirtis su Budrevičium, nes mane nusivarė į mažą namiuką, prie Nemuno tilto, o Budrevičių — nežinau kur.

Tam namely radau jau suvaryta keletą lietuvių kareivių, kuriuos dabojo keturi bolševikai sargybinais. Čia buvau patalpintas ir aš.

Bolševikai gyrėsi, kad jie labai daug mūsų iššaudė, už Alytaus esą guli pilni laukai, o kas svarbiausia tai tas, kad ir patį mūsų vyriausią vadą nušovė.

— Jūsų vadas, — sako, — guli čia pat, malkų sandėlyj.

Aš paprašiau sargybinių, kad leistų pasižiūrėti, koks gi nušautas lietuvių vyriausias vadas. Sargybinais sutiko ir išvedė mane atidarė sandėliuko duris.

Ten gulėjo ant pagalių paguldytas nukautas mūsų pirmo pulko vadas karininkas Juozapavičius. Tą jausmą kokį aš tuomet jaučiau, dabar tikrai negalėčiau žodžiais nupasakoti. Žuvusiame jo asmenyje laikiau žuvusią ir visą tautiškąją Lietuvos kariuomenę, tuo labiau, kad aš nežinojau, kas atsitiko ir su kitais mūsų

karininkais ir kareiviais. Įsivaizdavau netikėtai ištikusią audrą jūroj. Mūsų laivas sudaužytas, kapitonas žuvs ir įgulos likimas man nežinomas, o aš, patekęs į jūros piratų rankas, laikiu nežinomo sau galo.

Taip vaizdavau sau Lietuvos padėtį, netikėtai pamatęs sušaudytą kruviną mūsų mylimojo pulko vado karininko Juozapavičiaus lavoną. Viena kulka buvo pakliuvus jam į šoną — neats menu į katra, ties rankos pažastimi, o antra — aukščiau krūtinės, ties kaklo dūbele (ties raktakauliu? *Red*), nuo kurio turėjo, matyti, įvykti staiga mirtis.

Ne taip, kaip ats. vyr. leit. p. Budrevičius savo atsiminimuose (Karo Archyvo 3-me tome) duoda klaidingas žinias, kad esą karin. Juozapavičiui kulka buvo pataikiusi į kaktą, nes kaktoje nebuvo jokių žaizdų, kurias aš būčiau galėjęs pastebėti ir gerai matyti.

Jisai gulėjo plikomis kojomis, matyti, kad bolševikai buvo nuavę batus ir kojines. Milinė ir odinė fufaika buvo permirkusios krauju, todėl bolševikai šių rūbų ir nenuplėšė (gal paskiau ir nuvilko). Aš, kaipo to liūdno reginio liudininkas, tiek galiu pasakyti, ką esu savo akimis matęs.

Vasario mėn. naktį iš 13 į 14 d. ėjo smarkus šaudymas iš kulkosvaidžių ir šautuvų tarp bolševikų ir vokiečių. Prašvitus šaudyti kiek nustojo, bet rytą pradėjo vaikščioti į mūsų kambarį, iš karto po vieną, o paskui jau būtais bolševikų kareiviai. Čia tuomet ir prasidėjo mums inkvizicija. Ten ėjo kautynės tarp

silium facultatis“ ir „Kupruotas oželis.“ Vieno spektaklio žiūrėjo net 3000 žmonių! Vaidinant senam sandėly, kuriame buvo paruošta 20.0 sėdimųjų vietų, o kiti žiūrovai stovėjo užpakaly arba buvo užlipę ant sijų.

Kitų vaidinimų pafrontėje žiūrėdavo po 1000—1500 žm., o iš viso pafrontėje vaidinimų matė apie 7000 žm. Vieną kartą buvo vaidinama tiesiog miške.

Idomu prisiminti, kad per karą su lenkais į kariuomenę savanoriais buvo įstoję įžymūs mūsų dainininkai Kipras Petrauskas ir Ant. Sodeika, kompoz. S. Simkus, poetas K. Binkis. Pirmieji trys važinėjo pafrontėje ir surengdavo kareiviams koncertus. Dėvėdami kareivio mundurą, Binkis sukūrė nemirstamąją ir mūsų taip mėgiamą geležinio vilko marsą, o Simkus sukūrė jam motyvą ir dar „O, Lietuvos kareivėl!“, esame jiems už tai dėkingi!

1925 m. karių teatras pradėjo statyti Ostrovskio veikalus. Tą žygi net ir visuomenė aukštai įvertino. Mat, Ostrovskio veikaluose vaizduojamos įvairios biauros ydos, kurių kiek paveldėjo iš Rusijos ir lietuvių visuomenės dalis. Su tomis ydomis neįstengia kovoti nei įstatymai, nei teismai, nei spauda. Šiuo atžvilgiu labai įtakingas visuomenei yra teatras, kuriam tenka garbingas uždavinys taisyti visuomenės gyvenime pasireiškiančius blogumus. Net mūsų civilinė spauda su pasitenkinimu pažymėjo ir pasveikino karių teatro žingsnį ta kryptimi. Tai buvo karių teatro nuopelnas, kad pradėjo kiek jaudinti ir žadinti visuomenės sąžinę.

Karių teatras pirmas po didžiojo karo pradėjo statyti originalius lietuviškus veikalus, pradėdamas Žvirgždės (Steponaitienės) 4 v. drama „Talka“.

Kaip tik po to įvyki atsiranda Čiurlionienės „Aušros sūnūs“, Tarvydo „Per audrą“ ir žinomieji P. Vaičiūno veikalai.

1927 m. karių teatras bendrai su „Gabijos“ chorų pastatė K. Strazdo „Lietuviškas vestuves“, kurias surežisavo ir pritaikė scenai Braziulevičius. Tuo būdu, karių teatras pirmas palietė ir tautiškąją mūsų liaudies meną.

Jis pirmą kartą Lietuvoje pradėjo statyti radiospektaklius (1927 m. kovo 4 d.). Tą žygi nuosirdžiai pagyrė kariska ir civilinė spauda. Ta naujenybė liko labai patenkinta Lietuvos visuomenė ir net lenkų pavergtieji mūsų

broliai. Per radiją buvo perduodami beveik patriotiški veikalai, kuriuose tarp ko kita skleidžiama Vilniaus vadavimo idėja.

Kaip žinome, karių teatras taip pat pirmas susirūpino ir pradėjo statyti pirmą lietuvišką kinofilmą „Lietuvos kareivis“, apie kurią jau buvo „Kary“ rašyta. Pasirodo, kad šios filmos nekantriai laukiame ne tik mes, kariai, bet ir Lietuvos visuomenė. Ją, pagaliau, jau pamatysime dar šių metų pabaigoje.

Taigi matoma, kad mūsų karių teatras yra pats seniausias Nepriklausomoje Lietuvoje ir, be to, pirmas palietė daugelį naujų Lietuvoje meno sričių, imdamasis to sunkaus darbo.

Nuo pat savo gyvavimo pradžios ligi šių dienų karių teatras suvaidino: lietuviškų originalių veikalų — 19, iš svetimų kalbų išverstų veikalų — 26, taigi iš viso suvaidinta 45 veikalai, iš jų 6 operetės.

Karių teatras per tą laiką kareiviams nemokamai vaidino Kaune 123, o provincijos įgulose — 68 kartus; kareiviams mokamai vaidino Kaune 44, o provincijoje — 19 kartų; iš viso kareiviams vaidino 254 kartus. Mokamai vaidino: visuomenei Kaune 65, provincijoje — 36 kartus, iš viso 101 kartą. Sauliams provincijoje nemokamai vaidino 9 kartus. Kaune darbininkams nemokamai vaidino 6 kartus. Per radiją vaidino nemokamai 15, iš viso 24 kartus.

Karių teatras suvaidino iš viso 406 kartus.

Pulk. ltn. Braziulevičius yra senas artistas ir sumanus, talentingas režisierius. Jis yra šio teatro siela ir nenulstantis jo vadovas. Dirbdamas labai sunkiose aplinkybėse; dažnai keičiantis sudėčiai teatro artistų, kurie reikia parengti vaidybai, ir nuolat plėsdamas savo nedėkingą veikimą; jis pareiškia savo sumanumą ir nepaprastą energiją. Be to, pats dar dažnai vaidina.

Iš to, kas aukščiau pasakyta, aiškėja jo ir jo vadovaujamo teatro nuopelnai, kurie tuo labiau visų vertinami, kad karių teatras neieško jokio pelno ir vos įstengia verstis. Tiek kariai, tiek visuomenė mato karių teatro vaidinimų ir jo vadovo pasiaujimą kilniai idėjai.

Su pasigėrėjimu minėdami karių teatro veikimą, reiškiamė jam pelnytą padėką, pagarbą ir linkime jam kuo geriausios kloties!

Teatras.

bolševikų ir lietuvių bei vokiečių; o demoralizuotieji bolševikų kareiviai bėgliai, matydami mus belaisvius la komus gyvus, griežė dantimis ir ten pat norėjo vieni nušauti, kiti nudurti, kiti vėl stebėjosi, ką mananti jų vadovybė daryti, kad iki šio laiko mus gyvus laiko.

Nors mirtis žmogui yra naturalus dalykas, bet tuomet, kada mes, ką tik pradėjom naują gyvenimą, kada be galo trokštame matyti savo tautos valdžią, sa-

vo kariuomenę, savo jėgomis apsiginti ir vos tikrai žengdami per slenkstį į pirmąsias kovas su priešu, — jau buvome parblokšti. Todėl mums mirti čia ne kautynių lauke, ir dargi nuo bolševikų budelio rankų — buvo tikrai gėda ir mes, kai kurie iš mūsų, ryžomės iš čionai pasprukti, kol dar nevelu.

Ats. vyr. pusk. Šimukontis.

2 metai tautiško darbo.

Guodžio 17 d. vakare Karininkų Ramovėje susirinko karininkai, visuomenės veikėjai, vyriausybė. Pilnutėlė salė ir gretimi kambariai. Respublikos Prezidentas p. A. Smetona prabilo šiais žodžiais.

Gerbiamoji karių šeima! Lietuvos kariuomenė turi visus pažymius tautiškos šeimos, kurioj vyrauja vienybė, meilė, drausmė. Mūsų kariška šeima prieš 2 metus 1926 m. gruodžio 17 d. įrodė, kad ji tokia yra. Tik dėl to jai, tautiškos vienybės, Tėvynės meilės vardu, pavyko pasakiškas perversmas — nė vieno susirėmimo nebuvo. Tai galėjo padaryti tik tokia šeima, turinti daug patyrimo ir gražių tradicijų nuo 1918 m. Padarytoju žygiu buvo atskleistas naujas Nepr. Lietuvos gyvenimo lapas. Tai buvo didelis įvykis, be triukšmo, be šūkavimų, tylomis padaryta pradžia naujam tautos gyvenimo etapui.

Tas įvykis galima vertinti vienaip ir kitaip. Galima sakyti, kad buvo sulaužyti pagrindiniai Lietuvos įstatymai, buvo didelis nusizengimas prieš tautą ir priesaiką. Bet kai kas tvirtino, kad ir Tautos Tarybos paskelbimas Lietuvos Nepriklausomybės taip pat buvo neteisėtas, nes formaliskai tai buvo nusizengimas, nutraukimas visų ryšių ir priesaikų, kad tauta galėtų eiti savo tauti-ku keliu. Tai padarė ir kitos naujakurės valstybės savos tautos gerovei. Tokie priekaištai neturi is oriškos vertės ir teisės.

Teisę kuria gyvenimas.

Kiekvienas iš mūsų tylomis prisiekė savo sąžinei ir Visagaliui ginti Tėvynę, kai bus reikalas. Tuo galima pateisinti ir 1926-XII-17 įvykis. Juk ir pats seimas rodo reikalą pateisinti jį ir išrinko Respublikos Prezidentu tą, kuris buvo iškelias prieš tai, tų įvykių aplinkyje. Bažnyčiose po to buvo giedama „Te Deum laudamus“ — tai buvo tautos balsas. Tą žygį pateisina

tik tautiškas darbas. Tautos gyvenimas ilgas, o gal ir amžinas. Valstybės gyvenimas pareina nuo įvairių aplinkybių. Buvo klausimas: ar žūt ar būt Lietuvai

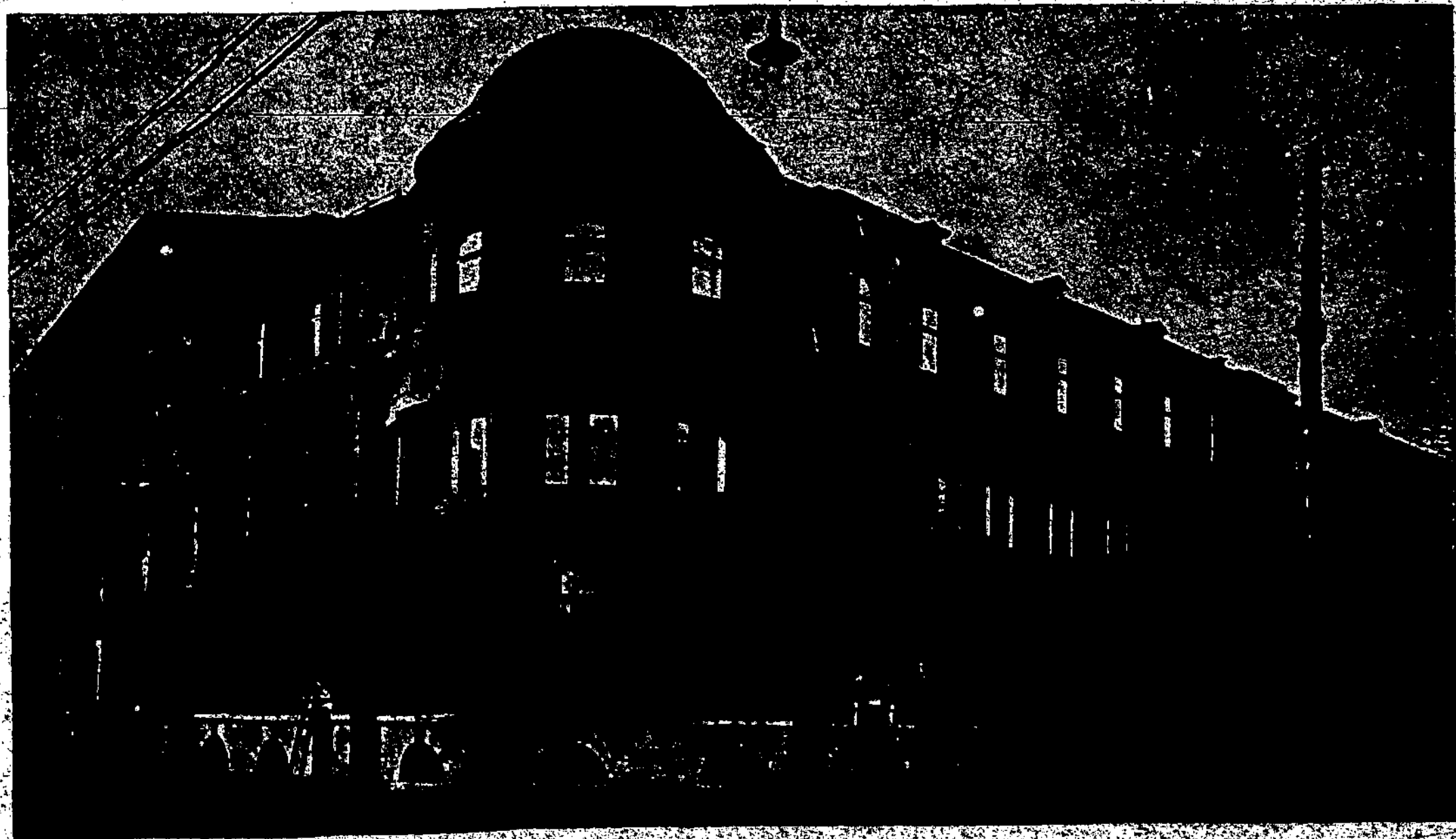
Visuomenė pritarė gruodžio 17 d. įvykiams. Tai rodo, kad mes einam su tauta, bet ne prieš tautą. Yra visa eilė darbų, kurie pateisina mūsų buvimą. Linkmė mes nustatome darbais — vidaus ir užsienių politikoje. Ta politika — tautiška.

Buvo tamsesnių broožų. Per 2 metus buvo mėginta mūsų kariuomenė. Visoki bėdymai buvo nugailėti, kariuomenei stiprėjant, plėtojantis. Jūs visada mokėsit atsispiiti visokiems šliaužams, kurie veržiasi į kariuomenę.

Seimo išrinktas R. Prezidentu 1926 XII-19 jums pasak au, kad budėsiu Nepr. Lietuvos sargyboje, pasitikėdamas jūsų tvirtumu, vienybe. Jūs patyrėt ir pažinot mane iš mano darbų. Kai neįsū jūsų pasitikėmo, aš pasitrauksiu ten, kur man reikės pasitraukti. Kitos valstybės matė mūsų Nepriklausomybės laidą mūsų kariuomenėje. Sustiprėti reikia ne tik kariuomenei, bet ir visai Tautai. Jūs esat parama visai šeimai, tautai.

Jei mes mokėsim daugiau pasireikšti savo darbais, tai neliiks partijų, o liks tik vieninga tauta. Savo darbais galime nusi-tatyti planą ateičiai. Kas mūsų tautoje sveika tautiškoje, religiškoje, meniškoje ir kitose srityse — mes stengsimės suderinti tai visa.

Tie 2 metai mums parodė, kad galime tikėtis išsikvoti, išsivaržyti tai, kas mums priklauso. Mes taip pat turim būti dėkingi Vyriausybei. Galvai prof. Voldeмарui, kuris 1926-XII-17, negalvodamas kas iš to išeis, stoji vyriausybės priešaky. Jis per 2 metus važinėja į Tautų Sąjungą ir su tokiu užsispyrimu gina Lietuvos reikalus, kad net kiti stebiasi.

Naujieji Lietuvos Banko rūmai

(„Naujo Žodžio“ klise)

Dėkoju jums už tą pasitikėjimą, ištvermę, moralę paramą, kurią visada sunkioje valandoje sutinku.

Po R. Prezidento kalbos Karininkų Ramovės pirmin. gen. ltn. gyd. Nagevičius padėkojo Tautos Vadui ir vyriausybei už atsilankymą ir Kar. Ramovės vardu įteikė Tautos Vadui dovaną — mūsų Tautos Patriarcho d-ro Basanavičiaus atvaizdą.

Po to prabilo minist. prof. Voldemaras: Mielie karininkai! Jūs savo Ramovėje pastatėt vaizdą, kaip Liet. kariuomenė vyks į Vilnių. Jis yra kiekvieno Tėvynės sūnaus ir dukters širdy.

Apie ką buvo kalbėta Lugano mieste? Apie Vilnių. Turėjom progos visiems pabrėžti: arba Lietuva atgaus Vilnių, arba be Vilniaus bus pavos Neprikl. Lietuvai. Teko pabrėžti, kad lietuvių-lenkų ginčas yra senas, jo greit išspręsti negalima.

Po Liublino unijos lietuvių dėl didelio ginčo grėsė Lenkijai karu. Kng. Radvila pasakė: „ateis laikas, kad lenkai durų neris — pro langus juos išmėtysim“. Ar tai nėra šių dienų vaizdas? Ginčo esmė yra ta pati, istorinė. Lietuva gina savo Nepriklausomybę. Kaip praity, taip ir dabar lenkai nori pagrobti Lietuvą.

Lenkai svajoja apie 1772 m. sienas. Tas rodo, kad jie iš istorijos nepasimokė. Kol lenkai to laikysis, tol nebus galima su jais susikalbėti, susiderėti. Tas ginčas negali būti išspręstas taip, kaip lenkai mano.

Mes, lietuviai, atgaiviname Vilniaus klausimą. Lenkai tikėjosi, kad kitos valstybės galės paremti lenkų reikalavimus ir kad Tautų Sąjunga griežtai privers Lietuvą nusileisti lenkams. Tikėjosi, kad bus sudaryta ekspertų komisija, kuri sudarytų naują Hymanso projektą Vilniaus klausimui išspręsti arba pas atys Lietuvą į kitą padėtį, kad lenkams bus užtikrinta kitų valstybių parama, jei Lietuva būtų taikos ardytoja.

Lenkų viltys palaidotos. Tautų Sąjunga nė nesūlo tokio sprendimo ginčui išspręsti. Mes tokių pasiūlymų nepriimtumėm. Buvo išgirstas mūsų tautos balsas ir mūsų kariuomenės pasiryžimas eiti šiuo, o ne kitu keliu. Tas turėjo įtakos sprendimui. Lenkų užgaidos nuėjo vėju.

Prieš vienerius metus Lietuvai buvo grasyta net visai išsprogdinti Lietuvą ir buvo net rengiamasi susi-

mobilizuoti. Pirmas didžiausias antpuolis atpuolė. Dabar ta didžioji byla nebus Tautų Sąjungos Tarybos svarstoma. Vietoj to atsirado nedidelė byla, mums nudinga. Lenkai kaltina mus, kad mes nevykdom tarptautinių pasižadėjimų tarptautinio susisiekimo ir tranzito atžvilgiu; nori įrodyti, kad mes sulaužėme Klai-pėdos konvenciją.

Priimant Tautų Sąjungos rezoliuciją, aš pabrėžiau moralę klausimo pusę Tautų Sąjungai tenka smūgis, kad ji negali įvykdyti te singumą. Dešimys milijonų žmonių žiūri į Tautų Sąjungą, laukdami teisingumo. Tas buvo Lietuvos vardu paakyta T. Sąjungai. Nemalonūs tai buvo žodžiai. Lenkai tylėjo, negalėjo išsisukti. Jiems ir jų draugai nurodė, kad nereikia tokios bylos kelti tarptautinėj plotmėje.

Vilniaus klausimas atgimsta. Jis dar ilgą kelią turės. Bet jis baigsis tuo, kad mes Vilnių atgausime. Turime būti jam pasiruošę.

Kas mūsų dabar laukia? Iš lenkų grasymų savo kariuomene nieko neišėjo. Mėginta Lietuvos sūnams duoti ginklas — iš to taip pat nieko neišėjo. Kurianta Lietuvos visuomenė iš vidaus, buvo stengiamasi išnaudoti partijų polemiką, kad Lietuva pačių jos sūnų būtų išsprogdinta. Toks pavojus yra. Jo reikia saugotis. Jei lenkai neįveikė ginklu, tai melo keliu mūsų tautos neįveiks.

Mes įtikinome viešąją nuomonę visame pasaulyje, kad yra Vilniaus klausimas, kuris dar neišspręstas. Taigi padarėme didelį žingsnį pirmyn prie tos mūsų sostinės.

Jeigu jūs pasirinkote Tautos Vadą ir Juo pasitikite, tai galime tikėti, kad Jis jus nuves į Vilnių. Reikia pirma rūpintis gyvybės klausimais, o paskui patogumais. Eisime tik Lietuvos keliu!

Po šito įdomaus Vyriausybės Galvos pranešimo buvo sugiedota Tautos Himnas, ir visi išsiskirstė su tvirta viltimi širdy, kad tokių garbingų ir sumanių savo vadų vedama Lietuva nežus, nebus svetimų skriaudžiama ir netolimoj ateity atgaus seną savo teisėtą ir teisingą palikimą — Vilnių, kuris sustiprins Lietuvos ga'ybę ir galutinai užtikrins visokeriopą mūsų krašto gerovę.

P. Jurgelevičius.

Kariaga.

Vienų Kūčių atsiminimai.

Tiktai sniegas kalnais vartės,
vėjas daužėsi po krūmus;
ten, žiūrėk, išgnovė vartus,
tenai su beržynu grumias.
Aplinkui kažin kaip pilka,
nematyti niekur sodžiaus.
Išgirsi gal staugiant vilką,
mintys galvoje nuobodžios.
Tyliai girgžda krūmuos šakos,
vėjas lanksto pliką nosį.
Kažkur dingo jau ir takas —
drožiame lauku penkiuose.
Ten už kalno, paliai mišką
pasigirsta pora sūvių.
Tam balsan ir vėl supyška —
„gal lenkų, o gal lietuvių“?..
Grįžome į savo barą —
gal ir žinot... Ties Giedraičiais...
Davėme tam lenkui garo;
pavašinom „pyragaičius“...
Einame štai paliai griovį,
pazastys garuoja, dega.

Petro šlapios ir rankovės,
braukia prakaitą Kariaga.
Viskas buvo lyg tvarkoje;
niekur nieko nesimatė.
Tik sniege girgždėjo kojos,
sniukstė nosį Viščius Matas.
Ėjom taip netrumpą kelią;
Petras dar kažką šnekejo:
„kažkur būsianti „veselia“ —
„gal mergickos jam rūpėjo“...
Viščius Matas buvo kietas —
jo galvoj visuomet lenkas;
kaip greičiau, kad ji surietus,
kaip į balą kur sugrūdus.
Einame paliai pušyną,
šakos ošia, liūdna daros.
Nei kur trobos nebežinom,
nei kur liko mūsų baras.
Tiktai girdim — viduj miško
kažkas tris kartus išsove.
— Tai, vyručiai, ne mūsieškiai —
gulkite greičiau į griovį!
Žiūrime — lenkų žvalgyba
tyliai kraustos mūsų pusėn.
Šurpas truputį nugnybo,
Petras kažko atsiduso...
Sugulėm, užtaisėm spynas,

visi tylim, kaip išmirę.
Pamatys kas do „litvinai“
tie poznaniški pipirai.
Jau visai štai nebetoli,
girdisi tartum ką šneka.
— Na tai jau patekot, broliai —
vyrai ruoškitės atakai!
Kiek reikėjo prisileidom,
liko žingsnių gal bent šimtas.
Faktas, zinoma, ant veido —
kažin granatą išimti?..
Reik pagąsdint legionus
paskui šoksime į būrį.
Lietuvis, matai, ne ponas —
į mėnulį jis nežiūri.
Sugaudė lauke granata,
kažkas dar piktai suriko.
Daugiau nieko nesimatė;
gal būt, nieko ir neliko.
Greit pribėgam — žiūrim vienas
guli sniege, tampo koją.
Tam jau suskaitytos dienos —
jau su tuo beveik tvarkoje.
Dvyliką gyvais surinkom —
matyt baisu pasidarė...
— Gal draugai ir nepatinka —
drošime į mūsų barą.

PRAEITIES ŠEŠĖLIAI

Ažuolo apysaka: „Tegul dirba Tavo naudai ir žmonių gėrybei“...

I.

— Lengva, bra, pasakyti: „dirbk Lietuvos naudai“, bet nelengva tai atlikti. Juk ūkininkas, amatininkas arba, sakysim, žemės darbininkas net kiauras dienas dirba, o žiūrėk ir patiems kartais iš to maža naudos.

— Na, tai nei! Jeigu jiems gal ir nelengvai kąnelis duonos tenka užsidirbti, tai dar nereikia, kad tas sunkus darbas Lietuvai be naudos dingsta. Sakysim, tegu kiekvienas ūkininkas su darbininku tik vieną kitą pusmargį savo dirvonų išpureną, tai krūvon surinkęs gausi jų daug, daug tūkstančių!

O ką tai reiškia? Tai reiškia, kad mūsų krašte, bra, iš viso dirvonuojančios žemelės neliks, o iš čia jau seka, kad visai Lietuvai gryna naudai! Vadinasi, jei kas dirba, tai ne tik jis, bet ir visa Lietuva jo darbu naudojasi.

Kareivių darbas dar sunkesnis, nes, neužmiršdami savo įprasto namų darbo, jie taikos metu tur juk mokytis ginklą vartoti. Šiandien tas ginklas ne taip jau paprastas,

o žiūrėk, atsiranda dar rikiuotės užsiėmimai ir šiaip įvairi tarnyba!

— Tai, vyruti, ne pypkę traukti!

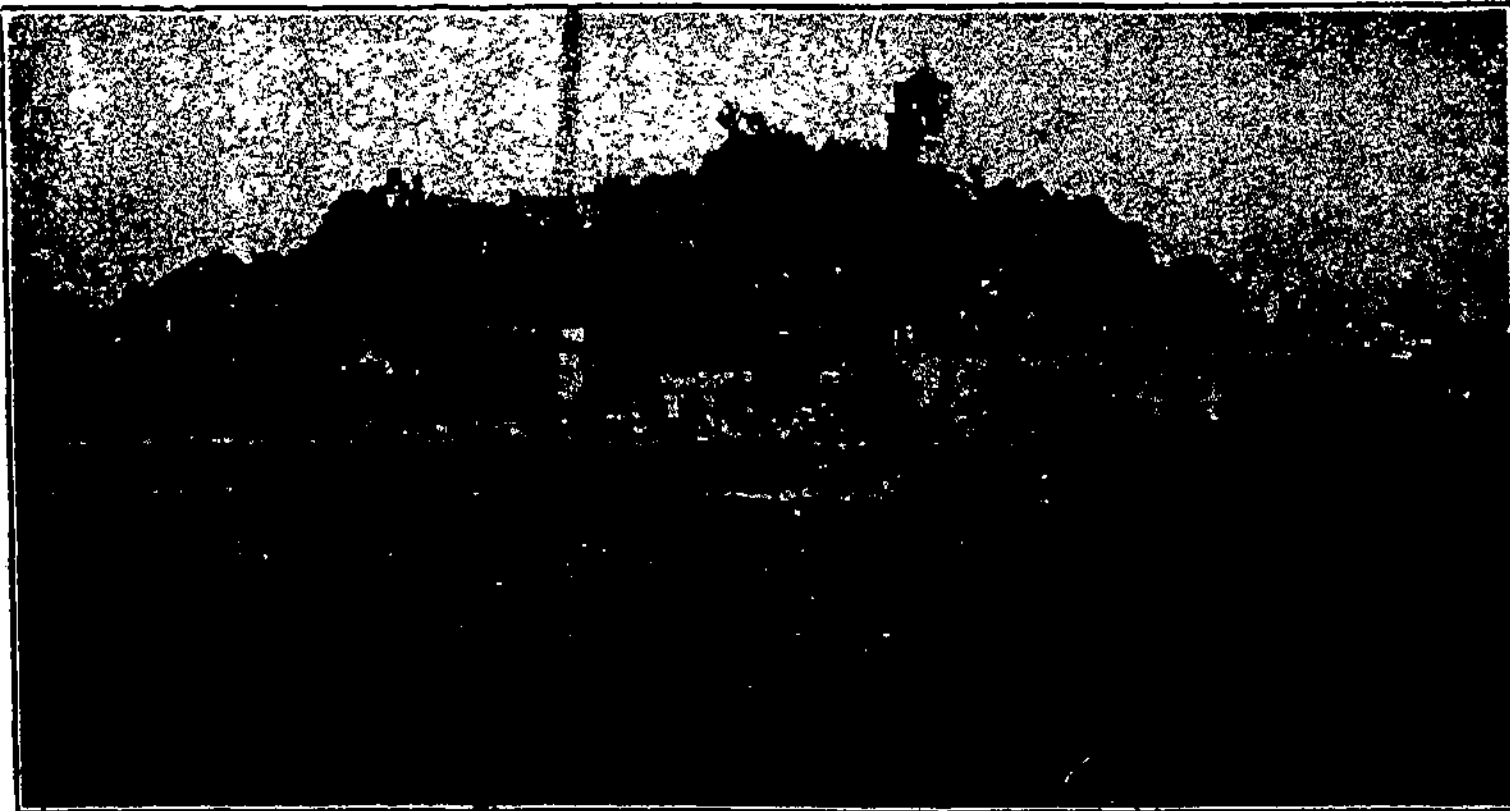
— Bet ką darysi? jei reikia, tai reikia, kaip mūsų tėvai sakydavo, bet vis tik išeina, kad baisiausias karių tarnyboje — tai tas naujoviškas žodis: i-n-i-c-i-a-t-y-v-a. Devyni galai žino, iš kur jis pas mus atsirado? Juk lietuviškai net sunku ir ištarti: skambėtų lyg nicityva ir panėšėtų į spaktyvą. Bet spaktyva — juk žiūronas, o nicityva — joks daiktas!

Tačiau yra būrininkų, kurie sako: kas, vyrai, turi iniciatyvą, tam ir spaktyvos nereikia, nes jis ne tik visa ką mato, supranta, bet ką tu nori — greit ir gerai atliks. Vadinasi, iniciatyvą gali turėti tik sumanūs ir apskūrūs kareiviai, o ją rodyti sugeba — be to viso dar, protingi vyrai.

Kariški statutai pataria iniciatyvą rodyti tik tada, kai, sakysim, vyresnis viršininkas visai nedavė, nespėjo ar negalėjo duoti kokio nors įsakymo, o jaunesniam būtinai reikia kas nors daryti, nes kitaip bus bloga. Sakysim žiemą, nakties metu — visi kareivinėje miega, dežuras — kitame rūme, o vietoje budi tik vienas paeilinis tvarkininkas.

Staiga nuo geležinio pečiuko užsidegė kareivinėje grindys. Čia protingas tvarkininkas tučiuojau parodys savo iniciatyvą: jis be jokio triukšmo, žinomomis jam priemonėmis gaistrą nuslopins, o pamainai atėjus, apie tai ir dežurui praneš. Štai ir visa iniciatyvos „štuka“, kurią galima rodyti daugumoje tokių nuotykių metu, o kautynėse be jos visiškai negalima gyventi.

Po viso šito dabar bus aišku, kad tas „baisus“ iniciatyvas veiksmo rodymas labai dažnai gyvenime atsitinka ir yra ne kas kita, kaip savarankus protingo ir sumanaus kario veikimas, kada tasai karys negavo arba laiku negalėjo gauti tinkamo savo viršininko įsakymo. Ir nors patsai žodis „iniciatyva“ nėra lietuviškas, bet sutrumpintas jis reiškia lietuviškus veiksmus, todėl jo nesibijosime, jį išmok-

Gedimino kalnas Vilniuje.

Ginklus atėmėm, apkratėm,
suvedėm visus į krūvą,
— Na dabar „wielmožny bracia“ —
trauksim tiesiai „do Lietuva“...
Valanda gal būt devinta,
jau ir oras kiek apnimo.
Nebetaip ir sniegas krinta —
rodos tiktai juokas ima.
Varom legionų būrį,
Viščius Matas merkia akį,
Petras krapšto sau kepurę —
nieks nė žodžio nebesakom.
Pakely užėjom sodžių,
kai kur žiburys dar matos.
Petrui kletį dar parodžiau,
akį mirkterėjo Matas.
Mūsų grobis tylus buvo —
visi drožė koja kojon.
Vienas porą kart sugriuvo,
bet kaip gydyt mes žinojom.
Vienoj troboj matyt stalus,
žuvis, silkė ir pyragas.
Kitoj lūšnoj bliūdus valo —
gaila, nėra tenai Kariagos.

Pasitikom čia patrulius,
jau netol ir mūsų kuopa.
Vėl nueisim pas Ursules,
gausim ir „Adomo“ kruopų.
Grįžome visi tvarkoje,
pasitiko patsai vadas.
Mes visi pristatėm kojas,
lyg kad tikras čia paradas.
Jų visaip jau prigalvota —
manė, kad gal mes jau žuvom.
Visas baras išžvejotas;
„tur būt, jau lenkam įkliuvo“...
Šlėktas perdavėm, kur reikia,
patys movėme į grįčią.
— Na, vyručiai, kaip jūs sveiki —
gal jau laikas į bažnyčią!
Vienas šposą, antras štuką,
kiti juokias, išdykauja.
Trecias varto ten muštuką,
pasakoja vėl iš naujo...
Petras trinasi į pečių
ir bendrai — jis poniškesnis...
Jį visuomet šaltis krečia,
neina tolyn duonos kąsnis.

Tiktai vienas Viščius Matas,
vikras, greitas, nepavargis.
Jis visko jau yra matęs —
nebestebina jo Barbės...
Duona, silkės, šmotas sūrio,
kūtas laužia ten pyragą.
Žodžiu — valgom ką kas turim,
kartu kanda ir Kariaga.
Vadas ten su legionais
baigia sąskaitas, balansus.
Aplink vaikšto kaimo žmonės:
„duokite tuos „samazvancūs“...
„ko čia dar ilgai mąstyti“ —
kumštėmis grumojo seniai —
„Ko jum reikia čia bastytis —
„ryt greičiau juos į Paznanių!“
kaimė tylu pasidarė.
Tik pračina koks patrulis,
dar išsauna paliai barą,
kiti jau išvargę guli.
Taip praleidome Kalėdas,
taip kadaisė Kristus gimęs.
Pragyvenom vargus, bėdas,
liko tik atsiminimai.

sime ir jo veiksmą vartosime taip, kaip tatau mūsų senoliai darydavo.

II.

Taigi ir vėl tas atsitiko mūsų Kęstučiui Lietuvoje viešpataujant. Juk jis taip ilgai Žemaičius valdė, kad kai kurių šiandieninių žmonių net viso amželio tam ištėktų.

Mat, ėjo tuomet 1381 metai.

Greta Kęstučio tais laikais jau kovėsi, dar jaunas, paskui Didžiuoju pasidareš, Jo sūnus — Vytautas.

Na, o Vytauto pašonėje išdygo visų mūsų nelaimėi ir Jogaila.

Tasai Jogaila, Kęstučio broliavaikis, vėliau Lenkijos karalius, buvo beveik Vytauto amžininkas. Jis gimė iš antros, Kęstučio brolio — Algirdo pačios, rusės — kunigaikštės Julijonos.

Pati Julijona, kilusi iš Maskolijos gilumos, lietuvių nemėgo, ir todėl nereikia stebėtis, kad ir jos vaikas Lietuvą nelabai mylėjo.

Vadinas, Jogaila, po tėvo Algirdo mirties, sėdėjo su motina Vilniuje ir buvo laikomas viešpačiu Rytų Lietuvos, o mūsų Kęstučio su Vytautu buveinė buvo, dabar lenkų užimtuose, Trakuose; juodu viešpatavo Vakarų Lietuvoje Vadinas, Jogailai tektų dėl Lietuvos labo kovoti su rusais, o mūsų didvyriams — su kryževiais ir lenkais. Bet svarbiausia, Jogaila, jaunas tebebūdamas, turėjo atminti seną lietuvišką patarlę: „kto nenorėk, o savo neapleisk“.

Tačiau argi, atsiprašant, kiaulė mato savojo lauko ribas: — ji tol lįs ir knis, kol per šnipą gaus.

Taip atsitiko ir Jogailai.

Jam su motina maskauka maža buvo mūs sostinės, didelių Rytų Lietuvos plotų... jis dar norėjo užgrobti ir Kęstučio su Vytautu žemes. Ir kaip dar užgrobti! — tik paklauskite.

1380 metams besibaigiant, išdavikas Jogaila savo tarno, o tikrumoje vokiečių šnipo — vaidilos prikaltėtas, pasikvietė kryževių vyresnybę pas save Vilniun pamedžiotų. Prigūžėjo devynios galybės visokių barzdotų ir geležimi šarvuotų valkatų-riterių. Visi jie iki sočiai su sostinės dvariskiais po Vilniaus ir Krevos miškus valkiojosi, Lietuvos gyvūnelius naikino, puotavo, o paskui patylomis sudarė su Jogaila štai kokią sutartį.

No tos dienos kryževiai su Jogaila gyvena taikoje ir jo žemių nejudina, tačiau Žemaitiją ir kitas Kęstučio žemes jie pulsią. Kai Kęstutis prašysis Jogailos pagalbos, tegul Jogaila atsakymą vilkina taip ilgai, kad jie galėtų su Kęstučiu apsidirbti, o Vakarų Lietuvą pasidalyti pusiau; Žemaičiai, girdi, teksią tuomet jiems, o visa kita — Jogailai“...

Na, kaip tas Jums patinka?

Tačiau ir Lietuvos Liūto nekvailo būta.

Vokiečiams išvažiavus, Kęstutis, klastą nujausdamas, liepė savo ištikimiesiems tarnams patyrinėti: ko gi čia tie niekšai buvo atsibastę? Be to, jis pasiuntė tokius pat tarnus pas kai kuriuos geresnius kryževius pasiteirauti, koks čia reikalas?

Netrukus iš abiejų pusių jam pranešė, kad tarp Jogailos ir mistro taip sutarta, kaip čia aukščiau parašyta, o tos sutarties raštas yra, girdi, pas Jogailą, Vilniaus pilyje.

— A, pamanė sau Kęstutis, aš tave, Lietuvos išdavike, pamokysiu, tik man pirma reikia ta sutartis gauti.

Taip pamanęs, jis, nuo visų slėpčia, pasikvietė savo ištikimiausią tarną, žemaičių karžygį Švarną. Juodu ilgai tarėsi...

Po kelių valandų Švarnas dingo Kauno kelyje, Vytautui buvo įsakyta vykti Gardinan, o Kęstutis liko su kelių šimtų vyrų igula Trakuose.

III.

Artinosi Praurimės šventė...

Iš visų pusių skubino Vilniun maldininkų minios.

Sventaragio slėnio Romuvoje vaidilos baigė paruošimus atnašavimui aukuro darbus, o prie Amžinosios Ug-

nies budėjančios vaidilutės maldavo Perkūno nesvaidyti ugnies ietimis taip skaisčią pamaldų dieną.

Atsirado maldininkų ir iš tolimos Žemaitijos...

Tačiau jų tarpe vos - vos galėjai atskirti kokius tris-keturius šimtus išsiblaškiusių tarp žmonių pusiau ginkluotų vyrų, kurių kiekvienas turėjo pasikabinęs dešinėje krūtines pusėje varpų žiupsnelį. Tas reiškinys Vilniaus miesto negausingos Jogailos sargybos nestebino, nes visi žmonės šios šventės metu buvo varpomis ar gėlėmis apsisagstę. Nenustebino juos ir ištikimiausio Kęstučio tarno — Švarno pasirodymas, nes visi juk žinojo, kad jis — uolus stambeldys ir atvyko į Praurimės iškilmės taip pat atnašauti.

Tačiau tie pusiau ginkluoti ir varpomis apsisagstę vyrai — tai buvo ištikimiausią Kęstučio Žemaičių sargyba. Jie visi, kaip sutarę, sutilpo Sventaragio slėnyje taip, kad viena bent šimtinė atsidūrė ties kiekvienais pilies vartais, kuriais galima buvo įeiti į Gedimino pilį, išdidžiai stovincią Tauro kalne. Kadangi pilies pusiaustaciatiškiška sargyba labai mažai kreipė dėmesio į maldininkų minių eisenas, o šimtinės niekuo savęs neišdavė, tai viskas buvo ramu...

Apie pusiau naktį iš Trakų pusės į miestą pradėjo važiuoti dzūkų vežimai. Jie buvo taip aukštai įvairių javų pėdų prikrauti, kad ketvertas stiprių aukštaitiškų arklių vos juos vežė. Vežas tuos vežimus tįjūnas paaiškino, kad čia, girdi, aukos Sventaragio Ramovei. Miesto sargybos vadas net susidomėjo pasižiūrėti: „Tegu sau veža stambeldžiai javus vaidiloms į gerklę“ — atsakė jisai, besišaipydamas iš tįjūno pasiuntinio, kurs prašė prie miesto vartų jo leidimo įvažiuoti.

Vežimams įvažiavus, tuojau apsupo juos po keletą seniau atėjusių čia žemaičių ir, ištraukę iš po šiaudų dalį ginklų, dingo nakties tamsoje.

Pusvalandžiui praslinkus, jau beveik švintant, pasirodė Didysai Kunigaikštis Kęstutis su keliais palydovais.

— Prajojęs per miestą, jis sustojo ties didžiuliais pilies vartais, ir jo trimas triskart garsiai sugaudė, reikalaudamas įleisti kunigaikštį vidun.

Vartai nuostabiai greit atsidarė...

Bet tuo akimirksniu įvyko kažkas nepaprasta...

Kunigaikščiui kieman įėjus, įkandon jo į pilį įsiveržė pirmoji žemaičių šimtinė; jos dalis vienu rankos mostelėjimu nuginklavo pirmąją Jogailos sargybą, likusieji — nuginklavo prie kitų vartų, pro kuriuos tučtuojau įsiveržė ir kitos žemaičių šimtinės.

Švintant, Gedimino pilis buvo Kęstučio rankose, prie Jogailos ir Julijonos miegamų kambarių stovėjo žemaičių sargyba, o Vaidila buvo suristas ir pilies kalėjiman įmestas.

Tas pat beveik atsitiko ir mieste. Pilies vartams atsidarius, dzūkų vežimai staiga „atgijo“, nes iš jų išsoko vėl keletas šimtų žemaičių, kurie be jokio pasipriešinimo nuginklavo Jogailos miesto sargybą ir užėmė visus miesto vartus.

Saulė užtekėjus, didysai žinys iš Romuvos slenkščio paskelbė nustebintai miniai, kad Vilniaus viešpačiu yra didysai kunigaikštis Kęstutis, Jogaila su motina už vylingą sutartį su kryževiais, kuri rasta pas jį pilyje, bus ištremtas, o vaidila, kol saulė pasieks šventojo ažuolo viršūnę, bus pakartas... Taip ir įvyko.

IV.

Vidudienį Lietuvos Liūtas, pilies bokšte sėdėdamas, liepė pašaukti karžygį Švarną ir jo paklausė:

„Pasakyk man, Švarne, kodėl taip nuostabiai greit pilies durys atsidarė?“

„Todėl, šviesusis valdove, kad jas atidarė dešimtininkas Banga“, atsakė žemai besilenkiąs Švarnas.

„O kaip jis ten pateko? Juk jokio įsakymo tuo reikalu aš nebuvau davęs, nes tikėjau, kad Jogailos sargyba mane su keliais palydovais įsileis“.

— Atsitiko tas taip, viešpatie.

Tau įsakius, Lokio šimtinė atsigulo ties vyriausiais tvirtovės vartais ir laukė tavęs atvykstant.

Pusiaunakčiui artėjant, dėsimtininkas Banga su žemaičiu Šermukšniu, kurie abu moka gudų kalbą, priėjo arčiau prie vartų pažiopsotų.

Staiga atsidarė mažyčiai varteliai, ir abu Jogailos sargybiniu—gudu išėjo pakalnėn pasiziūrėti kaip dega Šventaragio slėnyje ugnys.

To mūsų vyrams ir terekėjo: mikliai užkimšę burnas, paguldė juos, nuėmė šarvus su šalmais ir, patys į juos įsinėrę, toliau sau gražiai gudiškai šnekuciavo—tarytum tie patys sargybieniai,

„Na, o nieks šio darbo iš pilies ar pakeliui einant nepastebėjo?—šypsodamas perkirto Svarno kalbą didysai kunigaikštis, „juk jei juos pastebėtų ir manęs čia nebeileistų, net pats Perkūnas neapsaugotų jų galvų ant pečių“.

— Taigi, viešpatie, kad jiems pašisėkė. Nežinodami, kas daryti su gudais, jau buvo besirengią juos baigti ir griovinė nuleisti, tačiau paskui juos nusekė žemaitis Lapė, kuris parsikvietęs daugiau vyrų, suskubo tuodu be žado belaisviu tolėliau nuo pilies, mūsų tarpin su vyrais parvilkti, o Banga su Šermukšniu jau atsidiūrė už vartų ir, net nesimatę su vartų sargybos vadu, sulaukė jų svišybės rago...

— Na, o ar numatė jie, kad gali būti tuojau kitais pamainyti?—klausė toliau didysai.

— Valdove, tie gundai vos vos tik buvo pasikeitę...

Didysai kunigaikštis atleido Svarną, įsakęs tuodu vyrų gausiausiai apdovanoti... S. Zaskėvičius.

1928 m. „Kario“ bendradarbiai.

Leisdami paskutini šių metų „Kario“ nr. pažūrėkime ir į savo bendradarbių skaičių. Skaičius gražokas ir įvairus. Tame skaičiuje matome įvairių laipsnių ir padėties žmonių. Nuo didžiausio iki mažiausio. Be to, tenka pasidžiaugti šiemet suteikta „Kariui“ didele garbe, būtent, kariuomenės sukaktuvių nr. (48 nr. 734 pusl.) vedamasis straipsnis yra specialiai „Kariui“ parašytas Jo Ekselencijos Respublikos Prezidento Antano Smetonos. Tokios garbės iki šiol dar neteko patirti. Šie metai mums buvo brangūs. Tai matyti ir iš šių metų „Kario“ komplekto (kas jį rinko). Šiemet „Karys“ už visus praėjusiuosius metus žymiai didesnis ir gražesnis. Taip pat ir istoriškų atžvilgiu vertingesnis — nes daug buvo idėta karo istorijai svarbių medžiagų.

Šiemet daug prisidėjo naujų nuolatinių bendradarbių, daugiausia iš studentų ir moksleivių tarpo. O tie nauji bendradarbiai daugiausia yra atsargės kariai, tebesimoką, arba ir būtinos tarnybos, kuriems pareigos neklūdo mokytis. Tuo būdu jėgos rimtėja.

Taip pat tenka pabrėžti, kad šis numeris yra 500 nr., t. y. iš viso jau 500 „Kario“ numerių išėjo. Tąja proga ir pažvelkime į praeitį. Kiek „Karys“ turėdavo bendradarbių iki 1924 m. šandien sunku susekti, nes tuomet pabaigę metų turintu neleidavo ir praėjus kai kuriam aikui, aišku, viskas iš atminties dingsta. Gerai yra žinomas skaičius nuo 1924 m.

1924 ir 1925 m. „Kari“ rašinėjo tik 74 autorius, 1926 m. — 98, 1927 m. — 116, o jau šiemet matome 173. Bet čia dar nevisi bendradarbiai. Čia neskaityti daliu korespondentai, darlininkai, karikatūristai ir kt. Iš viso šiemet „Karys“ bendradarbiavo 227 asmenis, pernai tik 182. Iš 227 bendradarbių — 165 aktyvios tarnybos kariai ir 62 atsargės (šiam skaičiuje kelias pasitaikys ir netarnavusių kariuomenėi).

Iš daliu korespondentų šiemet daugiausia rašinėjo žiniu šie asmenys: 1) Aviacijos vyr. pusk. Stasys Cepulis, 2) 2. p. pulko vyr. pusk. Lionginas Kvašys, 3) gusarų pulko vyr. ltn. Juozas Zlabis, 4) 4. art. pulko vyr. pusk. Benas Jablonskis, 5) 7. p. pulko vyr. ltn. J. Gogė, 6) šarvuotųjų rinktinės vyr. pusk. Jurgis Peteraitis, 7) 8. p. pulko vyr. pusk. Edvardas Jagminas, 8) 9. p. pulko vyr. ltn. St. Baniulis, 9) 4. p. pulko virš. J. Markelis, 10) ulonų pulko kpt. Reklaitis ir kt.

Daugiausia buvo idėta žiniu iš aviacijos, 4 art. pulko, 7. p. pulko, 2. p. pulko, 8. p. pulko, 1. gusarų pulko ir t. t.

Per šiuos metus „Kari“ rašinėjo 1 generolas leitenantas, 6 pulkininkai, 7 pulkininkai-leitenantai, 10 majorų, 33 kapitonai, 24 vyresnieji leitenantai, 7 leitenantai, 5 karo kapitonai, 2 karūnai, 20 viršilių, 25 vyresnieji puskarininkiai, 5 jaunesnieji puskarininkiai, 3 grandiniai, 13 eilinių ir 2 naujokai.

Iš kariuomenės daliu bei istaigų rašinėjo — iš Vyriausio Štabo įvairių valdybų bei skyrių 35 asmenys, iš karo apygardos štabo — 1, Aukšt. Karininkų Kursų — 3, 1. p. pulko — 11, 2. p. pulko — 8, 4. p. pulko — 5, 5. p. pulko — 16, 7. p. pulko — 9, 8. p. pulko — 8, 9. p. pulko — 3, 1. gusarų pulko — 5, 2. ulonų pulko — 3, 2. art. pulko — 4, 3. art. pulko — 4, 4. art. pulko — 2, mokomos baterijos — 1, aviacijos — 8, Karo Mokyklos — 2, Kariuomenės Teismo — 3, Karo Ligoninės — 4, pionierių bataliono — 3, ryšių bat. — 4, šarvuotųjų rinktinės — 6, Kariuomenės Intendantūros — 3, karo policijos mokyklės — 3, geležinkelių kuopos — 2, auto kuopos — 3, Kauno igulos komendantūros — 2 ir drausmės kuopos — 2.

Be mūsų bendradarbių, kurie 1928 m. rašinėjo į „Kari“ įvairių rašinių (žiūrėk 1928 m. „Kario“ turinį „Autorių rodyklė“), dar rašinėjo šiais metais įvairių žiniu šie asmenys: 1) Ambrozaitis vyr. pusk., 2) Ambraziūnas Juozas grandinis, 3) Akstinavičius Jurgis viršila, 4) Ardžiauskas Juozas vyr. pusk., 5) Aukškalnis, 6) Bakanas J. grand., 7) Balčiūnas kpt., 8) Baltramonaitis Juozas eil., 9) Baniulis St. vyr. ltn., 10) Bauliauskas kpt., 11) Brazinskas virš., 12) Braziulis Alfonsas, 13) Burokas Romas, 14) Butkus Stasys, 15) Cepulis Stasys vyr. pusk., 16) Čiapas Antanas vyr. pusk., 17) Danilevičius Stasys kapitonas, 18) Dovydaitis A. vyr. pusk., 19) Dregūnas vyr. ltn., 20) Gaubys Vladas jaun. pusk., 21) Gedeika B. virš., 22) Gerasimavičius Vl. eil., 23) Gogė J. vyr. ltn., 24) Origaitis F. vyr. pusk., 25) Gruzdas virš., 26) Impulevičius ltn., 27) Ivanauskas J. virš., 28) Jablonskis Benas vyr. pusk., 29) Jagminas Eduardas vyr. pusk., 30) Jakštas P. vyr. ltn., 31) Jatulis ltn., 32) Jonaitis virš., 33) Juknevičius K. vyr. pusk., 34) Juodvalkis Juozas, 35) Jurgelevičius Petras kpt., 36) Kairaitis vyr. pusk., 37) Kazakauskas Andrius, 38) Kilčiauskas Jonas vyr. pusk., 39) Kundrotas vyr. ltn., 40) Leknickas Lionginas vyr. ltn., 41) Ličkus P. vyr. ltn., 42) Mačiulaitis J. virš., 43) Maksimavičius vyr. ltn., 44) Malinauskas Jonas vyr. pusk., 45) Margevičius Julius, 46) Markelis Jonas virš., 47) Margenis Jokūbas san. virš., 48) Matulaitis Vytautas, 49) Mikalauskas J., 50) Milišauskas eil., 51) Miltakis Vytautas ltn., 52) Mockėvičius Leonas eil., 53) Musnikas J. vyr. pusk., 54) Namajuška mjr., 55) Naseckas vyr. san. pusk., 56) Okulis Kazimieras kpt., 57) Palevičius jun. pusk., 58) Pečkaitis eil., 59) Peteraitis Jurgis vyr. pusk., 60) Petraitis Vincas virš., 61) Petrauskas J. vyr. ltn., 62) Povilavičius vyr. ltn., 63) Povilūnas F. grand., 64) Reklaitis kpt., 65) Reza Al. virš., 66) Ruzancoovas Aleksandras mjr., 67) Sinkevičius Paulius nauj., 68) Stalaukas vyr. ltn., 69) Valiukavičius ltn., 70) Valūntas kpt., 71) Varnakojis Jonas vyr. pusk., 72) Vilutis kpt., 73) Vitkauskas Leonas, 74) Vygandas K. kpt., 75) Žiūra J., 76) Zlabis Juozas vyr. ltn., 77) Zukaitis S. vyr. ltn., 78) Kvašys Lionginas vyr. pusk., 79) Zilaitis Oskaras virš., 80) Pušneraitis v. l., 81) Činskas J. p.

Be to, be čia paminėtų ir be autorių rodyklės nurodytu asmenų dar bendradarbiavo Adomas Smetona, Jeneris, Matulionis, adm. vyr. ltn. Čekauskas, Martynaitis, J. J. Burba, Aleknavičius, P. Tarabilda, gusaras Norvydas, Kalpokas ir kt. savo piešiniais ir karikatūromis įvairindami ir puošdami laikraštį.

Karo pavojus tarp Bolivijos ir Paragvajaus.

Šiomis dienomis pasaulio spauda daug rašo apie karo pavojų tarp šių dviejų Pietų Amerikos valstybių, kurios isiterpusios tarp Peru, Brazilijos ir Argentinos. Bolivija bent 5 kart didesne už Paragvajų. Pirmosios teritorija — 1.300.000 ktr. klm., gyventojų — 3 mil., antrosios teritorija — 253.000 ktr. klm., gyventojų 1 mil.

Paragvajaus valstybė kad ir nedidele, tačiau vis tiek nemano nusileisti daug didesnei Bolivijai.

Konfliktas kilo dėl šių priežasčių. 1927 m. spalio m. šių dviejų valstybių pasieny, paragvajiečiai kareiviai nukovė Bolivijos patruliuojantį karininką. Šis reiškinys davė progos Bolivijai sustiprinti pasienį ir net savo patvirtinimus (fortų) perkelti Paragvajaus pusėn. Konfliktas daugiausia greičia dėl turtingos žibalo saimės Čako anties Bolivija, Amerikos stambia finansininkų remiama, neretų šiuo visuotini pasaulini Anais 1927 m. būtu kiles skandalas, jei nebūtų įkibus Argentinos karo nutikę tarpininkaudama pasiryžusias kariauti valstybė. Vis dėlto karo tarp Bolivijos ir Paragvajaus išvengti šiuo metu nėra visai tikėtina, tuo labiau, kad už Bolivijos nugaros stovi Amerikos pinigai, o Paragvajaus pusę patinka ibero-amerikiečiai.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Karo Mokslo Draugijos suvažiavimas.

Gruodžio 14 ir 15 d. Karininkų Ramovėje įvyko V. metųis Karo Mokslo Draugijos atstovų suvažiavimas. Suvažiavimą atidarė draugijos centro valdybos pirmininkas pulkin. Acukas.

Suvažiavimo pirmininku išrinktas pulk. leit. Vyčniauskas, sekretorium vyr. leit. Gogelis.

Suvažiavimas pasveikino Respublikos Prezidentą A. Smetoną, ministrą pirmininką ir krašto apsaugos ministrą prof. A. Voldemarą*) ir Vyriausiojo Štabo viršininką gen. štabo pulk. P. Plechavičių.

Kaip iš centro valdybos, taip ir ratelių atstovų pranešimų buvo matyti, kad naujoji draugijos darbo kryptis, karo mokslo žinių platinimas visuomenės tarpe, sulaukė daug klūčių ir iš pradžių net nemorėta įsileisti draugijos lektorius į mokyklas. Bet jau po pirmos paskaitos atsiradavo mokytojų ir mokinių tarpe didelis susidomėjimas krašto gynimo reikalu ir paskum jau patys kreipdavosi į draugijos organus ar atskirus asmenis dėl skaitymo paskaitų. Kadangi šio darbo buvo tik pradžia, tai darbas dar nebuvo sistemingas, nuoseklus, bet daugiau lyg afsitūnis. Bet ir tai didelė pradžia padaryta, nes visoje Lietuvoje įvairiose mokyklose draugijos pastangomis paskaitų buvo į keletą šimtų. Už tą darbą centro valdyba iš suvažiavimo sulaukė užtarnautos padėkos.

Į centro valdybą išrinkti: gen. št. pulkin. Kubiliūnas, gen. št. pulkin. Jakutis, pulkin. Acukas, pulkin. leit. Dočkus ir kapit. Kriaunailis; į revizijos komisiją: teismo pulkin. leit. Budrevičius, pulkin. gyd. Ingelevičius ir mjr. Peseckas.

2-ro ulonų L. D. K. Birutės pulkas. Š. m. lapkričio mėn. 15 d. pulko likiniais pusk. surengė balių. Į balių atsilankė l. e. pulko vadov. p. pulk. l. Viltrinas su žmona, karininkai ir kviestieji pusk. svečiai. Balius praėjo linksmai.

Visiems teikė gero įspūdžio erdvus puikiai įrengti klubo kambariai.

Kiekvienas pusk. jautė savyje padėkos pulko vadovui ir akio viršininkui už klubo įrengimą.

*) Prof. Voldemarui sveikinimas buvo pasiūstas telegrama. Lugano.

Vakarėlis. Mūsų pulką š. m. gruodžio 8 d. aplankė karių teatras pulk. l. Braziulevičiui vadovaujant. Suvaidino misteriją ir komediją. Vaidinimas dukart pakartotas buvo, nes negalėjo visas pulkas tilpti į salę. Kareiviai neapsakomai buvo patenkinti. Vaidinimas baigėsi didžiausiomis ovacijomis.

Kareiviai laukia daugiau tokių vakarėlių; p-ko vado ir švietimo vadovui visi kareiviai labai dėkoja už tai.

Nuostabu, kad birutiečiai apie savo pulko gyvenimą „Kary“ maža terašo.

Perskaitęs „Kari“ rasi ne daugiau kaip 3—4 straipsnelius, kuriuose minimi birutiečiai per visus metus. Iš to gaunamas įspūdis, tarytum birutiečiai būtų neveiklūs ir atsilikę.

Birutiečiai dirba, bet reikia kaltinti pulko korespondentus dėl neveiklumo. Pulko puskarininkiams reikėtų daugiau pasirūpinti, kad birutiečiai neliktų užmiršti, bet dažniau pasirodytų „Kario“ skiltyse.

J. p. Činskas.

Kaip išpuoštos aviacijos kareivinės. Pažvelgus iš oro į kareivines, atrodo jos niūrūs, tarsi kalėjimo rūmai, bet įėjus į vidų — jaukus vaizdas. Vidus išpuoštas įvairiais portretais, k. a.: Respublikos Prezidento, minist. pirm. prof. Voldemaro, gen. leitn. Daukanto, Vyr. Št. v-ko gen. št. pulk. Plechavičiaus, aviacijos v-ko gen. št. pulk. leitn. Pundzevičiaus ir kitais.

Be to, 3-oro esk. pasižymi Vilniaus žadinimo obalsiais. Taip pat ir kitos eskadrilės neatsilike. Kareivinėse yra šiuo charakteringų obalsių: „Neabejotinai gražu ir garbinga mirti drąsioj kovoj“, „Kur nėra karo jėgos, ten nėra ir teisės“, „Skunda, ašaros silpnų pašaras“, „Nori iš čia bėgti nelaimėjęs kovą, visur vargas atsilūpęs tavęs laukia“, „Viską ką tik dirbi dirbk vardu tėvynės ir tėvynės“, „Galingas tasai, kurs baimės nežino“, „Drausmė, drąsa ir pasisventimas kariuomenės galybė“, „Gero kario savybių šaltinis — tėvynės meilė“.

Visų puikiausiai išpuošta I oro esk. kareivinės, kurioje, be portretų, yra dar įvairių padidintų gyvenimo nuotraukų ir žvėrių bei paukščių vaizdų rinkinys.

Iš čia suprantama, kad aviacijos kareivinės ne tik materialškai aprūpintos, bet yra dar ir siejai peno.

Vyr. pusk. St. Čepulis.

Akių tyrimo kabinete.

Daktaras su lazdele rodo naujokui iš tolo ant sienos kabančias raides ir klausia:

- Ar matai?
- Nemataul
- O šita?
- Irgi nematau.
- Na, ir tos didžiosios nematai! — sušunka perpykęs.

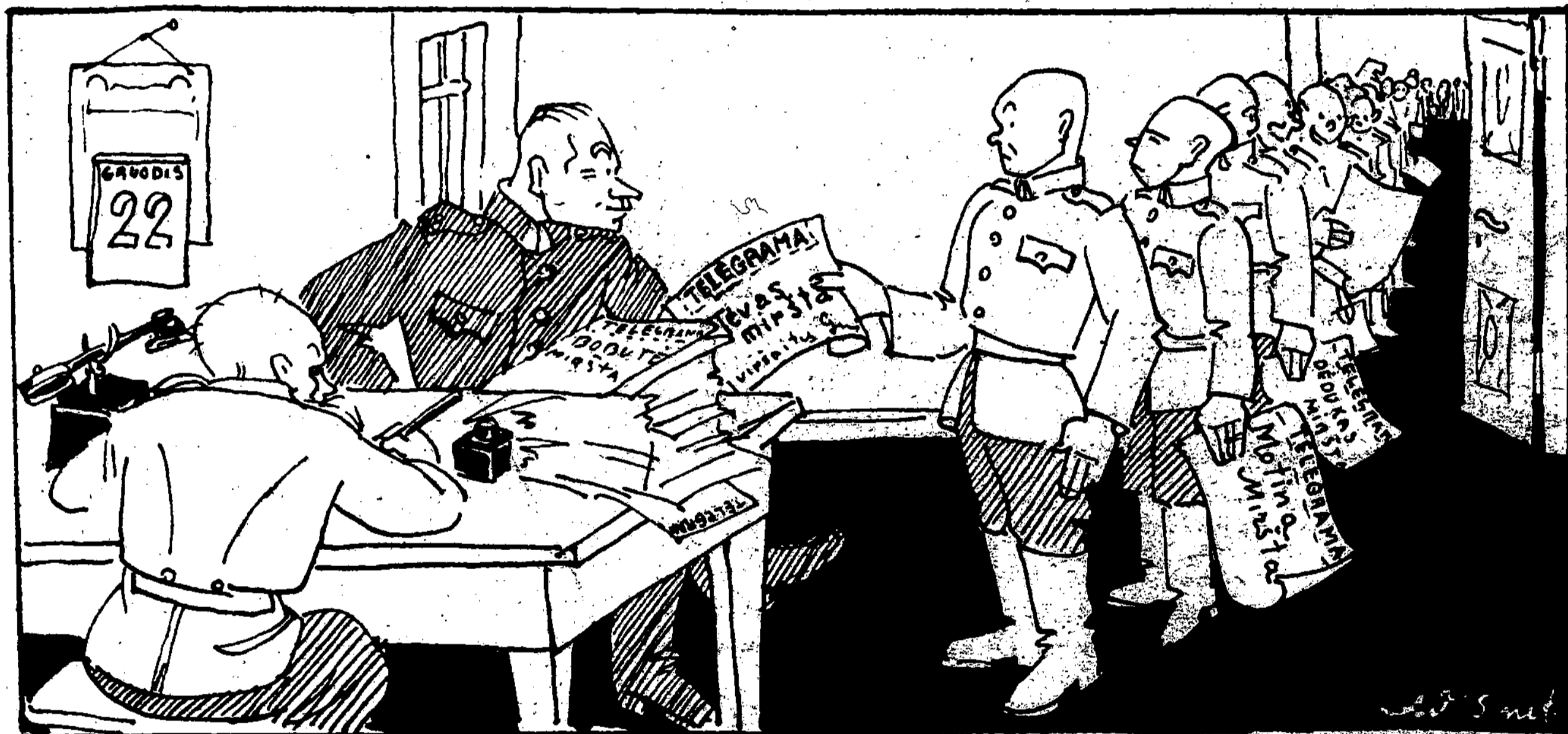
— Matau visas. Bet, ponas daktare, kad aš nemo-
ku skaityti.

Gudrus tinginys.

Vienam iš dviejų kareivių reikia eiti piauoti malkų. Bet Jonas, atsilošęs lovoj, nejudą iš vietos ir sako Juozui:

— Na kas gi tau būtų nueiti dabar malkų papiauoti. Juk ar ne vis tiek — ar tu malkas papiausi, o aš pagulėsiu, arba aš pagulėsiu, o tu malkas papiausi...

Kalėdoms besitartinont.

Oh! hol! Kas gi Kalėdas bešvės, kai visi miršta?

Apdovanoti savanoriai.

(Žiūr. „Kario“ 51 nr.)

641) Navickas Kristus, 642) Vaitiškis Stasys, 643) Zalgevičius Jonas, 644) Petrauskas Kostas, 645) Balčikonis Antanas, 646) Vosylis Antanas ats. ltn., 647) Šembergas Vsevolodas kpt., 648) Žaltauškas Simas, 649) Gaidamavičius Vladas, 650) Mikulis Benediktas, 651) Vainikonis Jonas vyr. pusk., 652) Marozas Juozas, 653) Butkys Juozas, 654) Šlosbergas Benjaminas, 655) Stančikas Česlovas, 656) Gerikas Juozas, 657) Grigaliūnas Jullius, 658) Rapolas Ildetionas, 659) Ivanauskas Stepas, 660) Gudliauskas Antanas, 661) Rullinskis Antanas, 662) Simoliūnas Stasys ats. vyr. ltn., 663) Sakalauskas Pranas ats. vyr. pusk., 664) Vakeris Jonas san. virš., 665) Brazinskis Juozas virš., 666) Varevičius Povilas vyr. pusk., 667) Dargis Juozas jaun. pusk., 668) Šaunoris Antanas vyr. ltn., 669) Moras Vytautas vyr. ltn., 670) Urbonas Povilas, 671) Zukas Stasys, 672) Zaborskas Petras, 673) Vaštokas Liudas, 674) Laukaitis Juozas, 675) Juozapavičius Medortas, 676) Kairys Feliksas, 677) Kučinskis Izidorius, 678) Dargis Antanas, 679) Čepas Stasys ats. vyr. ltn., 680) Šeštokas Kazys, 681) Šilinskis Jurgis, 681) Pocius Domas, 693) Zemaitis Petras ats. kpt., 684) Zareckis Vladas, 685) Kisieliūnas Mikas.

LIETUVOJE.

Parama nukentėjusiems ūkininkams. Praeita vasarą audros sugriovė nemaža trobesių. Nukentėjusiems Žemės Ūkio Ministerija yra paskyrusi per Žemės Banką beprocentinių 10 metų paskolų.

Kaip lenkai „dirba“. Lenkų laikraščiai praneša, kad lenkai nuo 1918 m. iki 1927 m. apgyvendino Vilniaus krašte ir okupuotose gūdų srityse 15.746 lenkų šeimas, iš jų 8500 karių. Visi tie kolonistai atgabenti iš Lenkijos gilumos. Vietos gyventojų tik 783 šeimos gavo žemes.

Zydų vadas Kaune. Gruodžio 9 d. atvyko į Kauną pasaulinės zydų sionistų organizacijos vykdomojo komiteto pirmininkas Sokolovas. Kaune prabuvo keletą dienų. Gruodžio m. 11 d. buvo priimtas mūsų Respublikos Prezidento. Sokolovas yra išskaldytos zydų tautos lyg ir ministris pirmininkas.

Apdovanojo Svento Tėvo atstovą. Gruodžio m. 8 d. Respublikos Prezidentas apdovanojo D. L. K. Gedimino II šilpnio ordenu Svento Sosto Nunciatus Lietuvos atstovą Monsinjorą Luigį Faldutį už jo pasidarbavimą santykiams su Sv. Sostu užmegali ir tiems santykiams pagerinti.

Ir pas mus druskos esama. Viename gilame Ž. Kalvarijos mistelio šuliny rasta žymus druskos sluoksnis. Žmonės pasakoja, kad ir pas netolimą Gegrenų piliakalnį esą druskos.

Naujas Sovietų atstovas. Sovietų Rusijos vyriausybė skiria Lietuvai naują savo atstavą Ovsejenką.

Sportas.

Šiais metais Šančių šaulių sporto sekcija „Šaulys“ futbolo rungtynėms išstatė naujai suorganizuotą juniorių komandą. Komanda pavasario rate laimėjo: su „Sparta“ 4:0, su Kauno „Makabi“ 2:0, su „Kovu“ 1:1, su Šančių „Makabi“ 1:0 ir pralaimėjo L.F.L.S. 1:2, Rudens rate laimėjo: su Kauno „Makabi“ 3:1, su „Kovu“ 2:0, su „Sparta“ 1:0, su Šančių „Makabi“ 1:0 ir su L.F.L.S. 1:0. Tuo būdu Šančių „Šaulys“ liko juniorių grupės 1928 m. nugalėtojas.

Šančietis.

UŽSIENIUOSE.

Legionininkai suvažiavo. Pastaromis dienomis Varšuvoje buvo įvykusi lenkų legionininkų konferencija. Legionininkų sąjungos pirmininku išrinktas Pilsudskio „dešinioji ranka“ pulk. Slavekas. Konferencija priėmė rezoliuciją, kurioje pareiškė Pilsudskui ištikimybę ir linkėjo jam įvykdyti jo didelius planus „sudaryti galingą Lenkiją“.

Nuo ukrainiečių prie gudų. Lenkai, prikišę pilnus kalėjimus ukrainiečių, pradėjo suimti gudus. Naugarduko vaivadijoje suimta per 100 žmonių.

Lenkai nusileidžia. Iki šiol nieku būdu nesisekė lenkų vokiečių prekybos derybos. Dažnai pirdavo. Spauda praneša, kad paskutinio laiku lenkai pradeda vokiečiams nusileisti.

Kiek yra lietuvių Pietų Amerikoje. Spauda praneša, kad dabar Argentinoje yra apie 20.000 lietuvių ir Brazilijoje apie 35.000. Bet šie skaičiai nuolat auga.

KARIŠKOS ŽINIOS.

Naujos aviacijos mokyklos Lenkijoje. Lapkričio mėn. pabaigoje prie Krokuvos universiteto buvo iškilmingai atidaryta civilinė aviacijos mokykla, į kurią bus priimami universiteto studentai. Žiemos metu bus išeinamas teorijos kursas, o pavasarį ir vasarą — praktikos. Mokomieji skraidymai bus atliekami aviacijos pulko karininkams — instruktoriams vadovaujant.

Be šios mokyklos, „Lenkijos priešaviacinio ir priešdujinio apsigynimo sąjunga“ Radome stato kitą didelę aviacijos mokyklą. Mokykla turės savo aerodromą, angarus, dirbtuves ir kitus pagalbinius trobesius. Mokyklos reikalams lenkų žemės ūkio ministerija nemokamai atidavė 80 hektarų žemės plotą. Mokyklos rūmai ir angarų statyba pavesta Čenstakavos privatinės statybos įmonei „Szymkowiak“. Mokyklos rūmai kaštus 410.000 zlotų, o angarai — 114.000 zł.

Mokyklos statyba bus pabaigta 1929 metų rugsėjo mėnesį.

Naujos priemonės gintis nuo priešų lėktuvų. Danijoje buvo padaryti idomūs bandymai gynybai nuo priešų aviacijos naujomis priemonėmis. Tas gynimas buvo atliekamas šaudant į „priešo“ lėktuvus tam tikrais sviediniais su suspanstomis dujomis.

Tam tikslui sakanstrukturuota speciali patranka, kuri kas kiekvienas dvi sekundes svaide 300 metrų aukštumon minėtus sviedinius. Tie sviediniai, sprogdami, išleisdavo apvalias dujų bangas, kuriose žūva lakūnai ir lėktuvai.

Dabartiniu metu Danijoje stengiamasi padirbti didelio kalibro pabūklą, kuris galėtų tolimesnėn distancijon leisti sviedinius su suspaustomis dujomis.

Transporto motorizavimas Amerikos ir Anglijos kariuomenėse. Amerikos karo vadovybė, remdamasis paskutiniųjų manevrų praktika, nutarė kavalerijos divizijų pusę arklių gurguolės pakeisti automobilių gurguole.

Tas pats daroma ir Anglijoje. Ten baigiama motorizuoti arklių transporto rinktinės. Iš buvusių 1920 metais 31 arklių transporto rinktinės, dabar pasiliko tik 5.

Kariškas mokymas Estijos mokyklose. Visose Estijos mokyklose įvesta viena valanda savaitėje privalomo kariško mokymo.

Prie Dorpatio universiteto atidarytas fizinio lavinimo institutas. Į šį institutą karo ministerija komandiravo 10 karininkų.

Š. Amerika ruošia savo atsarginius. Vokiečių spaudos žiniomis, Š. Amerikoje skaičius vyrų, pašauktų kariniam mokymui į vasaros stovyklas, siekia beveik 273.000 žmonių. Tame skaičiuje yra 3.452 tikrosios tarnybos karininkų. Iš tautos gvardijos sudėties pakartotiniam mokymui buvo pašaukta 12.017 karininkų ir 152.620 kareivių.

Karo dujos, pereinančios pro visokias dujokaukes. Anglų karo chemikalai išrado naujas karo dujas, kurios pereis pro visokias dujokaukes. Šių dujų veikimas tačiau nėra taip žiaurus: jos nežudo, bet tik sukelia didžiausią kosulį ir gausų tekėjimą iš nosies. Kareiviai, užnuodyti tokiomis dujomis, galės atsipeikėti ir atsigausti tik po 6 val.

Didžiųjų valstybių karo jėgos (sausumoje).

Valstybės	Kariuomenės skaičius		Ginklai		
	Taikos metu	Karo metu	Baterijų	Kulkosvaizdž.	Tankų
Tar. Rusija	nuof. 562.000 terit. 500.000	6.000.000	1.306	28.300	220
Prancūzija	733.000	4.500.000	783	35.000	2.500
Italija	334.000	3.500.000	523	4.300	120
Lenkija	265.000	2.000.000	459	9.700	220
Sienų apsaug.	27.000				
Japonija	235.000	4.000.000	192	2.100	15
Anglija	153.000	2.000.000	196	6.400	330
Savan. milicija	140.000				
Žemių Amerika	135.000	3.000.000	324	25.000	547
Tautos apdrd.	175.000				
Pietuslavija	115.000	1.600.000	226	2.024	?
Čekoslavija	120.000	1.300.000	330	7.736	60
Vokietija	100.000	4.500.000	72	1.926	—

Naujos knygos.

Sagėtas, G. Paslapčių vagys. Romanas. (Sodžiaus knygynas). Kaunas, 1928. 94 pusl. Kaina 1 lt.

Tai yra nuotykių romanas. Aprašyti gan netolimi mūsų dienų laikai — 1950 metai. Japonai ruošiasi kariuoti su Siaurės Amerikos Jungt. Valstybėmis. Japonų šnipai išvogė Amerikos sostinėje — Vašingtone slaptus dokumentus. Amerikos policijos seklys (detektyvas) Markas Eriksonas kariauja su japonų šnipais ir atidengia visas jų gudrybes. Idomus skaitymas panašių knygų mėgėjams.

Serių juozas. Jaunosios Lietuvos šventė. Vieno veiksmo vaidinimas, pritaikintas Lietuvos Nepriklausomybės šventėse vaidinti. Kaunas, 1928. 16 pusl. Kaina 75 ct.

Nedidelis veikalas (12 paveikslų). Veikėjai: senoji Lietuva, jaunoji Lietuva, Prezidentas, Karo vadas, Finansų, Pristatymo ir Žemės Ūkio ministrai, Šaulių sąjunga ir Vilniaus vaduoto sąjungos atstovai, sulenkeusių lietuvių atstovai, vyrai, atstovai, jaunimas, mergaitės, jaunikačiai, mama, choras arba orkestras. Pjėre nesudėtinga ir tinka kiekvienam teatro mėgėjų trupai.

Sėdus, K. Esmaitis dekadencija. Šešių veiksmų komedija. (L. Tolstojaus mirtimi naudotas). Antras pata-

sytas leidimas. Kaunas, „Vairo“ b-vė, 1928. 32 pusl. Kaina 1 lt.

Komedija parašyta specialiai kaimo teatrui.

Esmaitis, Sakalėlis. Ketvirtosios knygos pradžios mokykla ketvirtam skyriui. Kaunas, „Spaudos Fondas“, 1928. 520 pusl. Kaina 9 lt.

Svietimo ministerija pripažino šį vadovėlį tinkamu vartoti mokyklose. Tinka jį ir kareivių bibliotekoms. Knyga sudaro šios dalys: 1. mūsų raštai ir rašytojai (proza, eileraščiai, biografijos), 2. tautosaka, 3. žmogus (fizilogija), 4. gyvuliai, 5. gamtoje, 6. Lietuva ir kiti kraštai, 7. senų senovė, 8. Lietuvos istorija. Del paskutinės dalies reikia padaryti porą pastabų. Klaidingai nurodytas laikas lietuvių konferencijos sukvietimo Vilniuje (1918 m. rugsėjo mėn.). Pasakyta, kad konferencija išrinko Valstybes Tarybą, kuri tu pačių metų vasario 16 d. paskelbė nepriklausomybę. Kaip tas galėjo įvykti? Čia neleistina klaida. Apie kariuomenės kūrimosi ir veiksmus pasakyta 3 oje dalyje: „[vairiose Lietuvos vietose telkėsi kariuomenė, kuriai pavyko sutabdyti rusų ir paskui lenkų veržimasis į Lietuvą ir išvyn vokiečių generolo Bermonto kariuomenė“.

Vertėtų autoriui bent vieną puslapį paskirti kariuomenei ir jos žygiams. Kariuomenės kūrėjų nuopelnai, mūsų manymu, galima lyginti su senoviškos Lietuvių kunigaikščių ir karvedžių nuopelnais. Keistai atvaizduotas Klaipėdos atvadavimas, skaitys žmogus ir nežinos, ar lietuviai tą kraštą nupirko, ar gavo mainais už kitą žemę. Štai ištrauka iš knygos (pusl. 517): „1923 m. Lietuva įsigijo Klaipėdos kraštą, siaurės nerią ir uostą pajūryje, prašalinę iš ten prancūzų kariuomenę“. O įdomu, kur buvo Klaipėdos didvyriai — sukilėliai, šauliai? Keistai. Ir perskaicius senovės Lietuvos istoriją norėtusi palinkėti autoriui II-oje vadovėlio laidoje plačiau apšviesti naujosios Lietuvos valstybės kūrimosi istoriją. *A. R.-as.*

Naujoji mokykla, straipsnių rinkinys I tomas, redaguoja V. Ruzgas. „Spaudos fondo“ leid. kaina 5 lt. Knyga įdomi ir pravarti kiekvienam, kurs dirba mokytojo darbą arba ką nors bendra turi su šių dienų naująja mokykla ir jos sąkomis.

Sakalėlis Esmaičio. Antrosios knygos pradžios mokyklai. Gyva ir įvairi knyga skaityti tuojau po elementorio. Tikty ir kareivių pamokoms. Kaina 3 lt. „Spaudos fondo“ leid. 1928 m.

Sakalėlis, Esmaičio. Skaitymų knyga, skiriama trečiam pradž. mok. skyriui. Skaitymai daugiausia mokslo ir praktikos pobūdžio, tikty ir šiaip pasiskaityti — pasilavinti. Kaina 6 lt. „Sp. fondo“ leid.

Lietuvių literatūros nagrinėjimai. Parinko mokyklai J. Norkus. Čia galima rasti visi mūsų rašytojai ir visos srovės, pradedant Duonelaičiu ir baigiant futuristais. Kaina 6,50 lt. „Sp. Fondo“ leid. 1927 m.

Labai įdomios ir pigios knygutės (po 80 ct.) vaikams, tekstai versti P. Vaičiūno, išleido „Sp. Fondas“: „Lakštingala“, „Vaikai iš viso pasaulio“, „Is gyvulių pasaulio“, „Linksmos valandos“, „Sportas ir žaidimai“, „Apsakymėliai“. Visos knygutės gausiai spalvomis iliustruotos. Jos tinka kaip graži dovana vaikams — gali pasiskaityti ir pažaisti.

Lankose Simas Bakšys (eilėraščiai). Kaina 2 lt. 1928 m.

Gėlėse fantastinė 2-ju veiksmų komedija vaikams, su dainomis ir šokiais. Sulietuvino Br. Kiukytė. Kaina 1,20 lt. „Sp. F.“ leid. 1928 m.

Pirmoji jaunavedžių naktis A. Daudet. Laisvai vertė K. Petrauskas. Kaina 50 ct. Išleido „Aukuro“ knygynas.

Pirėlybos Čechovo, 1 veik. komedija. Vertė I. S. kaina 75 ct „Aukuro“ knygyno leid. 1928 m.

Kalendoriai „Sp. Fondo“ leisti 1928 m.: 1. kasdien nuplėšiamas su skaitymėliais ir lietuviškais vardais kiekvienai dienai. Kaina 2 lt; 2. savaitinis nuplėšiamas, kaina 1,50 lt; 3. mažasis informacinis ir pasižymėjimams kalendorėlis — 50 ct.

Kodėl žmonės svaiginasi? Levo Tolstojaus, vertė Ed Levinskas. Kaina 50 ct. „Kultūros Sviėtimo“ d-jos leid. 1928 m.

Pirmosios matematikos ir fizikos mokytojų konferencijos darbai, 1928 m. sausio mėn. 3—5 d. Redagavo Ant. Kasakaitis, Kaina 6,5 lt.

Venecijos pirklys W. Šekspyro, vertė J. Talmonas. Kaina 3,50 lt. „Sakalo“ b-vės leid.

Laimės Kalendorius 1929 m. Šeštieji metai. Kaina 50 ct. *P. Dulakis.*

Padėka.

Apvaikščiojant š. m. lapkričio mėn. 25 d. 10 metų Lietuvos kariuomenės įsikūrimo šventę. Jo Ekscelencijai Vyskupui Kuktai, Trakų apskrities iškilnių rengimo komitetui, valstybės įstaigų viršininkams ir ponioms, prisidėjusiems prie iškilnių surengimo ir Vyties Kryžiaus ordeno kavaleriams, savanoriams kūrėjams ir komendantūros komandos kariams vakarienes suruošimo, reiškiu gilia padėką.

Pulkininkas leit. *Matulionis*,
Trakų apskrities karo komendantas.

Visi galėjo pastebėti,

kad didžiausias ir rimčiausias šiandien literatūros, mokslo, visuomenės ir akademiškojo gyvenimo žurnalas Lietuvoje yra tik

„ŽIDINYS“

leidžiamas kas mėnuo sąsiuviniais po 80 pusl. ir daugiau.

Skubėkite užsisakyti jį 1929 metams.

Prenumeratos kaina: met. 35 lt., pusm. 20 lt.

Adr. Kaunas, Laisvės al. 3.

Kariai!

A
T
E
I
T
I
S

Ne vienam iš Jūsų „ATEITIS“ buvo nepakeičiamu draugu mokyklos suole. Bet ir kariuomenėje būdami, Jūs galite nenutraukti senos draugystės. Už 8 lt. metams (4 lt. pusmečiui).

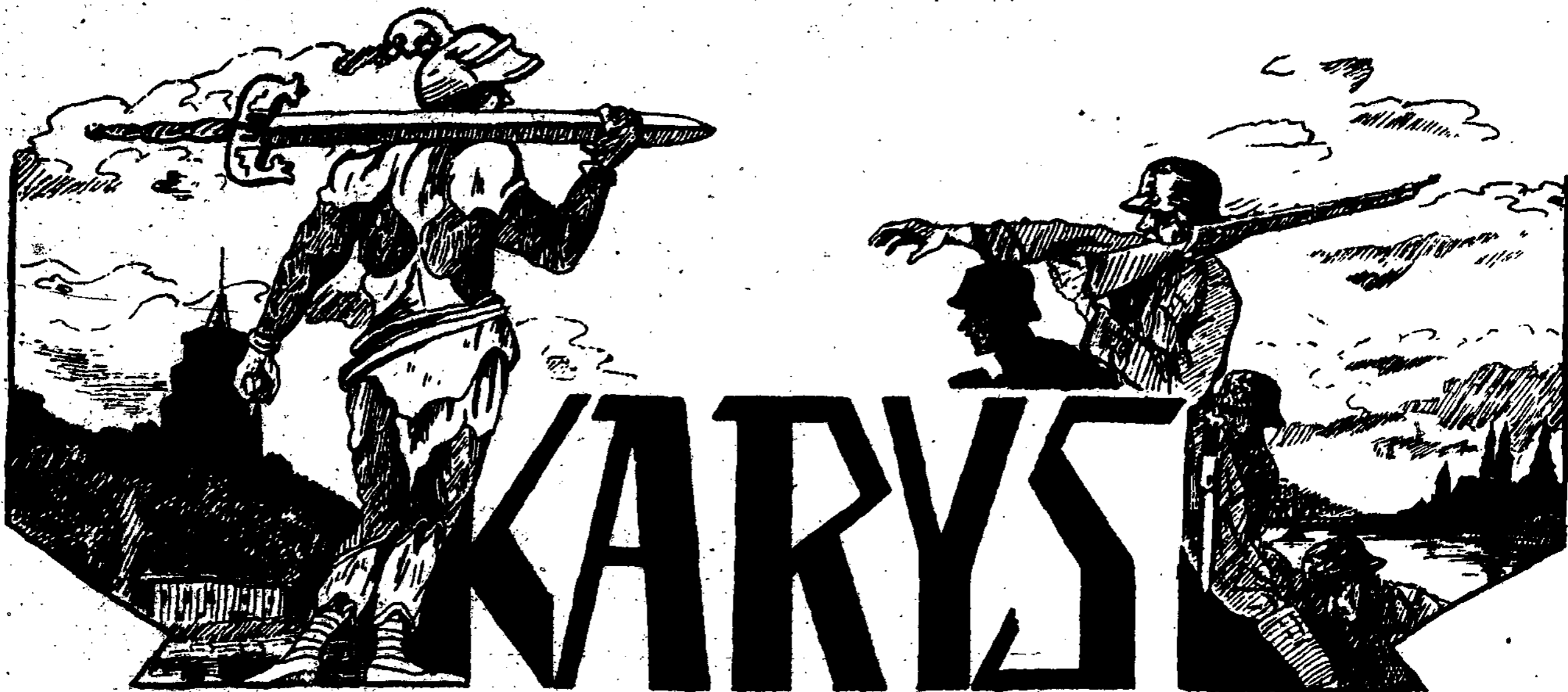
„ATEITIS“ Jus lankys kas mėnuo su 16 pusl. priedu „GAMTOS DRAUGAS“.

Paskubėkit užsisakyti „ATEITIS“ 1929 metams!

Adr. „ATEITIS“, Kaunas, Laisvės al. 3.

Kaina: metams 15 lt., pusmečiui 8 lt., I tomas 1 lt., 50 pusl. knygos su 16 pusl. priedu „GAMTOS DRAUGAS“ 25 lt., II tomas 50 ct. vienas. Skelbimas: per mėnesį 40 ct., pusm. 20 ct., 3 mėn. 50 ct., 6 mėn. 80 ct., 12 mėn. 150 ct.

Laidis Vyr. St. Karo Medalis

X metai

1928 metų turinys

Redagavo:

Pulk. Itn. R. Burokas (1 — 10 nr. nr.)

Mjr. S. Kuizinas (11 — 28, 33 — 41 nr. nr.)

Kapitonas L. Gustaitis (29 — 32 nr. nr.)

Kapitonas J. Balčiūnas (42 — 52 nr. nr.)

Kaunas

1928 m.

LEIDŽIA VYRIAUSIOJO ŠTABO KARO MOKSLO VALDYBA

I. Karyba ir technika.

Acukas. Šis tas iš chemijos	477
J(urgelevičius), P. Amerikiečių ruošimasis dujų karui	32.
„ Apie ateities kavalerijos pulką	675.
„ Dabartinės kavalerijos reikšmė	331.
„ Radio žvalgybos reikšmė per karą	566.
Jurgelevičius, P. kpt. Ar reikalingas durtuvas šių dienų kovotojui	541.
„ Besiruošiant būsimam karui	474.
„ Kaip šiais laikais vykdoma taika	668.
„ Motociklas kariuomenės reikalams	634.
„ Pašnekesiai su jaunais kareiviais	298.
(Jurgelevičius kpt.) Moterų militarizavimas Lenkijoje	602.
Lesauskis art. kpt. Šių dienų karas Amerikoje	236.
Skirmantas, V. Nuodingų dujų vystymosi istorija	42.
S(kirman)tas, V. Visi ruošiasi	285.
Šimkus, A. kapit. „Didžioji Berta“	331.
Topografas (Krikščūnas mjr.) Žemėlapis	794.
U(rbel)is, A. Karo belaisviai geriausias žinių šaltinis apie priešą	565.
(Urbelis), A. Tankai	481.
Žutautas majoras. Žvalgų patrulis	688.
Paveiksluose: { Avangardo patruliai vyriausių jėgų polsio metu	104.
{ Šaulys gynimosi kautynėse 703, 715, 728, 800.	800.

II. Kariuomenės švietimas, mokymas ir auklėjimas.

Balls (Baltrušis), Juozas. Meskime vergavę blogiems įpročiams!	221.
Biržų Jonas (Variakojis, J. vyr. pusk.). Kelios mintys	797.
„ Ruduo ir kariai	665.
Burokas plk. Itn. Kareivių švietimas	92.
„ IV švietimo vadovų suvažiavimas	89.
„ 1927 m. kariuomenės švietimo ir kultūros darbas	578, 594, 614, 624.
„ Fokstrotas	206.
Čepulis, St. vyr. pusk. Vyrai, nesnauskime!	83.
Darbėnas (Daugnoras vyr. pusk.). Neskriauskime viens kitą	304.
(Daugnoras), Povilas. Gana vergauti tamsybių šešėliams	332.
Dovydenas. Paslaptys	14.
Erodas (Jagminas, Edv. vyr. pusk.) Meskime, vyrai, blogus įpročius!	48.
Jablonskis, B. vyr. pusk. Meskime netinkamą įprotį	713.
J. L. iš Pašešupio (Cimbolaitis, J.). Gyvenimo kelias dygus	14.
Jurgelevičius, P. Kas kariui žinotina	56.
J(urgelevičius), P. Naujų statutų rengimas	59.
J(uodvalkis). Kaip turi užsilaikyti ir ką žinoti karys būdamas atsargoje	286.
Kryžanauskas kun. Kariuomenės dora	514.
Kvašys, L. vyr. pusk. Naujai atvykusiems kariuomenėn draugams	434.
Laurinaitis, J. M. Pratinkime kareivį skaityti laikraštį	97.
Lesauskis art. kpt. Kareivis — Lietuvos pilietis	46.
Lizdelka iš P. (Cimbolaitis, J.). Būk taupus!	68.
M(ačiulis), P. Mylėkim kas lietuviška	42.
M(atulait's), J. Kary, saugokis šnipų!	66.
Mingelevičius, Vl. Daugiau pažinkime savo kraštą	677.
Močekvičius, L. Šis tas apie gerą kareivio elgimąsi	81.
Ružancovas, A. mjr. Kareivių bibliotekos	17.
„ Straipsniai, idėti „Kary“ 1921—1927 m. kariuomenės bibliotekų reikalais	18.
R(užancov)as, A. Kareivių paskaitų reikalu	176.
Sabaliauskas, A. kun. Liūdna	298.
„ Šašas	577.
Sakalauskas ell. Iš pionierių bataliono kariuomenės bibliotekos darbuotės	240.
S(inkevičius), J. Šalintinos ydos	722.
Š(alten)is. Puskarininkų kadro auklėjimo reikalu	434.
Tarasenka plk. Itn. Kariuomenės mokymo metodikos bruožai	172.
Tėvynės sūnus (Variakojis vyr. pusk.). Taupumo reikalu	10.
U(rbels), A. Įsakymai ir jų vykdymas	330.
„ Mylėk savo šautuvą, kaip pats save	81.
„ Pasitikėjimo ugdymas	250.
Usas v. p. Dėl kario laikymosi	56.
U(zai)nas Itn. Kario pareiga	211.
V. Užmiršta auklėjimo sritis	209.
Vyturis (Kvašys, L. vyr. pusk.). Apsipelkėjimai!	796.
„ Kaip pasiklosi, taip išmiegosi	593.

Zemaitėlis (Smilingis, Z.). Dėl karių šokių vakarų	206.
X(Majus, Antanas). Dėmesys	38.
IV kariuomenės švietimo vadovų suvažiavimo protokolas	181.

III. Religija.

Burokas, R. pulkin. Itn. Religijos vaidmuo karių gyvenime	54.
Palubinskis, A. kun. Religijos reikšmė kariuomenei	744.
Sabaliauskas, A. kun. Išpažintis	201.
„ Laisvė	124.
„ Pragaras	251.
„ Sekminės	410.
„ Sveiki, sulaukę šventu Velyku	266.

IV. Valstybės ir kariuomenės reikalai.

A. Smetona, Respublikos Prezidentas. ***	734.
Abaravičius, K. Praeitį atsiminus	135.
Balčiūnas kpt. Susipratęs karys ir pilietis	673.
Bičiūnas, V. Nepriklausomybė	114.
„ Nepriklausomybės laimėjimai	367.
„ Vėliava	621.
Biržų Jonas (Variakojis vyr. pusk.) III kareivių literatūros vakaro-koncerto rengimo reikalu	622.
Bobelis, J. pulk. Itn. Kariuomenė ir jos reikšmė valstybei	736.
Burokas, R. Dešimtčiai išmušus	757.
„ Mūsų karo spauda	77.
„ Pirmieji	383.
(Burokas, R.). Narsumas	65.
Butkus, St. Klaipėdos krašto atvadavimo sukaktuves minint	37.
„ Mano tuo reikalu žodis	622.
Čepulis, St. vyr. pusk. Dėl straipsnio „Neriktuotės puskarininkiai“	258.
Gragaliūnas-Glovackis gen. Itn. Lietuvos kario uždavinys	491.
Gužas, P. Dėl karo prievolės vengimo	724.
Ivanauskas plk. Itn. Algirdėnų džiaugsmo šventel	489.
(Jablonskis), B(e)n(a)s. Vakarėliai	317.
J. Lizdelka iš P. (Cimbolaitis, J.). Jūrų vaidmuo tautų gyvenime	234.
Jurgelevičius, P. kap. Atlikti ir nebaigti darbai I dešimtmety	753.
„ Jauniesiems kareiviams	710.
„ Lietuvai stiprėjant	2.
„ Nuo ko pareina Lietuvos gerovė ir saugumas	356.
„ Žengiant į antrą nepriklausomybės dešimtmetį	129.
„ 2 metai tautiško darbo	832.
J(ur)gelevičius, P.). Erškėčių kelias į gerovę	806.
J(uo)dv(alkis), J(uo)z(as). Kareivinės	795.
(Juodvalkis, J.). Ko atėjot	710.
Kareivėlis (Purvinis virš.). Neriktuotės puskarininkiai	222.
Kužinas, S. majoras. Gegužės 15 d.	346.
„ Lietuvos karo laivyno vėliavos aprašymas	8.
M(ačiulka kpt.). Gruodžio 17 d. sukaktuvių proga	805.
M(ačiulis), P. Tauta ir valstybė	110.
Mallnauskas, J. vyr. pusk. Steikime karių choras	302.
Matusaitis, J. kapitonas. Priesaika	249.
M(atusaitis), J. Puskarininkų vaidmuo kariuomenėje	218.
Mindaugietis (Zukaitis vyr. Itn.). Dešimtoji pulko šventė	450.
Nykštukas (Gorė), Jonas. Apsisveikinant su kariuomenė	676.
Pečkaitis ell. Kariuomenė ir daina	796.
Pöllietka, Kazys. Ulonų pulko šventei	649.
P(oviliū)nas. Tuo pačiu reikalu antras žodis	291.
Raštikis, St. majoras. Dešimtis metų Tėvynės sargyboje	734.
Ruseckas, Petras. Darbą toliau betęsdami	769.
„ Prie visos tautos atvadavimo	351.
Sabaliauskas, A. kun. Dėl giedojimo	677.
Senas vilkas (Gužas kpt.). „Geležinio Vilko“ vaidmuo kautynėse su lenkais	165.
S(inkevičius), J. Dėl „Kareivių Ramovės“ steigimo	291.
„ Dėl „Neriktuotės puskarininkių“	306.
Skorupskis gen. Itn. pulk. 10 metų nepriklausomybės jubilėjų švenčiant	115.
T. N. vyr. pusk. Dėl uniformos darymo	613.
Urbelis, A. kpt. Ilgai kenteje — laisvė laimėjim!	133.
Vaidyla adm. vyr. Itn. Pareiga	533.
V(ariakojis), J. Kareivių ramovės reikalu	79.
Vasiliauskas, A. virš. Likintius puskarininkius liečiantieji įstatymai	597.
Zaskevičius, S. Vyrai, atsiminkite netolima praelti	760.
Z(u)l(au)tas, V. Seniau ir dabar	534.

V. Mūsų kariuomenės gyvenimas.

Aidas (Puodžiūnas ltn.). Kareivinių papuošalai	812.	Karo Mokslo Draugija	837.
Antrame kareivių ir atsargos kareivių literatūros vakar-koncerte dalyvauja	33.	Karo Ligoninė	185, 229, 574.
Antrojo kareivių literatūros vakaro-koncerto programa	40.	Kariuomenės Intendantūra	629.
Balčiūnas kpt. Didžioji mūsų šventė	781.	Kariuomenės Teismas	664.
Balis (Baltrušis), Juozas. Liktnių puskarininkių taupomos-skolinamos kasos	206.	I karo apygardos štabas	340.
Bibliografas (Ružancovas mjr.). Kariuomenės spaudos paroda	786.	II karo apygardos štabas	196.
Burokas, R. pulk. ltn. Antras kareivių literatūros vakaras-koncertas	39.	III karo apygardos štabas	340.
Butkus, St. ats. vyr. pusk. Jie mirė, kad gyventų tauta	768.	Kauno igula	655, 693.
Pirmas gusarų literatūros vakaras-koncertas	78.	Šančių igula	185, 193, 443, 539, 630.
(Butkus, St.). Pirmieji apdovanoti Vyties kryžiaus ordinu	768.	Šiaulių igula	73, 85, 441, 663, 683, 693.
Keletas iš daugelio karyžių	758.	Klaipėdos igula	60, 86, 188, 195, 210, 214, 245, 340, 444, 471.
B(utku)s. Spaudos apžvalga	64, 292.	552, 646, 656, 706, 718, 731, 802.
G(ogė), J. 9-ji 7 pėst. Žem. Kun. Butegeidžio pulko šventė	622.	Ukmergės igula	730.
Husz Ar. (Žlabis vyr. ltn.). Gusarų šventė	638.	Alytaus igula	62, 189.
Kritiški išpūdžiai iš 2 kareivių literatūros vakaro-koncerto	47.	Panevėžio igula	73, 86, 195, 322.
Literatūros vakaras-koncertas per radio	716.	Kėdainių igula	62.
1 gusarų D. L. E. Kunig. Jonušo Radvilos pulko mokomosios komandos egzaminai ir išleistuvės	424.	Vilkaviškio igula	51, 85.
Iš Aukšt. Karininkų D. L. K. Vytauto Kursų gyvenimo	171.	Bubių igula	592.
J(urgelevičius), P. Buvusio krašto apsaugos ministerio gen. ltn. Daukanto išleistuvės	801.	Radviliškio igula	188, 817.
Karo Mokyklos X laida	636.	Kaišiadorių igula	442.
Mūsų kariuomenė manevrai	650.	Varnių igula	189, 442.
Jurgelevičius kap. Kęstutiečių šventė	557.	Šilutės igula	246, 262, 444.
Technikos karininkų II laida	180.	1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas	62, 101, 208, 309, 322, 340, 440, 683, 706, 720.
Jurg(elevičius), P. Mūsų ulonų šventė	659.	2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas	50, 186, 194, 246, 261, 263, 288, 309, 440, 443, 447, 470, 485, 552, 561, 574, 591, 592, 618, 645, 670, 678, 705, 731, 789, 816.
(Jurgelevičius kpt.). Vasario 16 d. minėjimas	184.	4 pėst. L. K. Mindaugo pulkas	20, 51, 196, 208, 214, 228, 260, 261, 310, 322, 456, 679, 731.
Kaip buvo švenčiama Gegužės 15 d.	440.	5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas	20, 84, 85, 194, 208, 214, 246, 340, 447, 470, 630, 632, 645, 662.
Kaip Vasario 16 d. buvo minima kariuomenės dalyse	185, 208.	7 pėst. Ž. K. Butegeidžio pulkas	21, 61, 195, 441, 470, 471, 486, 539, 574, 592, 647.
Kauno igulos kareivių literatūros vakaro-koncerto radio programa	684.	8 pėst. K. K. Vaidato pulkas	34, 61, 100, 188, 194, 214, 228, 246, 288, 322, 323, 471, 486, 539, 562, 574, 592, 604, 670, 705, 718, 731, 789.
Ka kiti rašo apie karių vak-koncertą per radio	717.	9 pėst. L. K. Vytenio pulkas	61, 85, 196, 208, 229, 310, 341, 441, 471, 586, 656, 679, 789.
Ličkus, P. 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko šventė	639.	1 gusarų D. L. E. K. Jonušo Radvilos pulkas	19, 34, 50, 60, 72, 73, 185, 192, 213, 227, 260, 308, 339, 469, 562, 617, 644, 662, 679, 719, 731.
Lynas (Leknickas), L. Iš ramaus kęstutiečių gyvenimo	537.	2 ulonų D. L. K. Birutės pulkas	21, 62, 195, 287, 323, 340, 428, 443, 645, 719, 837.
Mališauskas viršila. Geležinkelių kuopos šventė	568.	2 artilerijos pulkas	21, 51, 62, 84, 188, 195, 261, 323, 591, 663, 705, 817.
Markelis, J. virš. Iš mindaugiečių gyvenimo	466.	3 artilerijos pulkas	34, 324, 630, 632.
Naujų metų sveikinimas kariuomenei	25.	4 artilerijos pulkas	21, 60, 85, 214, 228, 230, 246, 288, 309, 322, 325, 342, 428, 440, 446, 447, 470, 471, 486, 575, 585, 592, 630, 645, 647, 663, 672, 683.
Peteraitis vyr. pusk. Šarvuočių šventė	568.	Mokomoji baterija	187, 194, 427, 447.
P(etrauskas), J. Auto kuopos metinė šventė	653.	4 baterija	340, 586.
P. p. karininkų apdovanojimas D. L. K. Gedimino ordinu	170.	Aviacija	50, 85, 187, 193, 229, 245, 287, 308, 321, 339, 340, 426, 427, 468, 484, 538, 540, 551, 552, 562, 573, 574, 585, 591, 606, 630, 644, 647, 655, 670, 678, 693, 694, 705, 730, 816, 837.
Respublikos Prezidento aktas dėl gen. Žukausko iš kariuomenės išėjimo atsargon	65.	Aviacijos parkas	34, 632.
Respublikos Prezidento aktas paleidžiant gen. Radus-Zenkavičių atsargon	218.	1 oro eskadrilė	19, 50, 60.
Ružancovas, A. majoras. Kariuomenės bibliotekų ženklai	386.	2 oro eskadrilė	343, 574.
Kariuomenės ugniaudies komandos	612.	Šarvuočių rinktinė	50, 60, 73, 86, 186, 193, 245, 322, 339, 485, 539, 573, 646, 693, 730, 731, 816.
Sveikinimai	49, 78, 170, 218, 262.	Transporto rinktinė	230.
Teatras (Jurgelevičius kpt.). Karių teatro veikimas	830.	Technikos rinktinė	447, 592.
Vyturys (Kvašys, L. vyr. pusk.) 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko šventė	547.	Pionierių batalionas	196, 552, 680, 719, 730.
3 artilerijos pulko karininkų rėmėjų kuopelė. Talento kibirkštis	421.	Rvšių batalionas	84, 100, 194, 213, 538, 552, 574, 646.
4 pėst. L. K. Mindaugo pulko kariai, už pasižymėjimus kovose dėl Lietuvos nepriklausomybės apdovanoti Vyties kryžiaus ordinu	462.	Kauno igulos komendantūra	604.
		Karo Policijos Mokykla	20, 50, 60, 185, 192, 260, 309, 322, 647, 655, 694, 802.
		Vyr. Št. raštininkų kuopa	186, 604.
		Auto šarv. kuopa	193.
		Auto kuopa	208, 213, 261, 539.
		Geležinkelių kuopa	195, 706, 790, 816.
		Artilerijos Tiekimų Skyriaus sandėlių kuopa	34.
		Drausmės kuopa	51, 187.
		Kariuomenės Intendantūros dirbtuvės	186, 443, 579.
		Varenos poligonas	552.
		Kariuomenės sporto stadionas	446.
		Karo daboklė	187.
		Kariuomenės ugniaudies	229, 618.
		Apdovanojimai	192, 227, 308, 457, 483, 789.
		Pakėlimai	191, 693, 789.
		Paskyrimai	33, 246.
		Sveikinimai	60, 213, 426, 483, 644.
		Ivairios žinios	50, 72, 84, 192, 213, 227, 245, 262, 288, 311, 444, 445, 468, 483, 551, 563, 591, 617, 629, 644, 655, 801.
Krašto Apsaugos Ministerija	227, 260, 426, 630, 670, 789.		
Vyriausias Štabas	84, 629, 662, 670.		
Karo Mokslo Valdyba	339, 426, 730.		
Centrinė Kariuomenės Biblioteka	192, 655.		
Aukšt. Karininkų D. L. K. Vytauto Kursai	693, 801.		
Tiekimų Valdyba	663.		
Karo Technikos Štabas	646.		
Karo Veterinarijos Valdyba	322.		
Karininkų Ramovė	260, 629, 816.		
Karo Mokykla	288, 325, 447, 664.		

Ivairios žinios iš kariuomenės dalių bei įstaigų.

VI. Svetimų valstybių kariuomenės.

(Burokas, R.). Latvių karo laivynas 1927 m.	48.
Dangutis (Skirmantas, Vl.). Vokiečių pėstininkai	674.
Gustaitis kapit. Raudonosios kariuomenės manevrai	667.
Jurgelevičius, P. kap. Motorizuotoji anglų divizija	237.
K(ontrimas) vyr. ltn. Raudonosios kariuomenės principlai	240.
L(aurinaitis, J. M.). Latvijos kareivių klubas	258.
R(užancovas), A. Kiek metų tarnauja kitose kariuomenėse	669.

VII. Istorija ir atsiminimai.

Allšauskas kpt. 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas kautynėse ties Giedraičiais	492.
„ 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko trumpa istoriška apžvalga	520.
Balčiūnas kpt. Mūsų karo istorijos reikalai	793.
Brazinskas, Juozas. Joniškėlis	374.
„ Paskutinis smūgis	254.
Alnis (Aldonis), M. Iš savanorio atsiminimų	152.
Burokas, R. plk. ltn. Vasario 16 d.	105.
Butkevičius mjr. Ne skaičiumi bet dvasia galingi	512.
„ Savanoris-talkininkas	531.
Butkus, St. Kada balsas iš piliakalnių šaukė	121.
„ Mano pirmoji pažintis su čekoslovakais	687.
„ Plėvėsuok, Lietuvos vėliava!	376.
Buvęs žemaičių partizanas (Butkus, Jonas). Prieš bermontininkus	380.
Dykūnas (Žukaitis), Stepas. Paskutinės kautynės su lenkais 1920 metais	445.
Antanaitis, Alfonsas kap. Kurio gyslose senovės žemaičių kraujas teka	454.
Gediminas-Beržanskis-Klausutis, Jonas kunigaikštis. Dar apie Jonušą Radvilą	22.
„ Keistutis	244.
Gražulis kap. Inž. Prie Dauguvos krantų besiantinant	517.
Grigaliūnas-Glovackis, V. gen. ltn. Iš netolimos praeities	122.
Grigas kpt. Einant žemaičių vaduoti	543.
Gustaitis, L. Kautynės už Vilnių 1919 m. sausio mėn. 6 d. ir balandžio 19 d.	571, 580.
Gužas, P. Iškilminga mūsų kariuomenės priesaika ir pirmasis paradas	365.
„ Lietuvių karių gyvenimas Rusijoje	156.
„ Mūsų kariuomenės vaidmuo nepriklausomos valstybės kūrimo darbe	762.
Gužas, P. Iš praeitųjų dienų	373.
Jakobsonas ats. vyr. ltn. Lenkų brigados nuginklavimas	513.
Jurgelevičius, P. Apie serbų-austrų karą	82.
Kriaunaitis kavalerijos kp. Mūsų kavalerija pirmame nepriklausomybės dešimtmetyje	775.
Kulizinas, S. M(ajoras). Dėvo bausmė	266.
Kulizinas majoras. Pirmasis kariuomenės paradas žemaičiuose	149.
„ Velykos Užkaukazyje	276.
K. (Žukaitis), S. Kaip sutiko Vilnius savo išvaduotojus 1920 m.	453.
L(aurinaitis). Kaip buvo seniau	273.
Laurinaitis, J. M. Lietuvos kariuomenė	742.
„ Mūsų kariuomenės spauda	756.
„ Pirmas lietuvių karių suvažiavimas Rusijoje	362.
Lietuvių Milžinas Suomiuose. Lietuvių Milžinas Suomiuose arba sutikimas Naujų Metų svetimam krašte	5.
„ Lietuvos nepriklausomybės iškovojimas dokumentų šviesoje	106.
Melys kapitonas. Mūsų inžinerijos ir technikos kariuomenės kūrimosi apžvalga	764.
Metūgis (Palevičius jaun. puska.). Vienas nutūpė	590.
Mingelevičius, Vl. jaun. puska. Mano atsiminimai iš kelionės Prancūzijoje	478, 569.
P. Dulakis (Balčiūnas kpt.). Jau 200 metų praėjo nuo didžiojo pasaulio kellautojo. Kuko	690.
„ Latvijos nepriklausomo gyvenimo 10 metų sukaktuvės	723.
Polleika, Kazys. Praeiti prisiminus	406.
Pyračius k. l. kpt. Mūsų aviacijos iškūrimas	770.
Ramanauskas, Jurgis. Savanorių šimtinė	352.
Rašikis, St. majoras. Kaip vilniečiai stojo į Lietuvos kariuomenę	118.
„ Supraskime ką sakome	390.
Ruseckas, P. ats. mjr. Iš mūsų kariškos chronologijos	166.
„ Mūsų kariškosios dalys Rusuose	411.
Ruseckas, P. Mūsų kryžiaus kelias į nepriklausomybę	112.
Sabalys, K. adm. kapitonas. Lietuvos kariuomenės pirmas dešimtmėtis	748.

Savanoris (Gužas kpt.) Lietuvos kariuomenės užomazga - Vilniuje	159.
Savanoris-kūrėjas (Gužas kpt.). Mūsų kariuomenės veikimas trijuose frontuose	355.
Sinkevičius, J. virš. Iš netolimos praeities	358.
Sniego, S. kariuomenės rabinas. Iš mano archyvo	385.
Šimkus, A. kap. Fronte prieš lenkus	368.
Šimukonis ats. vyr. puska. Pirmosios kautynės dėl Alytaus	828.
Šipells art. kap. Kary, būk istorijos medžiagės rinkėjas	809.
„ Mūsų artilerijos pirmieji daigai	772.
Šipells art. kpt. Pirmosios baterijos žygliai ir kovos 1919 metais	392.
Šipells art. kpt. Šis tas iš 5 baterijos kovų 1919 metais	787.
Širvys (Butkus, St.). Dar neprimintais keliais	785.
„ Ketverios	278.
Tarasenka, P. pulk. ltn. Moksliskam darbui uždavinys	432.
„ Naktis Trakų pilyje	127.
„ Senovės ir dabarties Lietuvos kariai	348.
T(arasenka), P. 1234 m. kautynės ties Komnu	366.
Zaskevičius, S. Praeities šešėliai 798, 810,	834.
Žukaitis, S. vyr. ltn. Pirmas dešimtmėtis	450.
Žutautas majoras. Atsiminimai apie a.a. kapitoną Eduardą Noreiką	519.

VIII. Biografijos ir nekrologai.

Ardzijauskas, J. A. a. eilinis Alfonsas Žvirblys	655.
Butkus, St. A. a. Juozas Kuzmickas	628.
„ Žymiausias Lietuvos knygnešys Jurgis Blelinis	55.
Butkus, St. Ats. vyr. puska. Mikas Liuberskis	797.
(Butkus, St.). Gen. ltn. Tamašausko jubiliejus	176.
Cepulis, St. vyr. puska. A. a. vyr. ltn. Jonas Tumelis ir liktinis vyr. ltn. Mikas Mažonas	583.
„ A. a. vyr. ltn. Juozas Liutkus	301.
„ Amžinai suglaudusiam sparnus	559.
J(akštas), P. Vydūnas	254.
(Jurgelevičius, P. Naujas Vyr. Štabo Karo Mokslo Valdovos Viršininkas gen. št. pulk. V. Skorupskis	54.
K(is (Ružancovas), A. Daktaras J. Basanavičius Bulgarijoje	614.
M(acelis) kapitonas. Dvėjos aukos: a.a. art. vyr. ltn. Nikodemias Jakučius	567.
Mockevičius, L. A. a. eil. Antanas Šimkus	568.
Mačiulaitis, J. virš. A. a. 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko virš. Alfonsas Oslisla	471.
Metūgis (Palevičius jaun. puska.) Suglaudusiam sparnus	726.
Mockevičius, L. A. a. virš. Juozas Lingis	624.
Peteraitis vyr. puska. A. a. šarvuotųjų rinktinės liktinis vyr. puska. Bolius Grikevičius	19.
Polleika, K. ilgonis. A. a. galtingoji seselė Gabrielė Blaževičaitė	300.
(Rėza), A. A. a. majoras Juozas Ragažinskas	300.
Skomskis, P. Daktaras Basanavičius	594.
„ Kristijonas Duonelaitis	317.
„ Lietuvos istorikas Simanas Daukantas	302.
„ Vysk. Antanas Baranuskas	476.
S(komskis), P. Vysk. Motiejus Valančius	415.
(Žukaitis vyr. ltn.) Karintinkas Jonas Variakolis	452.
„ A. a. 4 pėst. L. K. Mirdango pulko ryšių kuopos žuvis už Lietuvos nepriklausomybę eilinis Stepas Gerdvila	465.

IX. Beletristika.

Aidas (Puodžiūnas ltn.) Dar sugrįšiu	57.
Al. Irčimas (Cibas, D.). Paskutinis šoviny	162.
Andrašiūnas stud. Gaudas	69.
Andrašiūnas, Ignas. Kapitono nuotykis	69.
Andrašiūnas, J. Už tėvynę	354.
Asprantas (Lauzavys ats. ltn.) Iki trijų valandų	204.
Bartkus, J. Paskutinis vakarėlis	8.
Balna (Brusokas), Jurgis. Du laišku 640, 711,	724.
„ Jubiliejinis paradas	416.
„ Sargyboje	280.
Dovydenas, L. Sugrįžo	155.
„ Velkų išvakarėse	271.
Dykūnas (Žukaitis), S. Amžinam dienolant	403.
„ Vėlavos karžygliai	542.
Grigas, Br. Armonika	6.
„ Aviena	234.

Kriaunaitis kav. kap. Kavalerija pirmyn!	142.
Tarp priešų	378.
Velykos fronte	267.
Kvašys, L. vyr. pusk. Neužmirštamas kapas	318, 333, 436.
Malinauskas, J. vyr. pusk. Užmirštas kapas	151.
Maurelis (Bedal's, K.). I kautynių lauka	132.
Metūgis (Palevičius jaun. pusk.) Šaulė	704.
Morkūnas, Pr. Gera arbata	400.
Karinga dvasia	30.
Švita	256.
Virtuvė	305.
N(amk)is, N. buv. ilg. Pasiaukojimas	666.
Obelėnių Juozas. Jundakalnis	144.
P. Dulakis (Balčiūnas kpt.). Gyvoji torpeda	825.
Plevokas, P. ats. į p. Mirtis už Tėvynę	79.
Pocinskas ats. vyr. pusk. Neužmirštamiesiems	534.
Polleika, K. Pasigailėjo	315.
Kūčios fronte	823.
R(a)št(i)k(i)s, St. Pirmieji savanoriai	398.
Skomskis, P. Savanoris	456.
Stirniukas (Leknickas), L. L(eit.). Ką sako ellinis Petraitis išmckęs skaityti ir rašyti	203.
Šešupės Žvirgzdas (Matulaitis, V.) Pasakų karalaitė	40.
Širvys (Butkus, St.). Kada karys pamilsta	360.
Sugždinis Vacys. Linksma diena mums atėjo	282.
Vienas už visus	401.
Uždavinys Vincas, Kaip mes lenkus iš savo pirkios kūlėm	10.
Vieškūnas (Ruseckas), Pr(anas). Kalčių atpirkimas	223.
Keršto dvasia	43.
V(itkauskie)nė, J. Velykų atostogos	303.
Vitolis-Leonavičius, Jonas. Laisvi miškų sūnūs nugalėjo	386.

X. Eilėraščiai.

Alnis (Aldonis), M. Kas mums Vilnių išvaduos?	603.
Andrašius, Ignatas. ***	660.
Karžygys-vaiduoklis	454.
Nauji žygiai	49.
Ardzijauskas, J. Nelaisvėje	447.
Ažuolo Lapas (Ardzijauskas vyr. pusk.) Kareiviui	658.
Kariai	10.
1919 metų atsiminimai	179.
Bernatonis, Pranas. Naujų Metų džiaugsmas	4.
Bučys, A. Tarp dviejų bokštų	812.
Dalna (Brusokas), Jurgis. Aš — kareivis Lietuvos	435.
Daina	476.
Kovotojas	241.
Nebijai	169.
Sargyboje	221.
Dovydenas, L. Dešimtas lapas	757.
Kėlim kėrdus	704.
Žygio belaukiant	660.
Do(vyde)nas, Liud. Kalėdos apkasuose	824.
Gira, Liudas. Kario Velykoms	272.
Pražydo vėliavom mūs žemė	352.
Kalėdos	822.
Gylis-Bernatonis, Pranas. Žiemos džiaugsmas	872.
Churginas, A. Čia Tėvynė tavo	258.
Husz Ar (Žlabis vyr. Itn.) Atsarginis	7.
Gusariška nuotaika	82.
Lietuvos gusaras	70.
Ilganosis Jonas (Žiūra, J.). Kultūrejame	558.
Jokimas, Ant. ell. Mes pasiryžę	666.
Jonas Gira (Miškinis, Antanas). Kariuomenės dešimtmečiui	784.
Jpk. Užgauti jausmai	302.
Karlaga (Tilvytis, T.). Marytė iš Šeštoku 580, 626, 598,	688.
Naujokams	711.
Trijų frontų karžygiams	400.
Užburta karalaitė	384.
Užmiršta legenda	140.
Velykų margučiai	270.
Vienų Kūčių atsiminimai	833.
K(arpavičius), K. Kvietimas	534.
(K)škauskas, Adolfas. Lietuvos gynėjai	709.
Kazėnas, J. Būsimoji kova	581, 598, 638.
Kirša, Faustas. Iš 1919 ir 20 metų	120.
Kovose dėl laisvės	666.
Kvedaras, Jurgis. Dzūko balsas	189.
Tam	207.
Malromis. Nepriklausomybės atgavimas	109.
Zelichovskui Vilnių pagrobus	114.
P(alubinskas), M. Kareiviai prie Juozapavičiaus kapo	742.
Prieš kovas	753.
(P)leika vyr. Itn.) Aviatorių daina	695.

Polleika, K. ***	5.
Kapai	704.
Naujoko atsisveikinimas	59.
Pavasaris	438.
Velykų rytą	282.
Šaltenis, Jonas ell. Lietuvos kareiviui	544.
Šaulys, Vl. Prie kapo	546.
Skandūs šūviai	376.
Saballauskas, A. Lietuvių Milžinas Suomiuose	27.
Sugždinis, Vacys. Kulkosvaidininkas	223.
Nū, žirge, kovon!	67.
Per kovą į laisvę	126.
Prieš kautynes	170.
Už Vilnių — už pavergtą šalį	202.
Vaidelys, Jonas. Karių daina	250.
Vijūnas, A. Karių maršas	32.
Vitkauskas, Leonas. Jis ir ji	582.
Kaip įspėti kari	209.
Kareivių literatūros vakaras	41.
Kariaga ir aš	240.
Kodėl aš ginu savo gimtinę	721.
Mindaugas ir mes	465.
Mūsų skrajojančiam Vyčiui	566.
Siek tiek apie Kęstutį	538.
V(itkaus)kas, L. Pavasario išplerusi poezija	343.
Vitkauskas, V. 10 metų nepriklausomybės sukaktuvėms	149.
Žengė (Žlabis), Juozas. Geležinis Vilkas	134.

XI. Feljetonai.

Husz Ar. (Žlabis vyr. Itn.) Kaip mes sportuojam	675.
Literatas	31.
Literatūros vakaras - koncertas per radio	716.
Sk(irmantas), V. Grenadierius ir arbūzas	682.
Širvys (Butkus, St.) Pas mariukes velykauti	328.
Viliamėlis (Dovydenas vyr. pusk.). Alio!!!	725.

Ellėmis.

Benerumša (Rumša, Benas). Padidintų ir pagražintų šventėms „Kario“ numerių likimas	576.
Velykų rytą	296.
Povelykiniai įspūdžiai	312.
D(al)na (Brusokas), J. Agotelė	327.
Dovydenas, L. Jono takai	564.
Radio šposai	716.
Važiuojam	334.
Husz Ar. (Žlabis vyr. Itn.) Raportas apie dudorių	215.
Šis tas apie Velykas	275.
Erodas (Jagminas, Edv. vyr. pusk.). ***	293.
Jonas Gira (Miškinis, Antanas). Jis kaip žvakė atšistojo	791.
Naujokų dainuška	714.
Savanoris Juozas Grainius	746.
Karlaga (Tilvytis, T.). Kęstutiečiams	536.
Margio pamoka	232.
Svečiuose pas dėdę	68.
(Tilvytis, T.) ***	695.
„Man virtuvė dežuruojant“	791.
Margenis, J. san. virš. I poligoną	588, 607.
Rumša, B. Jonelio tragedija šešiuose veiksmuose	76.
Petro sapnas	264.
Šeimyniškas bruzdesys	200.
Zarasčių Miko „laimė“	216.
V(itkaus)kas, L. Ellinis Šutinys	293.
Vitkauskas, Leonas. Ellinis Šutinys ir Velykos	295.
Ellinis Šutinys gauna „atostogų“	343.
Ellinis Šutinys poetas	429.
Ellinis Šutinys ir gamtos grožybės	487.
Ką laimėjo Jurgis Straigis, karo prievole pabaigęs	682.

XII. Vilnius.

Balčiūnas kpt. Vilnius — mūsų tautos židinys	658.
(B)urokas, R.). Kodėl mums reikalingas Vilnius	25.
Butkus St. Ne gedulo, bet pasiryžimo diena	657.
Plevėsuok, Lietuvos vėliava	376.
G(ustaitis), L. Kautynės už Vilnių 1919 m. sausio m. 6 d. ir balandžio 19 d.	571, 580.
K. (Zukaitis), S. Kaip sutiko Vilnius savo išvaduotojms 1920 m.	453.
Savanoris (Guzas kpt.). Lietuvos kariuomenės užuomazga Vilniuje	159.
Širvys (Butkus, St.). Dar neprašintais keliais	785.

XIII. Žuvusių bei mirusių karių gerbimas.

A. a. pėst. L. K. Mindaugo pulko kariai, žuvę už Lietuvos nepriklausomybę 1919—1923 metais	453.
D. (Zukaitis), S. Savanoriams ir žuvusiems paminėti	453.
J(akštas), P. Lietuvos kariuomenės kariams-žydams paminklų atidarymas	729.
Juodvalkis, J. Vėlinės Kauno karių kapuose	718.
Jurgelevičius, P. kap. Kariai ir Vėlinės	700.
J(u)rg(elevičius), P. Nauji paminklai Joniškį ir Lekėčiuose	788.
Raštikis, St. majoras. Vėlinės	698.
R(užancovas mjr.). Karių kapų tvarkymo komisijos žiniai	18.
R(užancovas), A. Kėdairių igulos karių dėmėsiui	221.
Pagarbos verta vieta	615.
Š(arauskas), Sv. Dar vienos istorijos lapas	698.

XIV. Savanorių reikalai.

Ažuolo Lapas (Ardzijauskas vyr. pusk.). Apdovanotiems savanorių kūrėjų medaliu	725.
(Butkus, St.). Lietuvos kariuomenės savanorių medaliui gauti taisyklės	304.
II Lietuvos kariuomenės savanorių kongresas	335.
Lietuvos kariuomenės savanorių medalis	220.
Lietuvos kariuomenės savanoriai, apdovanoti kūrėjų-savanorių medaliu	532, 838.
540, 555, 607, 697, 713, 797, 817,	

XV. Sportas ir sveikata.

Beta (Barkauskas, B.). Paukykime	435.
Ruoškimės metinei kariuomenės sporto šventei!	566.
(Butkus, St.) Kova su veneros ligomis	212.
Husz Ar (Žlabis vyr. ltn.) Raitų Sporto Ratelis ir „concours hippique“ gegužės m. 17 d.	547.
Juodvalkis, Juozas. Fizinis kario parengimas	813.
Futbolas	480.
Olimpiada	437.
J(urgelionis), A. II-ji žiemos sporto olimpiada	226.
Jurgelevičius, P. Kariuomenės sporto rungtynės Lietuvos tais. medž. ir žuk. draugijos Kauno-skyriaus šaudymo rungtynės	544.
M(iltakis) V. Vinča ir Labanauskas	439.
Mockevičius, L. Stiprinkime fiziniai kariuomenė	253.
Sis tas apie sportą	702.
Priejalgauškas inžinierius. Kariuomenės sporto stadionas Kaune	70.
(Tomkus) atsargos majoras. Bendrosios karių pareigos	633.
U(rbells), A. Gimnastikos reikalingumas	474.
Žvelgaitis (Žlabis vyr. ltn.) Lyties (veneros) ligų parodoj	58.

XVI. Įvairūs raštai.

Abaravičius, K. Gyvenimo mokykla	12.
Andrašūnas, Ign. VII žemės ūkio ir pramonės paroda	549.
Balčiūnas kpt. Kalėdų žvaigždė	821.
(Balčiūnas kpt.). Karo pavojus tarp Bolivijos ir Paragvajaus	836.
B(arkauskas jaun. pusk.). Daugiau dėmesio i tai, ka rašome	437.
Biržu Jonas (Variakojis vyr. pusk.). Lietuvos nepriklausomybės 10 metų jubiliejinis medaliu apdovanotiems	596.
Burokas pulk. ltn. I gerb. „Kario“ bendradarbius ir skaitytojus	169.
Kelkimes!	263.
Nauji metai	2.
B(utkus). Antano Aleksandravičiaus skulptūros kūrinių paroda	550.
(Butkus, St.). Derybos su lenkais Karaliaučiuje	727.
Estijos šventel praėjus	210.
Gegužės 15 d. Kaune	422.
1928 m. „Kario“ bendradarbiai	836.
Butkus, St. Ruošiamoji mūsų kariška kinofilma	589.
Čepulis, St. vyr. pusk. Laukiant brolių amerikiečių	336.
G(oge), J. Anglu karo laivynas Klaipėdoje	545.
G(ustaitis), L. Išėjiant atsargon	233.
Sis tas iš Lenkijos gyvenimo	560.
Husz Ar (Žlabis vyr. ltn.). Nauji Metu Išvakarių nuotalka	7.
Jackus gen. štabo pulk. ltn. Spalio 28 d. Čekoslovakų respublika iškilmingai švenčia savo geriausių sūnų krauju iškovotą nepriklausomybę dešimties metų sukaktuves	686.

Jagminas, Edv. vyr. pusk. I gerbiamus „Kario“ bendradarbius	550.
J(ančys), A. Visuomeninis žmogaus bendravimas	336.
Juodvalkis, J. Aviacijos propagandos diena	659.
(Juodvalkis, J.). Tautų Sąjunga	726.
J(urgelevičius kpt.). Ar padidės Lenkija?	610.
Jurgelevičius, P. Didelės ūkininkų iškilmės	464.
Vokiečių kariuomenės ir Amerikos Raudonojo Kryžiaus atstovai Lietuvoje	419.
J(urgelevičius), P. Tautų Sąjungos (taka būsimiems karams	314.
Kai kurių paveikslų paaiškinimas	286.
Karo Mokslo Valdybos leidinių sumažintos kainos kariams	242.
Karo Mokslo Valdybos leidiniai, kurių kainos yra papigintos civiliams pirkėjams	681.
K (Ružancovas), A. Kaip lenkai polonizuoja rytų pakraščius	48.
K-is (Ružancovas), A. Lietuvių ir lenkų kultūra	242.
(Kuizinas mjr.) Išeis naujas žurnalas	611.
Kuizinas majoras. Gegužės 1 d.	314.
(Kuizinas mjr.). Kada švenčiama tautiškais vardais krikštytų vardo dienos	190.
Lietuvos karys (Jurgelevičius kpt.). Amerikos lietuvių kariai	319.
Lietuvos Nepriklausomybės medallo taisyklės	375.
M(ačiulis), P. Aidi Velykų varpai	269.
Mūsų karininkų priėmimas Vokietijoje	596.
Margevičius, J. Įvairių tautų tautinės šventės	179.
Matulevičius teismo maj. Kariuomenės Teismas	15, 245.
Musnikas vyr. pusk. Kodėl mes mylime tėvyne	722.
Putnėlis (Variakojis vyr. pusk.) Pastaba dainininkams	227.
Raštikis, Stasys majoras. Su „Kario“ redaktoriumi pulk. ltn. R. Buroku atsisveikinant	203.
Ruseckas, Petras. Šviesos ir pavasario šventę bešveddami	272.
Pranešimas knygų leidėjams	696.
(Ružancovas mjr.) Bulgarijos nepriklausomybės 50 metų sukaktuvės	609.
R(užancovas), A. Iš mūsų krašto kultūros statistikos	71.
Sabalys kap. Rumunų fronto lietuvių karių suvažiavimas	210.
Skomskis, P. Dėl ko mes mylim savo kraštą?	217.
(Šarauskas plk. ltn.). Mūsų kilniosios moterys	785.
Širvys (Butkus, St.). Antroji Dainų Šventė	545.
Škirpa, K. gen. št. pulk. Pagerbkime Didįjį Karžygi Vytautą	808.
Uolus „Kario“ skaitytojas (Šipelis kpt.) Kazin ar verta siaurinti „Karys“	661.
Vildis (Vilutis vyr. ltn.). Lietuvos-Lenkijos byla Tautų Sąjungoje	652.
Vitkauskas, L. Lenkų telegrafo agentūra „Pat“	487.
Zyklus majoras. The Armstrong Siddeley „Aair-Mail“	694.

XVII. Paveikslai.

Mūsų vadai ir viršininkai. Pusk. 54, 65, 105, 129, 172, 205, 349, 350, 351, 353, 542, 733, 735, 737, 753, 755 Mūsų kariuomenė ir vadai 3, 7, 161.
Mūsų kariuomenė Karo Mokslo Valdyba 203, 219, 628, 775. Karo Veterinarijos Valdyba 322. Vilniaus karo komendantūra 159, 377, 749. Kauno igula 135, 305, 374, 422, 423, 717, 782, 783. 1 pėst. pulkas 154, 155, 161, 639, 659, 2 pėst. pulkas 510, 511, 513, 515, 514, 517, 519, 521, 524, 526, 526, 527, 529, 530, 550, 551, 567. 4 pėst. pulkas 455, 459, 464, 465, 467. 5 pėst. pulkas 139, 369, 557, 560, 61. 7 pėst. pulkas 417, 623, 624, 775. 8 pėst. pulkas 319. 1 gūsarų pulkas 97, 249, 425, 763, 776, 778, 809, 813. 2 ulonų pulkas 444, 814. 3 dragūnų „Geležinio Vilko“ pulkas 165. 3 art. pulkas 420, 421. 4 art. pulkas 11, 139. 2 sunk. baterija 11, 285. 4 baterija 154, 644. 7 baterija 13. Mokomoji baterija 426, 427, 428. Įvairūs artilerijos vaizdai 17, 413, 772, 773, 807, 816. Aviacija 163, 253, 279, 280, 336, 651, 770. 2 oro eskadrilė 278. Sarvučių rinktinė 7, 19, 278, 401, 558, 563, 571, 572, 573, 765, 774. Pionierių bat. 28, 764. Ryšių bat. 537, 793, 797. Geležinkelio kuopa 569, 570. Atskira pėst. kuopa 221. Klaipėdos igula 481, 546, 547. Panevėžio igula 237. Karo Mokykla 14, 79, 179, 205, 636, 637, 762, 806. Karo Muziejus 141, 382, 383, 394, 396, 397. Karo Ligoninė 317. Kariuomenės mokymas, Svetimas ir auklėjimas 89, 91, 95, 255, 320, 418. Nepriklausomybės karų metu 26, 139, 142, 143, 145, 147, 153, 201, 207, 223, 237, 251, 285, 299, 361, 381, 744, 745, 750, 752, 754, 756, 757, 760, 763, 771, 775, 784, 829. Žuvę kariai ir jų atminimas 18, 49, 79, 151, 138, 173, 301, 361, 364, 379, 383, 389, 458, 466, 468, 469, 512, 513, 520, 531, 559, 567, 579, 581, 583, 667, 697, 698, 699, 726, 729, 741, 768, 788. Sportas 419, 438, 439, 479, 627, 640, 685, 686, 687, 813. Savanoriai karo tarnyboje 154, 155, 369, 371, 373, 743, 776. Savanoriai atsargoje 220, 281, 390, 442, 475. Mūsų karžygiai 379, 435.

436, 456, 457, 458, 531, 559, 597, 603, 758. Įvairūs kariuomenės paveikslai 181, 187, 275, 415, 477, 480, 612, 613, 665, 669, 709, 740, 742, 749, 766, 775, 795, 805, 807, 824.

Lietuva. Senovė 9, 61, 67, 83, 121, 144, 164, 189, 354, 355, 357, 359, 399, 451, 790, 808, 811. Lietuvos atgijimas ir veikėjai 55, 57, 111, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 123, 125, 126, 127, 131, 132, 133, 136, 183, 208, 217, 235, 315, 392, 393, 347, 543, 545. Vilnius ir kiti okupuoti kraštai 1, 20, 39, 107, 149, 345, 401, 535, 612, 613, 657, 661, 748, 834. Kauno apylinkės 13, 41, 81, 107, 141, 144, 277, 280, 281, 283, 337, 397, 414, 548, 549, 673, 702, 812, 832. Lietuvos jūra ir jos pakrantės 43, 109, 481, Tauragė 441, 469. Rumšiškės apylinkė 677, 678. Šventosios upės 721, 722. Radviliškio 751. Giedraičių 740. Zarasų 781. Vilkijos 412. Jėzno 362. Palangos 273, 321, 333. Rusų armijos lietuviai kariai 156, 157, 363, 739. Partizanai 380. Šauliai 147, 395. Klaipėdos krašto sukilimas 37, 44, 45, 46, 47, 48. Įvairūs Lietuvos vaizdai 12, 57, 59, 71, 77, 85, 93, 109, 137, 171, 219, 273, 288, 331, 364, 411, 413, 598, 599, 829, 837.

Kitų valstybių kariuomenės. Artilerijos paveikslai 15, 28, 223, 224, 243, 245, 611, 617, 803. Kulkosvaidžių 31, 175, 341. Aviacijos 29, 257, 691. Tankų 73, 241. Šarvuotų automobilių 260. Laivyno 27, 483, 642, 648, 691. Įvairūs paveikslai 69, 306, 308, 309, 324, 484, 641, 706.

Užsieniai. Amerikos Jungt. Valstybės 691. Bulgarija 609. Čekoslovakija 627, 685, 686, 687, 803. Danija 803. Estija 210, 211. Italija 211, 261, 287, 305, 307. Latvija 723. Sovietų Rusija 339, 437, 601. Šveicarija 286, 287, 819. Vokietija 671, 679, 814. Sportas 225, 226, 227, 680.

Karikatūros. 76, 88, 200, 215, 216, 231, 232, 248, 264, 293—295, 296, 317, 448, 576, 608, 695, 714, 791, 818, 8 8.

Įvairūs paveikslai. 233, 238, 239, 267, 269, 323, 345, 367, 387, 388, 391, 412, 424, 543, 590, 645, 655, 690, 727, 802, 815, 817, 823, 825, 826, 827.

XVIII. Priedai.

15—16 nr.

Prisikėlimas.

Velykinis iliustruotas 4 puslapių priedas su 14 paveikslų.

24 nr.

4 pėst. Lietuvos Karaliaus Mindaugo pulkas.

Iliustruotas 4 pusl. mindaugiečiams skirtas priedas su 16 paveikslų.

27 nr.

5 pėst. Did. Lietuvos Kunig. Kėstučio pulkas.

Raštikis, St. majoras. Devintoji kėstutiečių šventė 2.
Skirpa gen. št. pulk. 5-jo pėst. D. L. K. Kėstučio pulko pirmasis gyvenimo dienas prisimenant 4.

Leknickas, L. vyr. ltn. 5-as pėst. D. L. K. Kėstučio pulkas 6.
Raštikis, St. majoras. Iš Atskiro (Vilniaus) bataliono gyvenimo 1919 metais 9.

Leknickas, L. vyr. ltn. A. a. ltn. Petras Saldukas 12.
A. a. 5-jo pėst. D. L. K. Kėstučio pulko kariai, nukauti ir mirusieji nuo žaizdų, kovojant už Lietuvos nepriklausomybę 14.
Į garbingai žuvusiems ginklo draugams kėstutiečiams 14.
5-jo pėst. D. L. K. Kėstučio pulko kariai, apdovanoti Vyties Kryžiaus ordinu 15.

Daina (Brusokas), Jurgis. Kautynės ties Jetelių kaimu ir Panerių folvarku 15.

Butkus, St. I Vilniaus bataliona 19.

Kirsinas kapitonas. Suglaudė laisvės aras sparnus 20.

A(ugulis) savanoris. Kelėras įspūdžių iš mano tarnybos kariuomenėje 22.

Saltėnis vyr. ltn. Pro Trakus I Vilnių 24.

Be to, 43 paveikslai.

29 nr.

Sarvuočių rinktinė.

(Budžilas kpt.) Mūsų sarvuočiai 2.
Silžys, J. Sarvuotinėlių tarnyba 4.
Sarvuotinėlis (Balys kpt.) Kas jle yra? (eilėraštis) 5.
Butkus, St. Pora sarvuotinėlių karžygių 6.
Gudelis, P. ats. mjr. Sarvuočių eilėse 7.
(Asevičius kpt.) Neįjilima praėitį prisimintus 8.
Be to, 19 paveikslų.

32 nr.

7 pėst. Žemaičių Kunig. Butegėdžio pulkas.

Genys pulk. Butegėdiečiai! 2.
Baltrūnas, P. kapitonas. Trumpa pulko istoriška apžvalga 2.
1920 m. lapkričio m. 19 ir 21 d. kautynės ties Širvintais 6.

Černius kpt. Iš maro atsiminimų 11.

G(ogė), J. III bataliono veikimas užfronty 16.

Baltrūnas kap. Atsiminimai iš kovų dėl Lietuvos nepriklausomybės 21.

Gogė vyr. ltn. A. a. leitenantas Zigmas Tiška 23.

Biveinis, A. viršila. Kaip mus sutikdavo gyventojai 23.

Tarasenka pulk. ltn. Žemaičių kunigaikštis Butegėdis 26.

7 pėst. Ž. K. Butegėdžio pulko kariai, už narsumą 1919—1920 m. kautynėse su Lietuvos nepriklausomybės priešais apdovanoti Vyties kryžiais 27.

A. a. 7 pėst. Ž. K. Butegėdžio pulko kariai, 1919—1920 m. žuvę bei mirę nuo žaizdų, ginant Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę 28.

Be to, 32 paveikslai ir 5 schemas.

35—36 nr.

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko dešimtmetis.

Aktai 2.
Dundulis pulkininkas. Gedimininkai! 2.

Ličkus vyr. leiten. Gediminas, Didysis Lietuvos Kunigaikštis 2.
Grigaliūnas-Glovackis gen. ltn. 1-jo pėstininkų D. L. K. Gedimino pulko pirmosios dienos 4.

Jurkus kun. Kariuomenės dora ir auklėjimas 8.

Šepetys. Užmirštos dvi karžygės 12.

Slavinskas, K. kap. Gedimininkų kovos dėl Vilniaus krašto 14.

Butkevičius pulk. ltn. Atsiminimai iš 1-mo pėstininkų pulko ūkio organizavimo pradžios 22.

R(ugys) vyr. leit. Pulko sportas 29.

Navickas majoras. Švietimo darbas pulke 31.

A. Vienuolis (Žukauskas, A.). Karo korespondento atsiminimai iš 1919 metų kovų 32.

St. B. Atsiminimai iš kovų su bolševikais 34.

1-jo pėstininkų D. L. K. Gedimino pulko kariai, 1928 m. apdovanoti I-os rūšies 3-jo laipsnio Vyties kryžiaus ordinu 35.

Tebetarnaują 1-me pėstininkų D. L. K. Gedimino pulke kariai, apdovanoti Lietuvos kariuomenės kūrėjų-savanorių medaliu 35.

Tarnaują 1-me pėstininkų D. L. K. Gedimino pulke karininkai, apdovanoti Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordinu 36.

1923—1928 m. mirusių pulko karių sąrašas 36.

Sugzdinis, V. Žuvusiems karžygiams. (eilėraštis) 36.
Be to, 35 paveikslai, 1 schema ir viena diagrama.

XIX. Įvairūs kiti dalykai.

Kiekviename numery buvo dedamos Lietuvos ir užsienio žinios, beveik kiekviename — karo kronika — kariškos žinios, sporto kronika, naujos knygos, linksmas skyrius (nuo 11 iki 33—34 nr. „Raportas“ ir nuo 43 nr. „Kuprinės pabiros“), nuo 44 nr. Svetimų valstybių kariuomenės. Be to, galvosukiai ir jų sprendimai pusl. 36, 52, 64, 75, 103, 198, 248, 588; įvairenybės 35, 104, 326, 448, 555, 607; skaitytojų balsai, įvairūs pranešimai ir skelbimai, padėkos redakcijos atsakymai, aforizmai ir t. t.

Autorių rodyklė.

1) Smėtona, A. Respublikos Prezidentas 734 pusl., 2) Abaravičius, K. kpt. 12, 135, 3) Acukas pulk. 47, 4) Aldonis, Matas 152, 603, 5) Ališauskas kpt. 492, 520, 6) Andrašiūnas, Ignotas studentas 49, 69, 454, 549, 660, 7) Antanaitis, Alfonsas kpt. 454, 8) Ardžijauskas, Juozas vyr. pusk. 10, 119, 354, 477, 655, 658, 725, 9) Asevičius kpt. priedo 29 nr. 8 pusl., 10) Augulis, Vladas vyr. pusk. pried. 27 nr. 22 psl., 11) Balčiūnas, J. kpt. 658, 673, 690, 708, 723, 781, 793, 821, 825, 12) Balys kpt. pr. 29 nr. 5 pusl., 13) Baltrušis, Juozas 206, 221, 14) Baltrūnas kpt. pried. 32 nr. 2, 6, 21 psl., 15) Barkauskas, B. jaun. pusk. 258, 435, 437, 566, 16) Barškus, J. vyr. ltn. 8, 17) Bedalis, K. 132, 18) Bernatonis, Pranas 4, 822, 19) Blčiūnas, V. 114, 367, 621, 20) Biveinis, Antanas virš. pried. 32 nr. 29 psl., 21) Bobelis, J. plk. ltn. 736, 22) Brazinskas, J. virš. 254, 374, 23) Brusokas, Jurgis kpt. 221, 241, 280, 327, 416, 435, 476, 640, 711, 724 pried. 27 nr. 15 psl., 24) Budžilas kpt. pried. 29 nr. 7 psl.

- 25) Burokas, R. ats. plk. ltn. 2, 25, 39, 48, 54, 65, 77, 89, 92, 105, 169, 206, 268, 383, 578, 594, 614, 624, 757, 26) Butkevičius plk. ltn. pried. 35—36 nr. 22 psl., 27) Butkevičius mjr. 512, 531, 28) Butkus, Jonas 380, 29) Butkus, Stasys ats. vyr. pusk. 37, 55, 78, 106, 121, 176, 210, 212, 218, 304, 328, 335, 360, 376, 422, 545, 550, 589, 628, 622, 657, 687, 727, 768, 785, 797, priedu 27 nr. 19 psl. ir 29 nr. 6 psl. 30) Cimbolaitis, J. 14, 68, 234, 31) Čepulis, Stasys vyr. pusk. 83, 258, 301, 336, 559, 583, 32) Černius kpt. pried. 32 nr. 11 psl., 33) Čibas, D. 162, 34) Daugnoras vyr. pusk. 304, 332, 35) Dovydenas, Liudas vyr. pusk. 14, 165, 271, 334, 564, 660, 704, 716, 725, 757, 824, 36) Dundulis pulk. pried. 35—36 nr. 2 psl., 37) Gediminas-Beržanskis-Klausutis, Jonas 244, 38) Genys pulk. pried. 32 nr. 2 psl., 39) Gira, Liudas 272, 352, 822, 40) Gogė, J. vyr. ltn. 545, 622, 676, pried. 32 nr. 16 ir 23 psl., 41) Gražulis kpt. 517, 42) Grigaliūnas-Glovackis gen. ltn. 122, 491, pried. 35—36 nr. 4 psl., 43) Grigas, Br. vyr. ltn. 6, 234, 44) Grigas, Pranas kpt. 543, 44) Gudelis, P. ats. mjr. pried. 29 nr. 7 psl., 45) Gužas, Petras kpt. 156, 159, 165, 355, 365, 373, 724, 762, 46) Gustaitis, Leonas mjr. 233, 326, 431, 560, 571, 587, 580, 588, 667, 47) Churginas, A. mksleivis 258, 48) Impulevičius ltn. 103, 49) Ivanauskas plk. ltn. 489, 50) Jablonskis, Benas vyr. pusk. 317, 713, 815, 51) Jackus gen. št. pulk. 686, 52) Jagminas, Edvardas vyr. pusk. 48, 293, 550, 53) Jakobsonas ats. vyr. ltn. 513, 54) Jakštas, Petras vyr. ltn. 254, 729, 55) Jančys, A. vyr. ltn. 336, 56) Jokimas, Antanas eil. 656, 57) Juodvalkis, Juozas 286, 437, 480, 669, 710, 718, 726, 795, 813, 58) Jurgelevičius, Petras kpt. 2, 32, 53, 56, 59, 82, 129, 180, 237, 298, 314, 319, 331, 356, 419, 464, 474, 541, 557, 565, 602, 610, 626, 634, 636, 650, 659, 668, 675, 683, 684, 700, 830, 710, 753, 788, 801, 806, 832, 59) Jurgelionis, A. kpt. gyd. 226, 60) Jurkus kun. pried. 35—36 nr. 8 psl., 61) Karpavičius, K. virš. 534, 62) Kaškauskas, Adolfas kariūn. 709, 63) Kazėnas, J. stud. 581, 598, 638, 64) Kirša, Faustas 120, 666, 697, 65) Kiršinas, Vincas kpt. pried. 27 nr. 20 psl., 66) Kontrimas vyr. ltn. 240, 67) Kriaunaitis, Izidorius kpt. 142, 267, 378, 775, 68) Kryžanauskas kun. 514, 69) Kuizinas, Stasys mjr. 8, 149, 190, 265, 276, 314, 326, 346, 544, 661, 70) Kvašvs, Lionginas vyr. pusk. 318, 333, 434, 436, 547, 593, 796, 71) Kvedaras, Jurgis eil. 189, 207, 72) Laukys virš. 103, 73) Laurinaitis, J. M. ats. mjr. 97, 258, 263, 273, 362, 742, 756, 74) Leknickas, Lionginas vvr. ltn. 203, 537, pried. 27 nr. 6, 12, 14 psl., 75) Leonavičius-Vitolis, Jonas moksleivis 207, 386, 76) Lesauskis, P. kpt. 13, 46, 236, 77) Ličkus, P. vyr. ltn. 639, pried. 35—36 nr. 2 psl., 78) Macelis kpt. 567, 79) Mačiulaitis, J. virš. 471, 80) Mačiulis, P. dakt. 42, 110, 269, 81) Maironis 109, 114, 82) Malinauskas, J. vyr. pusk. 151, 302, 83) Mališauskas virš. 568, 84) Margenis, Jokūbas san. virš. 588, 607, 85) Margevičius, Julius 179, 85) Matulaitis, Vytautas 40, 87) Matulevičius, V. mjr. 15, 243, 88) Matusaitis, Juozas kpt. 66, 218, 249, 89) Melys kpt. 764, 90) Miltakis, Vytautas vyr. ltn. 439, 91) Mingelevičius, Vl. jaun. pusk. 478, 569, 677, 92) Miškinis, Antanas stud. 714, 745, 784, 791, 93) Mockevičius, Leonas eil. 81, 253, 568, 624, 702, 94) Morkūnas, Pranas stud. 30, 256, 305, 400, 95) Musnikas, J. vyr. pusk. 722, 96) Namikis, Niko-
- dimas 666, 97) Navickas mjr. pried. 35—36 nr. 31 psl., 98) Obelienų Juozas stud. 144, 99) Palevičius jaun. pusk. 590, 704, 726, 100) Palubinskas, A. kun. 744, 101) Palubinskas, M. vyr. ltn. 742, 753, 102) Peteraitis, Jurgis vyr. pusk. 19, 568, 103) Petrauskas, J. vyr. ltn. 653, 104) Plevokas, P. ats. jaun. pusk. 79, 105) Priejalgaukas inž. 70, 106) Pocinskas ats. vyr. pusk. 534, 107) Polileika, K. vyr. ltn. 5, 59, 282, 300, 315, 406, 438, 649, 695, 704, 823, 108) Poviliūnas grand. 291, 109) Puodžiūnas, Petras ltn. 57, 812, 110) Purvinis virš. 222, 111) Pyragius kpt. 770, 112) Ramanauskas, Jurgis buvęs partizanų vadas 352, 113) Raštikis, Stasys mjr. 118, 203, 390, 398, 698, 734, pried. 27 nr. 2, 9 psl., 114) Reza, Al. virš. 300, 115) Rugys vyr. ltn. pried. 35—36 nr. 29 psl., 116) Rumša, Benas, ats. vyr. pusk. 76, 200, 216, 264, 296, 312, 576, 117) Ruseckas, Petras ats. mjr. 112, 166, 272, 351, 411, 769, 118) Ruseckas, Pranas šaulys 43, 223, 119) Ružancovas, Aleksandras mjr. 17, 18, 48, 71, 176, 221, 242, 386, 430, 431, 432, 669, 708, 785, 120) Sabaliauskas, A. kun. 5, 27, 201, 124, 251, 266, 298, 410, 577, 677, 121) Sabalys, K. adm. kpt. 210, 748, 122) Sakalauskas eil. 240, 123) Sinkevičius, J. virš. 291, 306, 358, 722, 124) Skirmantas, Vladas stud. 42, 285, 682, 674, 125) Skomskis, P. stud. 217, 302, 317, 415, 456, 476, 594, 126) Skorupskis, Vladas gen. št. pulk. 115, 127) Slavinskas, K. kpt. pried. 35—36 nr. 14 psl., 128) Sližys mjr. pried. 29 nr. 4 psl., 129) Smilingis, Zenonas eil. 206, 130) Sniegas, S. rabinas 385, 131) St. B. pried. 35—36 nr. 34 psl., 132) Šaltenis, Jonas eil. 544, 133) Šaltenis, K. vyr. ltn. 434, pried. 27 nr. 24 psl., 134) Šarauskas, J. pulk. ltn. 698, 785, 135) Šaulys, Vl. 376, 546, 136) Šepetys kpt. pried. 35—36 nr. 12 psl., 137) Šipelis, Juozas kpt. 392, 661, 772, 787, 809, 138) Šimkus, A. kpt. 331, 368, 139) Škirpa, Kazys gen. št. pulk. 808 ir pried. 27 nr. 4 psl., 140) Šugždinis, Vaclovas moksleivis 67, 126, 170, 202, 223, 282, 401, pried. 35—36 nr. 36 psl., 141) Tarasenko, Petras pulk. ltn. 127, 172, 348, 366, 432, pried. 32 nr. 26 psl., 142) Tilvytis, Teofilis 68, 140, 232, 270, 384, 460, 536, 580, 598, 626, 688, 695, 711, 791, 833, 143) Tomkus, Juozas ats. mjr. 633, 144) Urbelis, Antanas kpt. 81, 133, 250, 330, 474, 481, 565, 145) Usas, Viktoras vyr. pusk. 56, 146) Uzanas, Justas ltn. 211, 147) Uždavins Vincas 10, 148) Vaidelys, Jonas 250, 149) Vaidyla adm. vvr. ltn. 533, 150) Variakojis, Jonas vvr. pusk. 10, 79, 227, 596, 622, 797, 151) Vasiliauskas-virš. 597, 152) Vijūnas A. 32, 153) Vilutis kpt. 652, 154) Vitkauskas, Leonas ats. virš. 41, 209, 240, 293, 295, 343, 429, 465, 487, 538, 566, 582, 682, 721, 155) Vitkauskas, V. pulk. ltn. 149, 156) Vitkauskienė, Julija 303, 157) Volteris, E. prof. 790, 158) V. 209, 159) Zaskėvičius, S. ats. gen. št. plk. ltn. 760, 798, 810, 834, 160) Zykus mjr. 694, 790, 161) Žiūra, J. 558, 162) Žlabis, Juozas vyr. ltn. 7, 31, 47, 58, 70, 82, 134, 215, 275, 424, 547, 638, 675, 716, 163) Žukaitis vyr. ltn. 403, 450, 452, 453, 455, 542, 164) Žukauskas, A. (A. Vienuolis) pried. 35—36 nr. 32 psl., 165) Žutautas mjr. 519, 534, 688, 165) Jpk. 302, 167) Mačiūka kpt. 805, 168) N. T. vyr. pusk. 613, 169) Laugalys ats. ltn. 204, 170) Krikščiuonas mjr. 794, 171) Pečkaitis eil. 795, 172) Bučys, A. 812, 173) Biržys, P. 814, 174) Šimukonis ats. vyr. p. 828.

Kam rūpi žinoti

kas dedasi mūsų kariuomenėje ir Tėvynės gynimas

Skaitykite savaitinį karių laikraštį

„KARYS“

„KARYS“ bus gausiai iliustruotas, pajvairintas ir gero popierio.

Po Naujų Metų kaina papiginta: metams 8 lt. visiems. Atskir. num. 20 ct.